PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

EDITURA POLITICĂ — BUCUREȘTI, 1975

DIN PARTEA
COMISIEI DE REDACTARE
A PROGRAMULUI PARTIDULUI
COMUNIST ROMÂN

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism a fost elaborat pe baza Hotărîrii Conferinței Naționale a Partidului din 19—21 iulie 1972 care a ales, în acest scop, o comisie de redactare sub președinția secretarului general al partidului.

În elaborarea Programului am avut permanent în vedere prezentarea, într-o formă închegată, unitară, a gîndirii teoretice, ideologice și politice a Partidului Comunist Român.

La baza analizei întregii dezvoltări istorice a poporului român stă concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric. În spiritul acestei concepții, concluziile, obiectivele și previziunile Programului pornesc de la realitățile economico-sociale concrete ale societății socialiste românești, precum și de la marile procese și transformări care au loc în lumea contemporană, în dezvoltarea generală a societății umane.

Putem spune că partidul dispune de o cartă care depășește caracterul unui program, de un document ideologic care, așa cum a apreciat Congresul al XI-lea, constituie

expresia marxism-leninismului creator în România, pe baza căruia se va desfășura întreaga activitate politico-educativă, munca întregului partid și popor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Programul face o retrospectivă sintetică a existenței de două milenii a poporului nostru, reliefînd — în spiritul socialismului științific — rolul maselor largi populare în lupta îndelungată și grea pentru progres social, împotriva exploatării și asupririi sociale și naționale, a dominației străine, pentru apărarea ființei sale, a libertății și neatîrnării, pentru o viață mai bună, mai demnă. Generalizînd teoretic experiența partidului și poporului nostru în lupta pentru transformarea revoluționară a societății, pentru edificarea orînduirii noi, socialiste și ridicarea nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului popor, Programul ține seama, totodată, de experiența celorlalte țări socialiste, a tuturor popoarelor, aplicînd creator adevărurile generale, universal valabile la condițiile istorice, sociale și naționale concrete ale României.

Programul fundamentează științific principiile de bază ale societății socialiste multilateral dezvoltate — ca fază superioară a socialismului — precum și o serie de procese esențiale ale trecerii spre comunism și trăsături ale fizionomiei orînduirii comuniste.

Elaborarea Programului a fost posibilă datorită mărețelor victorii obținute de poporul nostru în edificarea socialismului, profundelor transformări produse în structura societății românești, precum și dezvoltării tot mai puternice a partidului, maturizării sale teoretice și politice, ridicării nivelului său ideologic, creșterii rolului său istoric în conducerea generală a societății.

Proiectul Programului — examinat în mod aprofundat în comisia de redactare — a fost larg dezbătut în adunările de partid, în conferințele organizațiilor orășenești, municipale și județene, în adunări ale oamenilor muncii, în presă, în întreaga opinie publică din țara noastră, întrunind adeziunea întregului partid și popor. Prin aceasta Programul exprimă în mod real experiența și înțelepciunea colectivă a partidului, a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, voința și năzuințele întregii noastre națiuni socialiste.

Fără îndoială că Programul partidului, adoptat de Congresul al XI-lea, va exercita o înrîurire esențială asupra întregii dezvoltări viitoare a societății românești, asupra mersului ferm înainte al patriei noastre spre țelul măreț al edificării comunismului. Înarmînd cu o perspectivă revoluționară clară întregul partid și popor în măreața operă pe care o înfăptuiesc, Programul va asigura ridicarea nivelului politic și ideologic al partidului, al tuturor oamenilor muncii, va contribui la unirea și mai strînsă a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român în lupta pentru înfăptuirea mărețelor idealuri ale socialismului și comunismului.

Pornind de la unitatea dialectică dintre sarcinile naționale și cele internaționale ale partidului nostru, Programul stabilește — pe baza analizei materialist-dialectice a marilor schimbări care au loc în viața social-politică a omenirii, a tendințelor dezvoltării mondiale, a cursului evenimentelor internaționale — obiectivele și direcțiile fundamentale ale politicii și activității externe ale Partidului Comunist Român și Republicii Socialiste România, în concordanță cu cerințele mersului înainte al societății umane. Programul contribuie la elucidarea teoretică a contradicțiilor fundamentale care se manifestă în lumea contemporană între clasele sociale, între sistemele social-politice, demonstrînd convingător inevitabilitatea pieirii vechii orînduiri capitaliste și victoria istorică a societății noi, socialiste. Pe această bază, Programul oferă o largă perspectivă revoluționară în lupta pentru instaurarea pe plan mondial a noii ordini economice și politice internaționale, a unei lumi a dreptății naționale și sociale, a păcii și colaborării între popoare. El dă partidului și poporului nostru o orientare clară în eforturile pentru întărirea solidarității internaționale a forțelor progresiste, antiimperia-

liste, pentru o politică de pace, prietenie și colaborare între popoare. Totodată, prin contribuția adusă la definirea țelurilor de luptă ale forțelor înaintate de pretutindeni, Programul Partidului Comunist Român are o puternică semnificație internațională, îmbogățind tezaurul gîndirii social-politice universale, al teoriei revoluționare contemporane.

Traducerea în viață a prevederilor și obiectivelor Programului necesită o vastă și intensă activitate politică și organizatorică a întregului nostru partid, a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii. Realizarea măreţelor obiective înscrise în Program impune, pentru o lungă perioadă istorică, ridicarea pe o treaptă superioară a rolului politic conducător al partidului în întreaga viață a societății noastre. Îndeplinindu-și misiunea revoluționară, istorică, partidul trebuie să conducă clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea și celelalte categorii sociale, să unească și să mobilizeze în munca și lupta pentru înfăptuirea Programului toate forțele și energiile creatoare ale națiunii noastre socialiste, ale întregului popor, să asigure întărirea statului și conducerea pe baza planului național unic a dezvoltării economico-sociale a țării, să se preocupe de perfecționarea continuă a întregii activități de conducere a societății, de lărgirea democrației socialiste, de crearea condițiilor pentru manifestarea plenară a superiorității orînduirii noastre socialiste.

Programul corespunde pe deplin intereselor vitale, supreme ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, fiind pe drept cuvînt **însuși programul întregului nostru popor de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.**

În activitatea sa viitoare, partidul va trebui să se conducă neabătut după concluziile și previziunile științifice cuprinse în Program. Totodată, va trebui să se țină permanent seama de transformările revoluționare ce se vor produce în societatea socialistă românească și în viața internațională, trăgîndu-se concluziile corespunzătoare din aceste schimbări pentru activitatea din fiecare etapă de dezvoltare. Nu trebuie să uităm nici un moment că Programul nu dă și nu poate da decît orientarea științifică generală ; concluziile și prevederile sale nu sînt dogme date odată pentru totdeauna. Va trebui să avem permanent în vedere îmbogățirea Programului cu noi teze teoretice reieșite din activitatea de transformare revoluționară a societății.

Partidul, fiecare activist va trebui să țină seama de lupta continuă între vechi și nou și să promoveze cu îndrăzneală noul în toate domeniile de activitate. Numai acționînd în spiritul concepției revoluționare materialist-dialectice, partidul își va putea îndeplini cu cinste misiunea sa istorică de forță politică conducătoare a națiunii noastre socialiste.

Fără îndoială că întregul partid, întregul popor vor fi la înălțimea marilor răspunderi ce le revin și nu vor precupeți nimic pentru realizarea măreţelor obiective ale Programului, pentru libertatea și demnitatea, fericirea și prosperitatea patriei noastre socialiste, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România.

PREȘEDINTELE COMISIEI DE REDACTARE

N. Ceaușescu

SECRETAR GENERAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

HOTĂRÎREA
CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R. PRIVIND APROBAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

HOTĂRÎREA
PLENAREI COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN DIN 18 DECEMBRIE 1974

HOTĂRÎREA
CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R. PRIVIND APROBAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român aprobă în unanimitate Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism şi apreciază că el reprezintă Carta de bază ideologică, teoretică şi politică a partidului, care stabileşte într-o perspectivă cuprinzătoare şi unitară strategia generală şi orientările tactice ale politicii interne şi externe a partidului şi statului, pentru o perioadă de 20 pînă la 25 de ani, direcţiile fundamentale ale dezvoltării societăţii româneşti pe drumul socialismului şi comunismului.

Congresul al XI-lea dă o înaltă apreciere contribuţiei nemijlocite, de inestimabilă valoare, a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la fundamentarea teoretică şi la elaborarea Programului, la stabilirea liniei generale şi a direcţiilor principale de acţiune în vederea transformării revoluţionare a societăţii, a edificării cu succes a societăţii socialiste multila-

teral dezvoltate și trecerii la construcția comunismului pe pămîntul României.

Programul înarmează pe comuniști, pe toți cetățenii patriei cu concepția științifică, materialist-dialectică și istorică a partidului asupra transformării revoluționare a societății noastre și a lumii contemporane, întărește încrederea întregului popor român în cauza socialismului, în victoria luptei pentru colaborarea internațională și pace în lume.

Congresul al XI-lea împuternicește Comitetul Central să definitiveze programul în lumina propunerilor care s-au făcut în cadrul dezbaterilor și să ia toate măsurile pentru transpunerea sa integrală în viață.

HOTĂRÎREA PLENAREI COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN DIN 18 DECEMBRIE 1974

Însușindu-și în unanimitate propunerile de modificări și completări prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, Plenara C.C. al P.C.R., pornind de la mandatul încredințat de Congresul al XI-lea, a definitivat Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Programul Partidului Comunist Român va fi editat în forma sa definitivă.

Plenara și-a exprimat convingerea că Programul P.C.R., care deschide în fața națiunii perspectiva luminoasă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism, va exercita o influență puternică în creșterea combativității revoluționare a partidului, a rolului său conducător, în sporirea forței și unității sale, va avea o importanță deosebită în ridicarea nivelului

politic și ideologic al întregului popor, înarmîndu-l cu concepția înaintată despre lume și viață, va stimula și mai mult energiile creatoare ale comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întărind hotărîrea întregii națiuni de a înfăptui neabătut linia politică generală a partidului și statului nostru.

PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN DE FĂURIRE A SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE ȘI ÎNAINTARE A ROMÂNIEI SPRE COMUNISM

Epoca actuală de dezvoltare a societăţii omeneşti se caracterizează prin transformări revoluţionare sociale şi naţionale structurale. Aceasta este epoca revoluţiei socialiste, a trecerii de la societatea capitalistă împărţită în clase antagoniste, bazată pe exploatare şi asuprire socială şi naţională — societate care nu mai corespunde istoriceşte noilor forţe de producţie — la societatea comunistă, în care se lichidează exploatarea şi asuprirea de orice fel şi nu mai există clase antagoniste. Aceasta este epoca lichidării dominaţiei imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, a aşezării relaţiilor dintre state şi naţiuni pe principii noi, de egalitate şi respect al independenţei şi suveranităţii naţionale. Totodată, această epocă se caracterizează prin impetuoasa revoluţie tehnico-ştiinţifică mondială care creează condiţii optime pentru dezvoltarea rapidă a forţelor de producţie, pentru creşterea producţiei de bunuri materiale în vederea satisfacerii, pe această bază, a necesităţilor de viaţă ale tuturor popoarelor.

De la apariția, cu peste 125 de ani în urmă, a „Manifestului Comunist" al lui Marx și Engels, de la chemarea înflăcărată **„Proletari din toate țările, uniți-vă !"** ideile socialismului și comunismului au pătruns tot mai larg în conștiința popoarelor, au devenit o uriașă forță ideologică internațională, o puternică forță materială transformatoare, asigurînd înfăptuirea aspirațiilor omenirii spre o societate mai echitabilă și mai rațională, spre progres și civilizație.

Edificarea socialismului și comunismului reprezintă o necesitate obiectivă în dezvoltarea societății omenești pe trepte noi, superioare. Așa cum arată Karl Marx în „Capitalul", **„monopolul capitalului devine o cătușă pentru modul de producție care a înflorit odată cu el și prin el. Centralizarea mijloacelor de producție și socializarea muncii ajung la un punct la care devin incompatibile cu învelișul lor capitalist. Acesta este sfărîmat. Proprietății private capitaliste i-a sunat ceasul. Expropriatorii sînt expropriați... producția capitalistă generează cu necesitatea unui proces natural propria ei negare"** *. Noua orînduire, comunismul, deschide calea dezvoltării nestingherite a forțelor de producție, asigură concordanța între forțele de producție și caracterul relațiilor de producție, permite deplina înfăptuire a năzuințelor omenirii spre o lume a dreptății sociale și naționale, realizarea idealului repartiției corespunzător nevoilor materiale și spirituale ale omului, edificarea unei lumi a colaborării și păcii.

Pe calea deschisă de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie — care cu aproape șase decenii în urmă a inaugurat o epocă nouă în istoria omenirii — au pășit noi și noi popoare. Socialismul s-a consolidat continuu, triumfînd în mai multe state ale lumii. Victoriile obținute de țările socialiste în edificarea noii orînduiri, în dezvoltarea economico-socială și ridicarea nivelului de trai al popoarelor, creșterea rolului lor în viața internațională, în lupta pentru destindere, colaborare și pace au demonstrat superioritatea socialismului ca mod de organizare a societății și a relațiilor dintre națiuni, au sporit neîncetat forța, prestigiul și influența noii orînduiri pe plan mondial. Spre acest țel se îndreaptă un număr tot mai mare de popoare. Viața arată că socialismul este orînduirea cea mai avansată pe care a cunoscut-o omenirea, capabilă să asigure fiecărui popor deplina eliberare socială și națională, făurirea unui viitor liber, corespunzător năzuințelor proprii.

* K. Marx, F. Engels. Opere, vol. 23, București, Editura politică, 1966, p. 765—766.

Măreţele realizări obținute de poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, în edificarea noii orînduiri, în dezvoltarea în ritm înalt a industriei și agriculturii, în înflorirea științei și culturii, în creșterea bunăstării materiale și spirituale sînt mărturia grăitoare a superiorității socialismului, a forței creatoare a unui popor deplin stăpîn pe destinele sale, care își făurește în mod conștient viitorul.

NECESITATEA ELABORĂRII PROGRAMULUI UNITAR AL PARTIDULUI PENTRU ÎNTREAGA PERIOADĂ A FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE ȘI ÎNAINTĂRII SPRE COMUNISM

Pornind de la complexitatea problemelor interne și externe ce trebuie soluționate în actuala și viitoarea etapă istorică de dezvoltare, este necesar ca partidul să aibă un program de perspectivă care să dea o orientare clară luptei pentru transformarea revoluționară a societății, să cristalizeze linia strategică generală a partidului și orientările tactice pentru întreaga perioadă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism. Elaborarea Programului este determinată de necesitatea așezării, la baza întregii activități a partidului, a unei con-

cepţii teoretice şi politice unitare, care să lumineze activitatea practică în toate sectoarele economico-sociale. Programul este cu atît mai necesar cu cît, în procesul edificării noii orînduiri sociale şi al transformărilor revoluţionare pe plan internaţional, apar probleme tot mai complexe care cer răspunsuri clare şi acţionarea conştientă pentru soluţionarea lor în spiritul cerinţelor progresului social. În actuala etapă, cînd în mod firesc apar diferite interpretări ale evenimentelor, diferite moduri de a concepe dezvoltarea în perspectivă — determinate de condiţiile istorice, sociale şi naţionale specifice, precum şi de revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană — Programul Partidului Comunist Român dă o perspectivă revoluţionară clară, întăreşte încrederea întregului popor în cauza socialismului, în victoria luptei pentru colaborare internaţională şi pace.

Programul a putut fi elaborat acum datorită, în primul rînd, victoriilor mărețe obţinute de poporul nostru în făurirea noii orînduiri sociale, dezvoltării puternice a forţelor de producţie, transformărilor produse în relaţiile de producţie şi sociale, în întreaga structură a societăţii româneşti. Totodată, elaborarea sa a devenit posibilă şi ca urmare a dezvoltării puternice a partidului, a ridicării nivelului său politico-ideologic, a maturizării teoretice şi politice a întregului partid.

Programul Partidului Comunist Român constituie Carta fundamentală ideologică, teoretică şi politică a partidului. Elaborat pe baza concepţiei materialismului dialectic şi istoric, a legilor obiective ale dezvoltării sociale, el înarmează partidul cu principiile ştiinţifice ale comunismului. Programul arată fiecărui membru al partidului, fiecărui cetăţean al patriei noastre direcţiile principale de acţiune în vederea edificării cu succes a celei mai drepte orînduiri sociale — orînduirea comunistă. Programul se bazează pe legităţile obiective ale dezvoltării sociale, universal valabile, pe experienţa luptelor de clasă

a construcţiei socialismului pe plan mondial, precum şi e experienţa luptelor de clasă purtate de masele populare in ţara noastră pentru eliberarea socială şi naţională, entru transformarea revoluţionară a societăţii, pentru dificarea cu succes a noii orînduiri sociale.

În înfăptuirea misiunii sale istorice de conducător al poorului român pe calea făuririi societăţii socialiste multiateral dezvoltate şi a comunismului în România, Partiul Comunist Român se călăuzeşte neabătut după concepa revoluţionară a proletariatului, după principiile sociasmului ştiinţific. Politica Partidului Comunist Român a vut şi are ca punct de plecare faptul că întreaga istorie omenirii este istoria luptelor de clasă, a luptelor pentru liberare naţională şi socială, pentru edificarea unei orînuiri mai bune şi mai drepte.

Pornind de la caracterul universal al teoriei revoluţiei roletare, fundamentată, pentru prima oară, în mod geial de Marx şi Engels, de la experienţa generală şi pracica construcţiei socialiste şi de la generalizarea propriei xperienţe, Programul Partidului Comunist Român traează căile aplicării creatoare a acestor legităţi la condiţiile storice, sociale şi naţionale concrete ale României.

Viaţa demonstrează continuu că răsturnarea vechii rînduiri, înfăptuirea revoluţiei proletare şi edificarea soialismului au loc în condiţii istorice, naţionale şi sociale deosebite de la o ţară la alta, de la o etapă la alta a dezvoltării sociale. De aceea, pentru a-şi înfăptui cu succes rolul istoric de organizator şi conducător al proletariatului, al maselor populare în lupta revoluţionară, partidul comunist trebuie să studieze temeinic realităţile naţionale şi internaţionale, să elaboreze linia generală strategică şi tacică justă, aplicînd creator adevărurile general-valabile la condiţiile concrete date. Partidul trebuie să pornească permanent de la principiul că revoluţia, construirea noii orînduiri sociale nu pot fi decît rodul activităţii conştiente a

maselor muncitoare, creația fiecărui popor care își fă reşte liber noua sa istorie.

Încă de la începuturile mişcării revoluționare, munc torești, în România au existat preocupări pentru formu larea unui program revoluționar. În 1886 a fost elabor un program revoluționar al mişcării marxiste din ța noastră, salutat şi de Friedrich Engels. În decursul vremi primul partid al clasei muncitoare, iar apoi Partidul Co munist Român au elaborat o serie de orientări program tice care au asigurat desfăşurarea cu succes a luptelor re voluționare, înfăptuirea revoluției şi construcția socialis mului. Este pentru întîia oară însă cînd partidul elabo rează un program unitar, de perspectivă, menit să asigu unirea eforturilor comuniştilor, ale întregului popor pen tru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvolta şi înaintarea României spre comunism. Acest progra trasează direcțiile fundamentale ale activității partidulu pe o perioadă de 20—25 de ani. El porneşte de la inter sele întregului nostru popor, ale dezvoltării societății ro mâneşti, înfloririi țării, a națiunii noastre socialiste, as gurînd făurirea în România a celei mai înaintate şi m drepte societăți, societatea comunistă.

PARTEA I

LUPTA POPORULUI ROMÂN, A FORȚELOR PROGRESISTE ŞI REVOLUȚIONARE, A CLASEI MUNCITOARE, A PARTIDULUI COMUNIST PENTRU LIBERTATE SOCIALĂ ŞI NAȚIONALĂ, ÎMPOTRIVA FASCISMULUI ŞI RĂZBOIULUI, PENTRU ÎNFĂPTUIREA INSURECȚIEI NAȚIONALE ARMATE ANTIFASCISTE ŞI ANTIIMPERIALISTE

Dezvoltarea istorică a poporului român pe calea progresului economic şi social, a libertății şi neatîrnării

Pe teritoriul de astăzi al României s-au succedat, de-a ungul mileniilor, corespunzător legilor obiective ale dez-voltării istorice, orînduirile sociale cunoscute pe plan uni-versal, acumulîndu-se o bogată civilizație materială şi spirituală. O importanță deosebită a avut organizarea sta-tală traco-dacică, ce a atins punctul culminant în perioada regatului lui Burebista şi al lui Decebal. Influențe puter-nice asupra dezvoltării vieții materiale şi culturale a Daciei au avut contactele largi cu unele din civilizațiile cele mai avansate ale antichității — greacă, romană, persană şi al-tele — procesul de înrîurire reciprocă cu acestea. Războa-iele îndelungate daco-romane au slăbit statul dac, au schimbat în mod radical cursul dezvoltării sale istorice. Cucerirea Daciei şi transformarea ei într-o provincie a imperiului roman — cu toate aspectele negative pe care le-au avut — au dus la împletirea celor două civilizații, au determinat o nouă înflorire economico-socială a aces-

tor meleaguri, și-au pus amprenta asupra întregii evoluții istorice ulterioare a societății din acest spațiu geografic.

Declinul imperiului roman, retragerea sa din Dacia au lăsat pe acest teritoriu un stat neorganizat, ceea ce s-a resimțit în capacitatea de luptă și rezistență în fața năvălirii popoarelor migratoare. Timp de secole, noul popor creat prin contopirea dacilor cu romanii — poporul român — a trebuit să ducă o luptă îndîrjită și necurmată pentru a-și păstra ființa, pentru a-și asigura continuitatea pe teritoriul în care s-a născut și dezvoltat, în ciuda vicisitudinilor istorice.

Năvălirile popoarelor migratoare, distrugerile pricinuite de acestea, luptele îndelungate de apărare au provocat serioase rămîneri în urmă în dezvoltarea forțelor de producție, în evoluția civilizației pe aceste meleaguri; toate acestea nu au putut însă distruge ființa poporului nostru, nu l-au putut abate din drumul său istoric obiectiv. Treptat, odată cu sfîrșitul perioadei migrațiunilor, populația de pe teritoriul vechii Dacii a început să-și organizeze viața în diferite formațiuni statale mici. Formarea voievodatelor a marcat o epocă nouă în istoria poporului român, în dezvoltarea sa economică, socială și politică. Se poate afirma deci că închegarea primelor nuclee statale — a voievodatelor — și apoi concentrarea acestora în state feudale puternice au asigurat atît dezvoltarea continuă a forțelor de producție, cît și conservarea ființei poporului, apărarea autonomiei țărilor române în fața marilor imperii ale vremii. Organizarea statelor feudale românești a creat condițiile ridicării vieții economico-sociale pe o treaptă superioară, a înscris în istorie epoci de puternică înflorire a civilizației materiale și spirituale pe teritoriul țării noastre, marcate și de personalitatea unor mari domnitori patrioți.

Datorită particularităților dezvoltării sociale, orînduirea feudală a îmbrăcat în țările române, pe lîngă caracteristicile clasice fundamentale, anumite forme specifice originale. Una dintre cele mai importante constă în împletirea relațiilor de exploatare feudală cu relațiile de proprietate țărănească individuală și de obște, în existența unor categorii de țărani liberi — răzeși și moșneni — stăpîni pe pămînt, care se bucurau de anumite drepturi economice și sociale. Această împrejurare a imprimat țărănimii, în întregul ev mediu, un rol deosebit în viața țărilor românești, făcînd din ea atît forța socială principală a dezvoltării economico-sociale, cît și factorul militar hotărîtor în bătăliile pe care poporul a trebuit să le ducă pentru apărarea entității naționale, a integrității patriei, a dreptului său sacru de a trăi liber.

Întreaga istorie a poporului român se înfățișează ca istoria unor necontenite lupte de clasă, a bătăliilor purtate de masele populare pentru libertate și dreptate socială, pentru apărarea ființei naționale și neatîrnare, pentru progres și civilizație. Încă de la apariția primelor formațiuni statale românești, luptele maselor populare împotriva exploatării feudale au fost strîns împletite cu luptele împotriva dominației străine. Această particularitate specifică și-a pus amprenta asupra întregii evoluții sociale a României, asupra felului de a fi și de a gîndi al poporului român, asupra însuși destinului său istoric caracterizat prin luptă hotărîtă, plină de sacrificii pentru libertate și unitate, pentru dreptul de a fi stăpîn în propria țară. Exploatarea feudală a fost agravată de dominația marilor imperii vecine, otoman, habsburgic, țarist — îndeosebi de dominația otomană — care prin războaie, prăzi și biruri au secătuit, veacuri de-a rîndul, avuția țărilor românești. Dominația străină a dus, totodată, la prelungirea în timp a orînduirii feudale, la în-

tîrzierea procesului dezvoltării societății românești, care a rămas în urmă față de țările din centrul și apusul continentului, unde destrămarea orînduirii feudale, trecerea la capitalism și închegarea statelor naționale s-au putut realiza cu mult înainte.

În același timp, între poporul român și popoarele acestor imperii — îndeosebi poporul rus, popoarele din Balcani și din bazinul dunărean — între forțele progresiste din rîndul acestor popoare, s-au dezvoltat relații de colaborare și ajutor reciproc în lupta pentru idealul libertății naționale și sociale, pentru lichidarea orînduirilor perimate din punct de vedere istoric și făurirea unei vieți mai bune, în concordanță cu cerințele obiective ale dezvoltării sociale. Aceste relații de prietenie și colaborare au fost ridicate pe o treaptă nouă, superioară, odată cu apariția și dezvoltarea proletariatului, cu intensificarea mișcării muncitorești, transformîndu-se într-o solidaritate strînsă în lupta împotriva exploatării și asupririi, pentru apărarea intereselor vitale ale maselor largi muncitoare, pentru transformarea revoluționară a societății.

Se poate afirma că istoria României confirmă concluzia științifică marxist-leninistă după care dominația străină, știrbirea sau pierderea suveranității și independenței afectează grav dezvoltarea economică-socială a popoarelor, evoluția generală a societății pe trepte superioare. Totodată, istoria luptelor poporului român demonstrează cu putere adevărul fundamental că jugul asupririi străine poate frîna sau întîrzia pentru un timp evoluția unui popor, dar nu poate împiedica realizarea aspirațiilor sale legitime — cucerirea libertății și unității, asigurarea progresului social — dacă el este hotărît să lupte pînă la capăt cu fermitate și eroism. Experiența istorică arată că nimic și nimeni nu poate anihila acțiunea inexorabilă a legilor dezvoltării sociale.

Multă vreme, de-a lungul milenarei existențe a poporului român, țărănimea a reprezentat cea mai importantă forță socială a progresului. Lupta de clasă a țărănimii, a maselor populare împotriva asupririi a constituit factorul fundamental al tuturor transformărilor sociale, al înaintării poporului nostru pe calea progresului economico-social și a eliberării naționale.

Țărănimea a constituit forța principală a armatelor multor mari conducători de oști, care au înscris pagini de înălțător eroism în lupta împotriva dominației străine. Figurile legendare ale lui Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și ale altor domnitori, care au dobîndit mari victorii în fruntea oștilor române, vor rămîne de-a pururi în conștiința poporului nostru, în istoria patriei. Țărănimea a dus greul bătăliilor împotriva cotropitorilor străini, pentru unirea țărilor române, pentru cucerirea independenței de stat, pentru închegarea statului național unitar român.

Țărănimea s-a afirmat cu putere ca o clasă socială revoluționară în nenumărate răscoale împotriva dominației feudale. Răscoala condusă de Gheorghe Doja, la care au luat parte țărani români, maghiari, germani și de alte naționalități, marea răscoală țărănească din secolul al XVIII-lea, în fruntea căreia s-au aflat Horia, Cloșca și Crișan, constituie pilde nepieritoare ale hotărîrii cu care țărănimea s-a ridicat împotriva asupririi sociale și naționale, pentru o viață mai bună și mai dreaptă.

Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu marchează începutul istoriei moderne a României, un moment de cotitură în lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru scuturarea jugului dominației străine și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român. Deși înfrîntă, ea a zdruncinat puternic vechea orînduire, vestind transformările revoluționare viitoare.

Odată cu începuturile dezvoltării capitalismului, în România apar forțe sociale care dau un nou avînt luptelor revoluționare.

Paralel cu dezvoltarea industriei, crește tot mai mult rolul social și politic al burgheziei care acționa pentru desfășurarea largă a activităților economice și comerciale și, implicit, pentru unele reforme democratice ce corespundeau cerințelor obiective ale dezvoltării societății noastre. Interesele de clasă făceau însă burghezia să intensifice exploatarea maselor și totodată să pactizeze pe plan politic cu moșierimea.

Unul din procesele sociale cele mai importante care marchează evoluția societății românești în această perioadă este dezvoltarea și intrarea fermă în arena vieții politice a tinerei clase a proletariatului industrial — clasa cea mai înaintată a țării. Proletariatul devine tot mai mult purtătorul idealurilor celor mai revoluționare ale maselor populare, exponentul aspirațiilor vitale ale întregului popor muncitor spre dezvoltarea patriei pe calea progresului, spre o viață liberă și demnă, spre făurirea unității naționale și cucerirea independenței de stat.

Revoluția burghezo-democratică de la 1848 a constituit un moment crucial în trecerea României de la feudalism la capitalism, a dat un puternic impuls creșterii conștiinței de sine a poporului român, a exprimat hotărîrea moldovenilor, muntenilor și transilvănenilor de a sfărîma vechile relații feudale, de a deschide calea noii orînduiri, de a făuri unitatea națională în cadrul frontierelor unuia și aceluiași stat, de a înainta neabătut pe drumul progresului și democrației. Slaba dezvoltare a noilor forțe sociale, lipsa lor de fermitate și consecvență politică, lipsa unui program clar de schimbare socială, precum și intervenția armată a imperiilor străine chemate de reacțiunea feudală din țările românești — înspăimîntată de amploarea mișcărilor revoluționare — au dus la înfrîngerea vremelnică a revoluției. Dar ideile revoluției de la 1848 au continuat să se dezvolte, noile clase sociale, masele populare trăgînd învățămintele necesare pentru lupta lor ulterioară.

Merită să fie menționate operele cărturarilor din cele trei țări române de la 1848, din care unii erau simpatizanți ai ideilor socialiste. Inspirate din tradițiile revoluționare, progresiste ale poporului român, precum și din ideile înaintate ale veacului, aceste opere reprezintă un valoros tezaur de gîndire socială și politică; ele au dat un puternic impuls dezvoltării luptelor de eliberare socială și națională din țările române.

Forța principală a revoluției de la 1848 în toate țările române au fost masele populare, hotărîte să lupte pentru o viață mai bună, liberă și independentă, să asigure dezvoltarea țării pe calea progresului economic și social. Marile întruniri politice și manifestările de masă din Moldova, cucerirea, pentru un timp, de către revoluționari în Muntenia a puterii de stat și apărarea de către masele populare a guvernului revoluționar împotriva reacțiunii, luptele armate desfășurate de către revoluționarii din Transilvania ilustrau gradul înalt de radicalizare a maselor, uriașa forță politică pe care o reprezentau acestea, capacitatea lor de a-și impune voința și de a determina cursul evenimentelor istorice.

Un moment de o deosebită importanță istorică l-a constituit înfăptuirea în 1859 a statului național, prin unirea Munteniei și Moldovei sub domnia luminoasă a lui Alexandru Ioan Cuza. Aceasta a marcat intrarea țării noastre în noua etapă a evoluției ei capitaliste, a ridicat pe o treaptă superioară lupta de eliberare națională, mișcarea revoluționară a maselor muncitoare pentru drepturi și libertăți sociale.

La scurt timp după Unire, în urma războiului din 1877, a fost cucerită independența de stat a României. Rezultat al luptei eroice a armatei române împotriva imperiului otoman, al voinței ferme de libertate și neatîrnare a poporului nostru, care și-a dovedit încă o dată marea capacitate de luptă — dobîndirea independenței naționale a dat un nou și puternic imbold dezvoltării economice și sociale a țării, a exercitat o profundă înrîurire asupra întregii evoluții istorice a României pe drumul progresului social, a permis afirmarea tot mai viguroasă a poporului nostru ca națiune de sine stătătoare.

Intrarea pe arena socială a proletariatului, organizarea mișcării muncitorești și socialiste în România

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea se dezvoltă industria, forțele de producție cunosc în general o evoluție puternică, se extind relațiile de producție capitaliste. Odată cu aceasta crește numericește noua clasă socială, proletariatul, care se afirmă tot mai puternic în lupta de emancipare a țării. În același timp, în economia românească are loc o pătrundere rapidă a capitalului străin, a monopolurilor internaționale. Drept urmare, la sfîrșitul secolului al XIX-lea, în principalele ramuri industriale puterile imperialiste dețin cea mai mare parte a capitalului, transformînd România într-o țară dependentă. Toate acestea arată că la sfîrșitul veacului trecut România era o țară slab dezvoltată, cu o economie predominant agrară, în care relațiile de producție feudale erau încă puternice, aflîndu-se de fapt abia în prima fază a dezvoltării capitaliste.

Odată cu apariția pe scena istoriei a proletariatului, pe măsura intensificării organizării lui de clasă, încep să pătrundă în România ideile socialismului. Încă la 1835 socialismul utopic era cunoscut și experimentat în țara noastră. Socialismul științific găsește, chiar de la întemeierea sa, un ecou profund în mișcarea noastră revoluționară, ideile lui Marx și Engels înregistrînd rapid o largă răspîndire în România.

Merită subliniat faptul că Marx și Engels au acordat o atenție deosebită studierii istoriei României, dezvoltării ei economico-sociale, evoluției mișcării muncitorești din țara noastră. Clasicii marxismului au privit cu simpatie lupta eroică desfășurată de poporul român împotriva exploatării și asupririi, pentru eliberare națională și socială, pentru unirea într-un singur stat național și scuturarea jugului străin.

Încă din deceniile al VII-lea și al VIII-lea ale secolului trecut încep să se creeze în țara noastră asociații și cluburi muncitorești, iau ființă cercuri socialiste, apar o serie de publicații ale acestora; la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului al XX-lea se creează organizații sindicale, încep să se desfășoare acțiuni greviste pentru apărarea intereselor clasei muncitoare și a libertăților democratice.

Un rol important în răspîndirea ideilor revoluționare marxiste în România l-a avut lucrarea lui C. Dobrogeanu-Gherea „Ce vor socialiștii români", apărută în 1886 — aceasta constituind, de fapt, primul program revoluționar marxist din țara noastră.

Înființarea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România în 1893, pe baza principiilor socialismului științific, a ridicat pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare, a sporit rolul ei în întreaga dezvoltare social-economică a țării.

Întreținînd legături strînse cu Engels și cu alți conducători ai proletariatului din Europa și de pe alte continente, Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România s-a remarcat, totodată, prin spiritul său de solidaritate internațională. El a dezvoltat colaborarea cu celelalte detașamente ale proletariatului, s-a făcut cunoscut prin participarea la activitatea organizației internaționale a muncitorilor, la congrese și întruniri socialiste și muncitorești internaționale, prin contribuția activă adusă la dezbaterea celor mai importante probleme ale mișcării muncitorești din perioada respectivă.

Paralel cu dezvoltarea mișcării muncitorești, la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului al XX-lea iau o amploare tot mai mare mișcările țărănești, care culminează cu marea răscoală din primăvara anului 1907. Prin proporțiile și intensitatea ei, răscoala din 1907 a scos în evidență necesitatea imperioasă a înlăturării relațiilor feudale din agricultura României, a rezolvării problemei agrare în favoarea maselor largi țărănești. Totodată, ea a dezvăluit marile energii revoluționare ale țărănimii, care a înscris în acel an una din paginile glorioase ale luptei sociale a poporului român. În cursul desfășurării răscoalei din 1907 s-au manifestat pentru prima dată în mod mai activ colaborarea și solidaritatea în luptă a muncitorimii cu țărănimea, prevestind zorii alianței muncitorești-țărănești ce avea să devină cea mai puternică forță socială și politică a societății noastre.

La sfîrșitul secolului trecut și în primele două decenii ale secolului nostru, socialiștii români au raporturi apropiate de colaborare și întrajutorare internaționalistă cu socialiștii din Rusia, cu conducătorii Partidului Social-Democrat al muncitorilor din Rusia și, în mod deosebit, cu Vladimir Ilici Lenin. De altfel, Lenin a studiat realitățile social-politice din țara noastră, a făcut referiri la luptele

revoluționare ale proletariatului, ale maselor muncitoare din România. Mișcarea muncitorească din țara noastră a militat cu hotărîre împotriva războiului imperialist, precum și împotriva participării României la acest război. Proletariatul, socialiștii s-au pronunțat, totodată, cu fermitate pentru unirea Transilvaniei cu România.

În timpul luptelor din primul război mondial pentru apărarea pămîntului patriei împotriva ocupanților militariști germani, pentru salvgardarea unității și integrității teritoriale, oștirile române, masele populare din România au înscris în istoria țării o pagină nepieritoare de eroism și abnegație, de spirit de jertfă și patriotism fierbinte.

Legitățile dezvoltării istorice impuneau cu stringență încheierea procesului de formare a statelor naționale aflate sub dominația marilor imperii din Europa. În mișcarea popoarelor europene pentru autodeterminare națională și scuturarea dominației străine se încadrează și lupta maselor populare din România și din celelalte teritorii românești aflate sub dominație străină, pentru formarea statului național român unitar. Realizarea acestui deziderat istoric vital a fost rodul luptei maselor largi populare, a muncitorimii, țărănimii, intelectualității, a cercurilor înaintate ale burgheziei, a principalelor clase și pături ale societății, opera întregului popor, a întregii națiuni. Istoria demonstrează că formarea statului național unitar român nu a fost rezultatul unui eveniment întîmplător, de conjunctură, al înțelegerilor intervenite la masa tratativelor ; tratatul de pace n-a făcut decît să consfințească o situație de fapt, creată de lupta maselor populare. Unirea Transilvaniei cu România a constituit înfăptuirea firească a năzuinței seculare de unitate a poporului nostru, a visului pentru care au luptat și s-au

jertfit nenumărate generații de înaintași, împlinirea unei necesități obiective a însăși dezvoltării istorice.

Se poate spune că, încă de la începuturile sale, mișcarea noastră muncitorească a fost prezentă atît în momentele hotărîtoare ale dezvoltării poporului român, cît și în marile bătălii revoluționare internaționale.

După sfîrșitul primului război mondial și formarea statului național unitar, România intră într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice. În fața mișcării revoluționare a maselor populare se pun sarcini noi, legate de transformarea democratică a societății românești.

Pe arena internațională, sfîrșitul primului război mondial generase schimbări profunde, radicale. Se prăbușiseră imperiile otoman, habsburgic și țarist, se intensificau pretutindeni luptele de clasă, revoluționare, împotriva dominației imperialiste și coloniale. Un moment de importanță istorică mondială l-a constituit victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, care a deschis o nouă epocă în dezvoltarea societății omenești — epoca trecerii de la capitalism la socialism. Făurirea primului stat al muncitorilor și țăranilor, sub conducerea Partidului Comunist Bolșevic, în frunte cu V. I. Lenin, a dat un puternic imbold luptelor revoluționare de pretutindeni, a ascuțit și mai mult contradicțiile de clasă, contradicțiile între țările imperialiste și țările dominate, a stimulat întreaga luptă de eliberare națională și socială.

Profundele mutații săvîrșite în configurația geografică, politică și socială a lumii după primul război mondial au determinat un nou și puternic avînt al dezvoltării forțelor de producție pe plan internațional, un mare pas înainte în cunoașterea științifică, în progresul tehnicii, în viața culturală a popoarelor, au ridicat pe o treaptă nouă întreaga civilizație a societății omenești. S-au produs puternice schimbări în structura societății, în raportul forțelor sociale, a început să se afirme cu tot mai multă vigoare proletariatul — clasa cea mai revoluționară a societății —, s-a produs o amplă radicalizare a maselor largi populare. Alături de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, istoria a înscris în această perioadă, într-o serie de țări — ca de exemplu China, Germania, Ungaria, Turcia și altele — puternice mișcări revoluționare ce au cuprins largi mase muncitorești și forțe progresiste.

În acest context general au loc și în țara noastră schimbări profunde în dezvoltarea economică și socială, se naște o vie efervescență politică, în centrul căreia un rol tot mai important joacă clasa muncitoare, clasa cea mai avansată a societății.

Crearea Partidului Comunist Român, lupta sa revoluționară împotriva regimului burghezo-moșieresc, a fascismului, pentru interesele celor ce muncesc, pentru cauza democrației și păcii

În condițiile interne și internaționale ale perioadei de la sfîrșitul primului război mondial, luptele de clasă, revoluționare din România se intensifică tot mai mult, culminînd cu greva generală din 1920. Ca urmare a creșterii conștiinței politice a proletariatului, în cadrul Partidului Socialist s-a desfășurat o luptă intensă împotriva pozițiilor reformiste și oportuniste, pentru clarificarea principiilor ideologice, precum și cu privire la programul, strategia și tactica luptelor revoluționare viitoare. În același timp au avut loc contacte repetate ale conducătorilor socialiști români cu Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, cu conducătorii Internaționalei Comuniste, inclusiv cu Lenin, privind afilierea la Internaționala a III-a. Activitatea ideologică și organizatorică desfășurată pentru organizarea pe

baze noi, marxist-leniniste, a partidului a creat condițiile corespunzătoare ca la Congresul Partidului Socialist Român din anul 1921 să se hotărască, prin votul marii majorități a participanților, transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român. Crearea Partidului Comunist Român pe baza ideologiei marxist-leniniste a marcat o etapă nouă, superioară, atît pe plan politic și ideologic, cît și organizatoric în mișcarea revoluționară din România, în dezvoltarea detașamentului de avangardă al clasei muncitoare, a dat un nou și puternic avînt luptelor politice și sociale desfășurate de masele largi populare din țara noastră.

În perioada anilor 1921—1930 are loc o dezvoltare mai accentuată a forțelor de producție, îndeosebi a industriei, ceea ce exercită o puternică influență asupra vieții economico-sociale a țării. Aceasta corespunde, de altfel, cu perioada dezvoltării economice și stabilizării relative a capitalismului pe plan internațional.

Între anii 1921—1924, Partidul Comunist Român, desfășurîndu-și activitatea în condiții legale, și-a concentrat atenția îndeosebi asupra întăririi organizatorice și definirii liniei sale generale politice. Odată cu scoaterea sa în afara legii, partidul a avut de soluționat diferite probleme complexe; el a trecut la organizarea activității în condițiile ilegalității — condiții de opresiune și teroare — continuîndu-și totodată preocuparea pentru cristalizarea liniei generale în concordanță cu situația din România acelei perioade.

Activitatea partidului a fost mult îngreunată de lipsa unității, de neînțelegerea și necunoașterea aprofundată a realităților și proceselor social-politice ce aveau loc în România. Aceasta s-a reflectat îndeosebi în adoptarea unor poziții greșite în legătură cu problema națională și colaborarea cu alte forțe muncitorești și democratice, ceea ce a avut o influență negativă asupra înfăptuirii rolului organizator al partidului în lupta clasei muncitoare, a maselor largi populare. La toate acestea a contribuit și faptul că uneori în conducerea partidului s-au aflat oameni ce nu cunoșteau realitățile țării, inclusiv cetățeni ai altor state.

Izbucnirea crizei economice capitaliste mondiale în 1929 a avut grave repercusiuni asupra dezvoltării României, asupra nivelului de trai al maselor populare. Consecințele crizei au afectat puternic clasa muncitoare, țărănimea, o serie de categorii sociale mijlocii și părți însemnate ale intelectualității. În aceste împrejurări ia avînt lupta revoluționară pentru apărarea intereselor economice ale maselor largi populare, împotriva pregătirii războiului și fascizării țării, pentru libertăți democratice și o politică de pace.

În anii 1931—1933, partidul reușește să-și refacă și să-și consolideze unitatea, să-și lărgească rîndurile și să-și întărească legăturile cu clasa muncitoare și alte categorii sociale, ceea ce are o influență pozitivă asupra politicii sale generale. O importanță crucială a avut Congresul al V-lea al Partidului Comunist Român, care, se poate spune, a marcat o etapă nouă în viața partidului, sporind rolul său în viața politică a țării, în conducerea luptelor de clasă și a mișcării antifasciste din România. Aceasta i-a permis să desfășoare o intensă activitate în organizarea luptelor de clasă din acea perioadă, să treacă la dezvoltarea colaborării cu celelalte forțe muncitorești pe baza Frontului Unic. Stau mărturie în acest sens marile bătălii muncitorești ce au culminat cu luptele petroliștilor și ceferiștilor din iarna anului 1933, care au demonstrat creșterea conștiinței și combativității revoluționare a clasei muncitoare, sporirea capacității partidului de a organiza și conduce proletariatul. Toate acestea au evidențiat o dată în plus importanța unității clasei muncitoare, a Frontului Unic

Muncitoresc realizat — în procesul luptei — între comuniști și social-democrați. Puternicele lupte revoluționare desfășurate de proletariatul român, în perioada imediat următoare instaurării la putere a hitlerismului în Germania, au avut și un amplu ecou internațional.

În condițiile accentuării procesului de diferențiere economică a țărănimii, de sărăcire a țăranilor cu pămînt puțin în favoarea moșierilor și chiaburilor, se intensifică mișcările sociale la sate împotriva politicii claselor guvernante. Cea mai proeminentă este răscoala țăranilor români și maghiari din Valea Ghimeșului. În acest timp se creează Frontul Plugarilor, organizație democratică a țărănimii, punîndu-se bazele alianței organizate între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, în lupta pentru interesele celor ce muncesc, pentru o politică democratică.

În anii 1934—1938 are loc un nou avînt al economiei României, îndeosebi al industriei. În același timp, situația politică internațională se agravează, crește pericolul de război. În România se intensifică activitatea organizațiilor fasciste, a forțelor celor mai reacționare. În aceste condiții, Partidul Comunist Român își sporește eforturile pentru unirea forțelor democratice, antifasciste, pentru apărarea intereselor maselor populare și a libertăților democratice, împotriva fascismului, pentru o politică de prietenie cu Uniunea Sovietică, împotriva războiului. Forțele democratice antifasciste obțin o serie de succese importante în activitatea lor — ele reușesc să realizeze înțelegeri, pe baza Frontului Popular, și să dobîndească victorii în alegerile parțiale din 1936. Se demonstrează astfel capacitatea partidului de a uni masele populare, forțele antifasciste în lupta pentru bararea drumului fascismului, pentru o politică de pace. În 1934 se stabilesc relații diplomatice între România și Uniunea Sovietică.

Politica antinațională și măsurile antidemocratice promovate de cercurile guvernante aveau drept scop să înăbușe lupta forțelor progresiste, antifasciste, să întărească pozițiile forțelor celor mai reacționare. Aceasta a dus la instaurarea dictaturii regale, a deschis calea fascismului, a aruncării țării în brațele Germaniei naziste.

Pe plan internațional se intensifică pregătirile de război, crește agresivitatea Germaniei fasciste, are loc o politică de cedare în fața hitlerismului care duce, la München, la o serie de capitulări cu rezultate dezastruoase pentru independența popoarelor, pentru cauza păcii.

În aceste împrejurări se întărește colaborarea partidului cu celelalte forțe democratice, antifasciste din țara noastră. În cadrul breslelor, unitatea de acțiune a comuniștilor și social-democraților capătă un caracter mai organizat. Se amplifică conlucrarea partidului cu alte forțe democratice, cu o parte a burgheziei, inclusiv cu unii miniștri ai guvernului de dictatură regală care se pronunțau împotriva politicii de aservire a țării Germaniei naziste. Se intensifică activitatea de unire și mobilizare de către partid a maselor largi populare în lupta împotriva pregătirilor de război și fascismului.

Mobilizarea de către Partidul Comunist Român a clasei muncitoare, a forțelor patriotice naționale în lupta împotriva Germaniei naziste, a dictaturii militaro-fasciste

În anii 1939—1940 iau tot mai multă amploare luptele de clasă pentru apărarea intereselor maselor muncitoare, se intensifică mișcarea împotriva fascismului, pentru li-

bertăţi democratice, împotriva războiului antisovietic, pentru o politică de pace şi prietenie cu Uniunea Sovietică, cu toate statele ce se pronunţau împotriva dominaţiei hitleriste. Aceste acţiuni au culminat cu puternica demonstraţie de la 1 Mai 1939, ilustrînd hotărîrea maselor largi populare de a lupta cu arma în mînă împotriva Germaniei fasciste.

Un obiectiv permanent al partidului în acei ani a fost lupta fermă împotriva organizaţiei teroriste legionare, fasciste „Garda de Fier", creată de cercurile oligarhiei române, agentura hitlerismului în România, a cărei politică profund antinaţională a adus grave prejudicii poporului român. Împotriva acestei organizaţii, a rasismului şi antisemitismului, a tendinţelor de fascizare a ţării, Partidul Comunist Român a chemat la luptă, a unit şi organizat clasa muncitoare, masele populare de la oraşe şi sate, intelectualitatea progresistă, numeroşi oameni politici democraţi.

Încă de la înfiinţarea sa, partidul s-a pronunţat cu hotărîre pentru deplina egalitate în drepturi între toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate. În decursul anilor el a dezvoltat o largă activitate de apărare a intereselor oamenilor muncii de naţionalitate maghiară, germană şi de alte naţionalităţi, de organizare a acestora, de întărire a solidarităţii între toţi cei ce muncesc. După lichidarea poziţiilor greşite în problema naţională, s-au realizat progrese însemnate în activitatea politică în rîndul oamenilor muncii de alte naţionalităţi. Politica naţională marxist-leninistă a partidului de întărire a solidarităţii între toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, şi-a confirmat cu putere justeţea în perioada luptelor de clasă din anii 1929—1933, în cadrul mişcării antifasciste din anii 1934—1938 şi 1939—1940 şi în special în poziţia

hotărîtă împotriva Dictatului de la Viena, în afirmarea voinţei oamenilor muncii, inclusiv de naţionalitate maghiară şi germană, a întregului popor român de a apăra integritatea şi suveranitatea patriei noastre.

Începînd din 1938—1939 se intensifică penetraţia economică, politică şi militară a Germaniei hitleriste în România. Aceasta a făcut ca partidul să pună pe primul plan — în pofida unor teze greşite din acea perioadă, care afirmau că principalul pericol îl prezintă imperialismul anglo-francez şi nu hitlerismul — mobilizarea forţelor naţionale împotriva politicii de dominaţie şi subordonare promovată de Germania nazistă, politică ce prezenta un pericol grav, atît pentru independenţa naţională, cît şi pentru pacea internaţională.

Politica de cedare şi capitulare în faţa Germaniei pe plan internaţional, cît şi politica antinaţională a cercurilor celor mai reacţionare din România, instaurarea dictaturii militaro-fasciste, în septembrie 1940, au deschis calea aservirii complete a ţării noastre de către Germania hitleristă. A început cea mai neagră perioadă din istoria modernă a României.

Lupta Partidului Comunist Român împotriva războiului antisovietic, pentru ieşirea României din război şi alăturarea ei coaliţiei antifasciste

Politica imperialistă de reîmpărţire a lumii şi dominaţie mondială promovată de Germania nazistă a dus la dezlănţuirea celui de-al doilea război mondial. Concesiile şi cedarea în faţa hitlerismului, lipsa de fermitate şi unitate a statelor europene şi a altor state în faţa politicii agresive a imperialismului german au permis lui Hitler

să dezlănţuie războiul, atacînd şi subjugînd pe rînd un număr mare de state din Europa, printre care Cehoslovacia, Polonia, Iugoslavia, Franţa, Belgia, Olanda, ţările nordice.

În aceste împrejurări, cercurile reacţionare fasciste din România, trădînd interesele naţionale ale poporului, au aruncat ţara în braţele Germaniei fasciste. La începutul războiului România s-a găsit izolată pe plan internaţional, ceea ce a uşurat dezmembrarea ei. Dictatul imperialist de la Viena şi apoi intrarea trupelor germane în ţara noastră, cu acordul dictaturii militare fasciste, în care „Garda de Fier" avea rolul dominant, au dus de fapt la ocuparea României de către armatele hitleriste. La scurt timp, ţara noastră a fost silită să intre în război împotriva Uniunii Sovietice, alături de Germania fascistă. Războiul, marile distrugeri care au avut loc în această perioadă, jefuirea bogăţiilor ţării de către hitlerism au dus România în pragul unei adevărate catastrofe naţionale. Toate acestea au fost posibile şi datorită faptului că forţele democratice, antifasciste, n-au înţeles la timp gravitatea situaţiei şi n-au răspuns chemării Partidului Comunist Român de a se ridica cu toată hotărîrea la luptă contra fascismului şi războiului. Această atitudine a fost scump plătită de întregul nostru popor.

După cum se ştie, continuînd politica imperialistă de dominaţie şi încălcînd Tratatul de neagresiune încheiat între Uniunea Sovietică şi Germania nazistă în anul 1939, armatele hitleriste au atacat U.R.S.S. în vara anului 1941. Odată cu declanşarea agresiunii armate împotriva Uniunii Sovietice, cursul evenimentelor internaţionale, desfăşurarea războiului se schimbă în mod radical. Se înfăptuieşte şi se dezvoltă coaliţia antihitleristă, se intensifică lupta popoarelor împotriva hitlerismului.

Cel de-al doilea război mondial, prin amploarea sa,

prin distrugerile uriaşe şi pierderile de zeci de milioane de vieţi omeneşti, a constituit cea mai neagră, mai grea şi distrugătoare perioadă din istoria omenirii.

Declanşat de Germania hitleristă şi celelalte ţări ale Axei în scopul dominaţiei imperialiste, războiul a căpătat, prin lupta forţelor ce s-au ridicat împotriva acestei politici, şi un caracter antifascist. Lupta eroică a popoarelor sovietice, a forţelor coaliţiei antifasciste, intrarea în bătălie a unor largi forţe sociale de pretutindeni, a noi şi noi popoare s-au transformat într-o îndîrjită ofensivă a omenirii pentru înfrîngerea şi lichidarea celui mai mare pericol ce ameninţase vreodată civilizaţia umană — fascismul, care urmărea desfiinţarea libertăţilor democratice şi independenţei naţionale a popoarelor, subjugarea lor, dominaţia mondială. Această uriaşă luptă internaţională a dus, pînă la urmă, la zdrobirea totală a fascismului, a demonstrat cu putere că dacă forţele democratice, popoarele acţionează unite, ele îşi pot apăra libertatea, independenţa şi suveranitatea, pot înfrînge orice agresor, oricît de puternic ar fi el, pot impune pacea şi securitatea în lume.

Partidul Comunist Român s-a ridicat de la început cu hotărîre împotriva războiului antisovietic, pronunţîndu-se cu fermitate pentru ieşirea din acest război şi alăturarea României forţelor coaliţiei antihitleriste. În conformitate cu această linie politică generală, partidul a trecut la organizarea a numeroase acţiuni — greve, demonstraţii, sabotarea maşinii de război fasciste —, la crearea unităţilor de partizani şi a formaţiunilor patriotice ca unităţi de luptă împotriva fascismului, pentru cucerirea independenţei ţării. În acelaşi timp, s-a intensificat acţiunea de întărire a unităţii clasei muncitoare, colaborarea cu Partidul Social-Democrat şi cu alte forţe democratice. În 1943 a fost creat Frontul Patriotic Antihitlerist, iar la 1 Mai 1944

s-a realizat Frontul Unic Muncitoresc între Partidul Comunist și Partidul Social-Democrat, apoi Blocul Național Democrat. Totodată, partidul a desfășurat o largă activitate în rîndul armatei, întărind legăturile cu forțele militare, inclusiv cu generali și ofițeri din comandamentele superioare ; în același timp au fost stabilite contacte cu palatul regal.

Partidul Comunist Român a acționat cu toată fermitatea pentru unirea tuturor forțelor patriotice naționale ; datorită acestei activități s-a realizat o largă coaliție a tuturor celor care se pronunțau, într-o formă sau alta, pentru răsturnarea dictaturii fasciste, ieșirea din războiul antisovietic și alăturarea la coaliția antihitleristă.

Politica antinațională a dictaturii militaro-fasciste, jefuirea bogățiilor naționale de către Germania hitleristă au dus la crearea unei situații deosebit de grave în economia țării. Creșteau nemulțumirea generală și ura împotriva guvernului de dictatură militaro-fascistă și a Germaniei hitleriste, se afirma tot mai pregnant voința întregului popor de a lupta cu toate forțele pentru a pune capăt situației create. Acestea erau condițiile interne în vara anului 1944.

În același timp, pe plan internațional, evenimentele se schimbau tot mai mult în favoarea forțelor antifasciste aliate. Succesele strălucite ale armatelor sovietice — care au dus greul războiului, aducînd contribuția cea mai importantă la înfrîngerea Germaniei — exercitau o influență puternică asupra desfășurării generale a luptei antifasciste.

Debarcarea aliaților și succesele înregistrate pe diferite fronturi împotriva armatelor hitleriste au avut, de asemenea, o influență puternică asupra cursului războiului. Un rol important au avut lupta antifascistă dusă de popoarele Europei, mișcarea de partizani ce dădea puternice

lovituri mașinii de război hitleriste ; forțele populare au adus o contribuție de mare însemnătate la cauza generală a victoriei în războiul antifascist.

După cum se știe, în vara anului 1944 trupele sovietice dădeau lovituri grele armatelor hitleriste, intrînd, în cursul luptelor, și pe teritoriul României. În aceste împrejurări, Germania și guvernul antonescian se pregăteau să ia măsuri extreme, să organizeze mobilizarea generală a forțelor în vederea întăririi pe teritoriul românesc a rezistenței împotriva înaintării armatelor sovietice. Împiedicarea acestor planuri de continuare a războiului împotriva Uniunii Sovietice, trecerea la răsturnarea regimului fascist din România și întoarcerea armelor împotriva trupelor hitleriste deveniseră o necesitate istorică, un imperativ pentru grăbirea victoriei coaliției antifasciste. Marele merit al partidului nostru comunist constă în faptul că în aceste împrejurări a știut să-și organizeze propriile rînduri, să întărească colaborarea cu celelalte forțe, inclusiv cu forțele armate, și să treacă la atacul decisiv, dovedindu-se la înălțimea misiunii sale istorice de apărare a intereselor naționale ale întregului popor.

Înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, participarea României la războiul antifascist

În aceste condiții interne și externe favorabile, la 23 August 1944 Partidul Comunist Român, în colaborare cu celelalte forțe democratice, patriotice, a înfăptuit insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă. S-a realizat răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și trecerea

țării noastre cu întreaga sa forță, cu toată armata, alături de Uniunea Sovietică, de coaliția antihitleristă. Trebuie subliniat că fără aceste împrejurări interne și internaționale prielnice ar fi fost greu, dacă nu imposibil, să se organizeze și să se desfășoare cu succes marea bătălie care a deschis o nouă eră în istoria României.

Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944 marchează un moment hotărîtor în dezvoltarea țării noastre pe un drum nou, deschizînd calea eliberării de sub dominația Germaniei naziste și trecerii la realizarea unor profunde transformări sociale revoluționare în România. Totodată, victoria insurecției și intrarea armatei române în războiul antihitlerist au fost apreciate pe plan internațional ca acte cu profunde implicații asupra cursului celui de-al doilea război mondial. Aceasta a accelerat prăbușirea frontului fascist în această zonă a Europei, a dejucat încercările lui Hitler și Antonescu de a organiza pe teritoriul României o nouă linie de rezistență militară, a deschis calea înaintării rapide a trupelor sovietice în Balcani și spre centrul continentului.

Răsturnînd dictatura militaro-fascistă, România s-a alăturat armatelor sovietice, coaliției antihitleriste, angajîndu-se cu întreaga armată, cu toate forțele materiale și umane în lupta pentru eliberarea deplină a teritoriului țării, pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la înfrîngerea definitivă a Germaniei hitleriste. Prin eroismul și contribuția adusă la războiul antifascist, la înfrîngerea Germaniei naziste, poporul român a dovedit că nu avusese nimic comun cu participarea fascismului din țara noastră la războiul împotriva Uniunii Sovietice. El și-a probat prin fapte de arme prietenia cu Armata Roșie, dorința de colaborare cu Uniunea Sovietică, aspirația de a dezvolta relații cu toate popoarele lumii.

În aceste împrejurări s-a demonstrat că politica Partidului Comunist Român corespunde pe deplin năzuințelor și intereselor vitale ale întregului nostru popor. Partidul și-a dovedit tăria și capacitatea de organizare și unire a tuturor forțelor democratice și patriotice în lupta pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și asigurarea dezvoltării libere, independente și democratice a țării.

PARTEA A II-A

LUPTA PARTIDULUI COMUNIST PENTRU INSTAURAREA PUTERII REVOLUŢIONAR-DEMOCRATICE, RĂSTURNAREA CLASELOR EXPLOATATOARE, ÎNFĂPTUIREA REVOLUŢIEI SOCIALISTE ŞI EDIFICAREA NOII ORÎNDUIRI SOCIALE

Răsturnarea dictaturii militaro-fasciste a deschis calea eliberării definitive a României de sub dominaţia imperialistă, a înfăptuirii năzuinţelor poporului român de a fi liber şi stăpîn pe bogăţiile şi munca sa, pe propriul său destin. Aceasta a inaugurat epoca unor profunde transformări revoluţionare, democratice în societatea românească, a cuceririi puterii de către clasa muncitoare, în alianţă cu ţărănimea şi masele largi populare. Epoca ce a urmat a marcat începutul unei noi istorii a patriei noastre — istoria împlinirii idealurilor de dreptate socială şi naţională, pentru care au luptat nenumărate generaţii de înaintaşi, a cuceririi depline a independenţei şi suveranităţii naţionale a României, a dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn în propria sa ţară.

Reorganizarea partidului şi a organizaţiilor de masă şi obşteşti în lupta pentru cucerirea puterii şi transformarea revoluţionară a societăţii româneşti

Odată cu victoria istorică de la 23 August 1944, în dezvoltarea şi activitatea partidului nostru a început o etapă nouă. Punînd pe prim plan mobilizarea forţelor poporului în războiul împotriva Germaniei hitleriste, partidul a trecut imediat după 23 August la reorganizarea pe baze noi, în condiţii legale, a activităţii sale, a sindicatelor unitare, a organizaţiilor de tineret, de femei, a altor organizaţii democratice. Au fost asigurate astfel condiţiile organizatorice şi politice pentru unirea clasei muncitoare, pentru intensificarea luptei în vederea transformărilor democratice în România. Faptul că în decursul cîtorva luni partidul a reuşit să-şi creeze organizaţii puternice în toate judeţele şi localităţile ţării demonstrează influenţa şi capacitatea sa organizatorică. Aceasta a făcut posibil ca, încă în condiţiile războiului, să se înfăptuiască reforma agrară şi să fie instaurat, la 6 Martie 1945, primul guvern democratic — guvern revoluţionar democratic cu pronunţat caracter muncitoresc-ţărănesc — expresie a colaborării largi a forţelor ce se pronunţau pentru adînci transformări revoluţionare, sociale şi politice. S-a trecut, de asemenea, la realizarea altor reforme sociale, la democratizarea aparatului de stat.

Un rol important în orientarea activităţii comuniştilor şi a forţelor democratice din ţară în această perioadă a avut Conferinţa Naţională a partidului din octombrie 1945. Fiind prima manifestare de acest fel ţinută în condiţii libere, după 20 de ani de activitate ilegală, conferinţa a făcut bilanţul istoricelor succese obţinute de partid în lupta revoluţionară şi a trasat liniile directoare ale activităţii de viitor. Conferinţa Naţională a pus la ordinea zilei mobilizarea forţelor pentru redresarea şi dezvoltarea economiei naţionale şi îmbunătăţirea condiţiilor de trai ale populaţiei, a elaborat programul transformărilor democratice ce se impuneau în acea etapă, indicînd ca obiectiv principal pentru asigurarea progresului general al societăţii româneşti trecerea la industrializarea ţării.

În acelaşi timp, conferinţa a trasat sarcina întăririi continue a partidului, a unităţii sale politice, ideologice şi organizatorice, a desfăşurării unei intense activităţi pentru întărirea Frontului Unic şi realizarea unităţii clasei mun-

citoare. Hotăririle conferinței au avut o importanță deosebită pentru desfășurarea cu succes a marilor bătălii de clasă care au urmat, pentru înfăptuirea profundelor transformări revoluționare și democratice din țara noastră.

În această perioadă s-au adoptat măsuri hotărîte împotriva politicii cercurilor reacționare care încercau să arunce greutățile economice pe umerii maselor largi populare, pentru curățirea aparatului de stat de elementele fasciste, antidemocratice, s-a acționat cu fermitate pentru dezvoltarea Frontului Unic Muncitoresc și a colaborării cu celelalte forțe democratice, pentru izolarea forțelor reacționare din partidele burgheze. O importanță hotărîtoare pentru întregul proces revoluționar au avut marile bătălii revoluționare desfășurate în anii care au urmat eliberării, trecerea la organizarea comitetelor muncitorești și instituirea controlului clasei muncitoare asupra întreprinderilor ; luarea cu asalt a prefecturilor și primăriilor și instalarea noilor prefecți și primari, formarea comitetelor țărănești și împărțirea pămînturilor moșierești țăranilor fără pămînt sau cu pămînt puțin. În aceste ample lupte de clasă economice, sociale și politice s-a cimentat alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, s-a întărit unitatea cu intelectualitatea și cu alte categorii sociale, s-a consolidat frăția oamenilor muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități, s-a schimbat raportul de forțe în țară, crescînd rolul maselor populare în întreaga viață politică. Victoria obținută în alegerile din 1946 constituie cea mai elocventă expresie a adeziunii maselor largi populare la politica de transformare democratică, revoluționară a țării, promovată de partid.

Întreaga perioadă de după 23 August 1944 pînă la sfîrșitul anului 1947 se caracterizează prin mari lupte revoluționare care au dus la realizarea unor profunde transformări sociale, la înfăptuirea unei politici naționale de deplină egalitate în drepturi pentru naționalități, la un șir de reforme economice și sociale în favoarea maselor

populare. În acești ani s-a desfășurat o intensă activitate pentru refacerea economiei naționale, înfăptuirea reformei agrare și a altor reforme structurale cu caracter democratic revoluționar, s-a acționat pentru creșterea rolului clasei muncitoare și participarea ei directă la conducerea activității întreprinderilor. Această etapă a marcat înfăptuirea revoluției popular-democratice, instaurarea puterii muncitorilor și țăranilor, trecerea poporului nostru pe calea făuririi libere a viitorului său.

În toate aceste mari bătălii de clasă și mișcări revoluționare de masă, Partidul Comunist Român s-a afirmat ca cea mai puternică forță politică din România, îndeplinindu-și cu cinste misiunea de organizator și conducător al clasei muncitoare, al maselor largi populare, conducîndu-le cu succes la victorie.

Instaurarea puterii democrat-populare, înfăptuirea revoluției socialiste

Odată cu înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii, la 30 decembrie 1947, România a intrat într-o etapă nouă a dezvoltării sale. Cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii și instaurarea regimului de democrație populară marchează trecerea la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste. Naționalizarea industriei, băncilor, transporturilor și comerțului a dus la lichidarea proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție, la crearea în economie a proprietății socialiste a întregului popor, marcînd de fapt începutul făuririi societății socialiste în România.

Un obiectiv central al întregii lupte revoluționare a Partidului Comunist în acea perioadă a fost refacerea și cimentarea unității clasei muncitoare, căreia îi revenea rolul istoric decisiv în cucerirea puterii politice și econo-

mice în stat, în lichidarea dominației claselor exploatatoare, în înfăptuirea revoluției socialiste și trecerea la edificarea noii orînduiri.

Realizarea unității politice, ideologice și organizatorice a clasei muncitoare, prin unificarea Partidului Comunist cu Partidul Social-Democrat, și crearea pe baza concepției marxist-leniniste, în februarie 1948, a Partidului Muncitoresc Român, ce număra aproape un milion de membri, a asigurat forța politică și organizatorică necesară conducerii operei complexe de transformare socialistă a țării, de făurire a noii orînduiri sociale. Făurirea partidului revoluționar unic al clasei muncitoare a pus capăt pentru totdeauna sciziunii din mișcarea noastră muncitorească, a constituit o însemnată victorie a forțelor revoluționare din România. Aceasta a fost o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea cu succes a revoluției, pentru împlinirea misiunii istorice ce revenea proletariatului în calitate de clasă conducătoare a societății. Pe această bază partidul a asigurat mobilizarea și unirea tuturor forțelor revoluționare, democratice ale poporului într-un singur șuvoi — ceea ce a avut un rol determinant în desfășurarea cu succes a marilor bătălii politice care au dus la instaurarea regimului socialist în România.

Odată cu făurirea sectorului socialist în industrie a apărut necesitatea trecerii la organizarea pe baze socialiste a agriculturii. Plenara Comitetului Central din martie 1949 a hotărît organizarea sectorului de stat în agricultură și trecerea la cooperativizarea agriculturii. Aceasta a constituit începutul unei etape noi în înfăptuirea revoluției agrare, un moment de importanță covîrșitoare pe calea dezvoltării socialiste a țării noastre.

Partidul a organizat și condus cu fermitate eforturile întregului popor pentru refacerea economiei naționale — secătuită și ruinată de război, de dominația Germaniei fasciste — împotriva acțiunilor de sabotaj întreprinse de forțele reacționare, pentru îndeplinirea obligațiilor ce reveneau României în cadrul despăgubirilor de război, pentru ameliorarea condițiilor materiale de viață ale maselor populare. Refacerea economiei țării, creșterea producției, lichidarea urmărilor războiului, precum și exproprierea expropriatorilor au creat condiții pentru trecerea la organizarea și conducerea planificată a economiei, pentru începerea operei de construire a bazei tehnico-materiale a socialismului.

Desfășurarea cu succes a operei de edificare a orînduirii socialiste în România

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție a permis statului democrat-popular al muncitorilor și țăranilor să pună bazele dezvoltării planificate a economiei naționale, dirijării conștiente a eforturilor materiale și umane în concordanță cu cerințele și obiectivele majore ale construcției socialiste. Primul plan cincinal, 1951—1955, a concretizat pentru întîia oară, într-o concepție unitară, obiectivele fundamentale ale politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării și îmbunătățire a nivelului de trai al maselor largi populare.

Călăuzindu-se după învățătura marxist-leninistă, pornind de la realitățile țării noastre și sprijinindu-se pe forțele poporului român, Partidul Comunist a pus în centrul politicii sale industrializarea țării ca bază a progresului economiei și culturii, ridicării nivelului de viață al poporului, dezvoltării multilaterale a societății, asigurării independenței și suveranității naționale. Eforturile depuse de poporul român în vederea industrializării socialiste a țării s-au concretizat în realizări de importanță istorică; industria a fost înzestrată la un nivel tehnic tot mai înalt, devenind capabilă să valorifice din ce în ce mai eficient bogatele resurse naturale ale țării.

Un obiectiv central al partidului a fost, de asemenea,

așezarea pe baze noi, socialiste, a agriculturii. Cooperativizarea agriculturii a însemnat o profundă revoluție în viața satului ; țărănimea a fost eliberată de povara exploatării, devenind stăpînă pe propria soartă și pe roadele muncii ei. Partidul a dus o politică de atragere pe făgașul socialismului a tuturor păturilor țărănimii. Datorită politicii agrare juste a partidului, vastei sale munci politice și organizatorice, priceperii și hărniciei țărănimii, profunda reorganizare a producției și a relațiilor sociale la sate a fost însoțită de creșterea continuă a producției agricole. Aceasta a constituit un factor important în echilibrarea economiei naționale, în satisfacerea nevoilor de consum ale populației.

Procesul făuririi și dezvoltării proprietății socialiste în industrie și a proprietății socialist-cooperatiste în agricultură cuprinde o lungă perioadă. Planurile cincinale 1951—1955, 1956—1960, 1961—1965 au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste în industrie și agricultură ; acest obiectiv a fost realizat odată cu încheierea cooperativizării și a organizării activității cooperativelor agricole de producție. În cursul cincinalului 1961—1965 în România s-a realizat economia socialistă unitară, care a marcat victoria deplină a socialismului în toate sectoarele de activitate, lichidarea pentru totdeauna a claselor exploatatoare, abolirea exploatării omului de către om, afirmarea principiilor socialiste în viața socială. Un rol important în opera de edificare a socialismului a avut politica partidului de lichidare a analfabetismului, ridicare a nivelului de cunoștințe ale maselor largi populare, de dezvoltare a învățămîntului de toate gradele, de pregătire a cadrelor necesare tuturor sectoarelor de activitate.

În această etapă, care a cuprins mai bine de 15 ani, partidul a desfășurat o intensă activitate politico-organizatorică, reușind să soluționeze în mod corespunzător multiplele probleme ale făuririi noii orînduiri sociale. În același timp, el a trebuit să facă față unor greutăți interne care i-au diminuat capacitatea de luptă, l-au sustras de multe ori de la preocupările principale. Au fost săvîrșite și o serie de greșeli în rezolvarea unor probleme într-o anumită perioadă, în atitudinea față de unele categorii sociale și naționalități, îndeosebi în activitatea privind țărănimea. S-au comis grave ilegalități și abuzuri față de o serie de activiști de seamă ai partidului. De fiecare dată însă, partidul a găsit în sine forța necesară pentru a depăși greutățile, lipsurile și greșelile, pentru a asigura mersul înainte al construcției socialiste. În ciuda diferitelor neajunsuri, caracteristica generală a activității partidului a fost slujirea devotată a intereselor fundamentale ale poporului, aplicarea creatoare a principiilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete ale țării noastre, unirea și organizarea cu succes a maselor muncitoare în edificarea noii orînduiri sociale pe pămîntul României.

Consolidarea societății socialiste, a bazei sale tehnico-materiale

Odată cu Congresul al IX-lea al partidului, în 1965, cu adoptarea noii Constituții și proclamarea Republicii Socialiste România, se deschide o perioadă nouă în dezvoltarea socialistă a țării, în activitatea partidului. Planul cincinal 1966—1970 a avut rolul de a consolida construcția socialistă, baza tehnico-materială a noii societăți. S-au îndeplinit hotărîrile Congresului al IX-lea privind dezvoltarea industriei — factor hotărîtor al progresului general al țării, al creșterii bunăstării poporului, al consolidării independenței noastre naționale. În acești ani s-a acordat o atenție sporită creării unor ramuri industriale moderne, de bază, dezvoltării rapide a industriei constructoare de mașini, a chimiei, metalurgiei și altor ramuri.

S-a trecut, de asemenea, la organizarea activității de cercetare pe baze noi, în toate ramurile, asigurîndu-se condiții pentru introducerea celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii în producție. S-a dezvoltat puternic baza materială a agriculturii, s-a perfecționat organizarea activității cooperativelor de producție. Au fost luate noi măsuri în vederea mai bunei organizări a învățămîntului, trecerii la școala obligatorie de 8 ani, dezvoltării învățămîntului mediu, legării mai strînse de producție a întregii instrucții publice. S-au înfăptuit în bune condiții prevederile privind creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

O importanță deosebită pentru dezvoltarea construcției socialiste a avut reorganizarea administrativ-teritorială a țării care, înlăturînd o serie de verigi și trepte intermediare, a apropiat conducerea de unitățile de bază, de activitatea de producție. A fost promovată cu fermitate politica de amplasare armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, ceea ce a dus la ridicarea rapidă, economică și culturală, a unor regiuni mai puțin dezvoltate, a dat un nou și puternic avînt vieții economico-sociale din toate zonele țării. S-a aplicat, de asemenea, un larg complex de măsuri pentru perfecționarea planificării, organizării și conducerii economiei și a întregii vieți sociale, s-au legiferat atribuțiile și răspunderile diferitelor verigi economice, relațiile dintre ele, creîndu-se condiții pentru o conducere mai dinamică și suplă care să asigure valorificarea cu randament superior a potențialului material și uman al țării, sporirea eficienței economice, creșterea într-un ritm mai rapid a produsului social și venitului național. S-a acționat, de asemenea, pentru perfecționarea democrației socialiste și, în primul rînd, a democrației economice, pentru instituționalizarea conducerii colective, a adunărilor generale ale oamenilor muncii, pentru asigurarea cadrului corespunzător participării mai intense, efective a maselor de oameni ai muncii — în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători — la gospodărirea întreprinderilor și instituțiilor, a avuției noastre socialiste, la conducerea societății.

Realizarea cu succes a obiectivelor perioadei 1966—1970 a consolidat economia națională, a întărit baza tehnico-materială a societății, a cimentat și mai puternic orînduirea noastră socialistă, permițînd trecerea la o nouă etapă de dezvoltare a țării.

În acest timp, partidul a continuat să-și întărească rîndurile cu cei mai înaintați fii ai clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, să-i înarmeze tot mai ferm pe membrii săi, pe toți oamenii muncii cu teoria științifică despre lume și viață a proletariatului, cu linia sa politică generală internă și externă ce corespunde pe deplin intereselor întregului popor. Partidul și-a sporit capacitatea politico-organizatorică, îndeplinindu-și cu cinste rolul de organizator și conducător al construcției socialiste, de forță politică revoluționară ce călăuzește neabătut națiunea noastră pe calea progresului și civilizației, a bunăstării și fericirii.

Trecerea la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate

Pe baza acestor rezultate, dînd o înaltă apreciere muncii eroice depuse de poporul român, sub conducerea partidului, în anii construcției socialiste, Congresul al X-lea a apreciat că s-au creat condițiile necesare pentru trecerea la o etapă nouă a dezvoltării socialiste a țării, etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Această etapă a început odată cu trecerea la realizarea cincinalului 1971—1975 și se va întinde, după cum s-a subliniat la Congresul al X-lea, pe o perioadă de cîteva cincinale.

Planul cincinal 1971—1975 asigură o puternică dezvoltare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, precum și ridicarea la un nivel superior a activității economice, politice și organizatorice generale.

Bilanțul activității desfășurate de clasa muncitoare, de întregul popor, sub conducerea Partidului Comunist, pentru făurirea socialismului în România este deosebit de pozitiv, rezultatele obținute în toate domeniile de activitate sînt remarcabile.

În societatea românească s-au înfăptuit cele mai profunde schimbări structurale de ordin economic, social și politic, cunoscute de-a lungul întregii sale istorii. Dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România a devenit în mai puțin de 25 de ani o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, în plină dezvoltare — organizată pe baza cuceririlor științei și tehnicii moderne, întemeiată pe proprietatea socialistă a întregului popor — și cu o agricultură socialistă de stat și cooperatistă în plin proces de modernizare, capabilă să asigure aprovizionarea în bune condiții a populației cu produse agroalimentare.

Viața a demonstrat pe deplin justețea liniei generale marxist-leniniste a partidului nostru de industrializare socialistă — factorul determinant al lichidării înapoierii economice, dezvoltării susținute a întregii economii, creșterii nivelului de trai al poporului, întăririi independenței și suveranității naționale, al înaintării sigure pe drumul progresului și civilizației. S-a confirmat, de asemenea, justețea orientării politicii partidului în problema agrară, demonstrîndu-se că cooperativizarea agriculturii are o importanță hotărîtoare în realizarea victoriei noii orînduiri, în dezvoltarea generală a societății. Marea proprietate socialistă agricolă și-a dovedit pe deplin superioritatea asupra micii gospodării țărănești, asigurînd folosirea rațională a mijloacelor tehnice și a forței de muncă, a cuceririlor științei moderne, creșterea producției agroalimentare

și îmbunătățirea vieții țărănimii. Experiența a evidențiat, totodată, justețea politicii partidului în domeniul revoluției culturale, a eforturilor pentru extinderea și perfecționarea învățămîntului de toate gradele, pentru dezvoltarea științei și tehnicii — factori esențiali în ridicarea nivelului de cultură al poporului, în progresul multilateral al țării pe calea civilizației moderne. În centrul întregii activități revoluționare a partidului, al operei însăși de edificare socialistă au stat permanent ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, satisfacerea cerințelor de viață ale oamenilor muncii, bunăstarea și fericirea omului, împlinirea multilaterală a personalității umane; s-a demonstrat că politica partidului este expresia fidelă a intereselor vitale ale întregului popor. Experiența transformării revoluționare a societății românești a relevat, de asemenea, însemnătatea de prim ordin a preocupării partidului pentru realizarea idealurilor și normelor socialiste de viață, a principiilor eticii și echității, pentru înfăptuirea retribuției socialiste corespunzător cantității și calității muncii, aportului fiecăruia la progresul patriei, la edificarea noii orînduiri sociale.

Întreaga operă de construcție socialistă este dovada vie a faptului că partidul nostru și-a îndeplinit cu cinste rolul de forță politică conducătoare a națiunii, asigurînd aplicarea creatoare a legităților generale la condițiile concrete din România și unirea — pe baza politicii sale marxist-leniniste — a eforturilor întregului popor în lupta pentru edificarea lumii noi. Experiența dobîndită de Partidul Comunist Român, de poporul nostru în transformarea revoluționară a societății românești este o contribuție la îmbogățirea tezaurului general al teoriei și practicii revoluționare mondiale, la dezvoltarea socialismului științific.

Marile realizări în edificarea socialismului în țara noastră dovedesc forța creatoare a clasei muncitoare, care își îndeplinește cu succes rolul de clasă conducătoare a societății, arată vitalitatea alianței muncitorești-țărănești, a

colaborării strînse cu intelectualitatea. Ele relevă forța unită a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, capacitatea creatoare a poporului nostru, care, stăpîn pe destinele sale, își făurește viața în mod liber, corespunzător voinței și năzuințelor lui.

Înfăptuind revoluția socialistă și asigurînd edificarea cu succes a noii orînduiri sociale în patria noastră, poporul român a realizat nu numai o măreață operă istorică națională, ci a adus totodată o contribuție însemnată la lupta forțelor revoluționare de pretutindeni pentru libertate și progres social, la cauza întăririi socialismului în lume, la creșterea prestigiului și influenței sale asupra dezvoltării sociale contemporane.

PARTEA A III-A

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Odată cu trecerea la noua etapă de dezvoltare a României socialiste apare necesară elaborarea Programului Partidului Comunist Român pentru următorii 20—25 de ani, care să asigure perspectiva și orientarea clară a partidului și întregului popor, să cristalizeze direcțiile de dezvoltare multilaterală a României socialiste.

Programul Partidului Comunist Român consfințește victoriile istorice obținute de poporul român, sub conducerea partidului, în făurirea socialismului. În concordanță cu noile condiții, el trasează obiectivele fundamentale ale etapei următoare a istoriei României socialiste. Pornind de la analiza materialist-dialectică și istorică a realității, Programul definește strategia generală a partidului, al cărui scop principal este făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru edificarea comunismului în România.

Direcțiile în care va acționa partidul pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate

Înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune :

1. Creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încît să se

poată asigura sporirea continuă a producției de bunuri materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a societății.

2. Sistematizarea teritorial-administrativă și economică, amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, asigurînd dezvoltarea proporțională a tuturor județelor și regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor.

3. Dezvoltarea armonioasă, proporțională a tuturor ramurilor economiei naționale, asigurarea unui raport just între industrie și agricultură, aflate într-o strînsă interdependență. Dezvoltarea atît a industriei cît și a agriculturii, pe baza cuceririlor științei moderne, constituie factorul determinant al făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate.

4. Dezvoltarea în continuare, cu prioritate, a industriei socialiste, orientarea sa fermă spre ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate care valorifică în mod superior resursele de materii prime și munca socială.

Crearea unei industrii puternice este factorul hotărîtor al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, al ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al poporului, al asigurării independenței și suveranității țării.

5. Dezvoltarea intensivă a agriculturii — ramură de bază a economiei noastre naționale. Ca urmare a generalizării mecanizării muncii, extinderii chimizării, introducerii cuceririlor agrotehnicii moderne, înfăptuirii programului de amenajări funciare, agricultura va asigura producții înalte și stabile, satisfacerea nevoilor de materii prime ale industriei și a cerințelor de consum ale populației. Realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate, constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți.

6. Întreaga dezvoltare economico-socială a țării se va realiza pe baza planului național unic, asigurîndu-se unirea eforturilor umane și materiale ale întregului popor în scopul înfăptuirii programului partidului.

7. Creșterea productivității muncii sociale, pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție, va constitui un factor esențial în dezvoltarea generală a societății. O atenție deosebită se va acorda organizării științifice a producției și muncii, folosirii tuturor rezervelor și resurselor economiei noastre socialiste, a întregului potențial economic național.

8. Creșterea continuă a eficienței economice, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea cît mai eficientă a mijloacelor materiale și a forței de muncă.

9. Îmbunătățirea calității produselor în toate ramurile economice, ridicarea nivelului tehnic și perfecționarea tehnologiilor de fabricație.

10. Dezvoltarea învățămîntului — factor de bază al progresului general al societății — în strînsă legătură cu cerințele producției de bunuri materiale și ale activității spirituale.

11. Dezvoltarea științei, în conformitate cu cerințele generale ale progresului material și social, intensificarea atît a cercetării științifice aplicative, cît și a cercetării fundamentale de perspectivă, amplificarea cooperării tehnico-științifice cu alte țări.

12. Asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare în vederea creșterii în ritm înalt a întregii economii și, în același timp, a sporirii continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului, satisfacerii cerințelor de viață ale oamenilor muncii la nivelul civilizației moderne.

13. Realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție și sociale.

14. Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea con-

tradițiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate. Se va continua activitatea de îmbunătățire a organizării conducerii și planificării unitare a întregii vieți economico-sociale.

15. Intensificarea și perfecționarea activității politice, ideologice și educative de formare a omului nou, de afirmare în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

16. Promovarea și mai puternică a principiilor socialiste de muncă și repartiție. Munca va constitui îndatorirea de onoare a tuturor cetățenilor patriei. Fiecare membru al societății va depune o activitate socială utilă, corespunzător capacităților și pregătirii sale. Nimeni nu va putea realiza venituri fără muncă sau pe seama muncii altora, exploatarea omului de către om fiind cu desăvîrșire interzisă. Singura sursă de venit o va constitui munca socială utilă pentru sine și în folosul societății. Se va aplica cu fermitate principiul socialist de repartiție, fiecare fiind retribuit după munca și contribuția adusă la dezvoltarea societății socialiste. Se va urmări realizarea unui raport cît mai corespunzător între veniturile mici și veniturile mari, asigurîndu-se satisfacerea necesităților sporite ale tuturor cetățenilor.

17. Satisfacerea într-o măsură tot mai mare, de către societate, a unor necesități comune tuturor cetățenilor, asigurîndu-se împletirea pe această cale în viitor a principiului repartiției socialiste după muncă cu principiul repartiției comuniste privind satisfacerea deplină a cerințelor raționale de viață ale oamenilor.

18. Acordarea unei atenții tot mai mari întăririi familiei — nucleul de bază al societății — creșterii natalității și menținerii unei structuri corespunzătoare de vîrstă a populației, asigurării vigorii și tinereții poporului nostru, îngrijirii și educării copiilor, a tinerelor generații care reprezintă viitorul națiunii noastre socialiste.

19. Accentuarea procesului de dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală,

prin mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, creșterea gradului de calificare a oamenilor muncii, lărgirea orizontului lor de cultură și apropierea nivelurilor de cunoștințe.

20. Lichidarea tot mai puternică a deosebirilor esențiale dintre munca în agricultură și cea din industrie — ca rezultat al mecanizării și chimizării agriculturii. Munca în agricultură va deveni tot mai mult o variantă a muncii industriale. Pe această bază se va asigura ridicarea bunăstării țărănimii, dezvoltarea localităților rurale, realizarea unui raport just, echitabil, între condițiile de viață de la orașe și cele de la sate.

21. Schimbările în structura socială a țării vor duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, la o și mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale, la întărirea coeziunii lor, la omogenizarea și întărirea unității întregului popor.

22. Perfecționarea în continuare a conducerii și organizării activității economico-sociale în scopul utilizării cît mai eficiente a tuturor resurselor materiale și umane, al eliminării oricărei forme de risipă, al concentrării eforturilor poporului în direcțiile hotărîtoare ale progresului material și spiritual, al unirii și coordonării raționale, cu maximum de randament, a forțelor societății pentru înfăptuirea Programului partidului.

23. Dezvoltarea democrației socialiste — necesitate obiectivă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii spre comunism. Se va asigura lărgirea și perfecționarea cadrului organizatoric de participare activă și efectivă a oamenilor muncii la conducerea societății, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului. Societatea socialistă multilateral dezvoltată va deschide cîmp larg afirmării multilaterale a personalității umane, valorificării energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conștiente de către popor a propriei sale istorii.

24. Egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea României de țările industriale dezvoltate ale lumii. Pînă în anul 1990 acest proces de apropiere și egalizare va fi în linii generale realizat. Se va ajunge la un grad de dezvoltare a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății care să permită un înalt nivel de civilizație socialistă, satisfacerea necesităților, stabilite în mod rațional, ale tuturor cetățenilor, crearea premiselor materiale și culturale pentru trecerea la edificarea comunismului.

25. Lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Se va asigura participarea activă a României — pe baza dezvoltării economice complexe, în ritm susținut și în pas cu cuceririle epocii moderne — la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale, la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică contemporană.

26. Creșterea mai accentuată a venitului național pe baza dezvoltării producției materiale și a ridicării eficienței economice, consolidarea cursului leului și întărirea puterii lui de cumpărare atît în țară cît și în străinătate, aplicarea unei politici de prețuri care să asigure o rentabilitate optimă a producției, precum și ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

27. Ridicarea nivelului general de civilizație al vieții materiale și spirituale a poporului, situarea permanentă în centrul întregii politici a partidului și statului a omului — factorul determinant al întregii dezvoltări sociale — a satisfacerii cerințelor și nevoilor sale în continuă evoluție.

*

Societatea socialistă multilateral dezvoltată va asigura afirmarea principiilor socialiste în toate sectoarele

vieții economico-sociale, manifestarea tot mai deplină a personalității umane, îmbinarea armonioasă a intereselor personale cu aspirațiile generale ale întregii societăți. Aceasta va marca un stadiu superior al socialismului, va deschide calea trecerii la faza superioară — societatea comunistă.

Politica industrială a partidului

Continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă reprezintă factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării. Industria își va întări necontenit poziția conducătoare în economie, sporindu-și ponderea în crearea venitului național, în realizarea reproducției lărgite și satisfacerea nevoilor de consum ale populației, în dezvoltarea schimburilor economice externe.

In vederea înfăptuirii acestor obiective, direcțiile principale ale dezvoltării industriei țării noastre vor fi următoarele:

a) Se va intensifica activitatea de prospectare și identificare a noi surse de materii prime și energie, urmărindu-se punerea în valoare a tuturor resurselor posibile, în vederea asigurării din țară, într-o măsură tot mai însemnată, a mijloacelor necesare economiei naționale.

b) Se vor elabora tehnologii corespunzătoare pentru punerea în valoare și folosirea cu rezultate economice optime a tuturor resurselor energetice și de materii prime.

c) Se va acorda o atenție sporită creării pe cale sintetică a noi materiale necesare diferitelor ramuri ale economiei naționale.

d) Dezvoltarea energiei electrice, a diferitelor surse de energie și combustibil, va urmări asigurarea necesităților industriei și populației în condiții optime, pornindu-se de la criterii de economicitate științific fundamentate. Se vor

dezvolta îndeosebi termocentralele bazate pe cărbuni și șisturi bituminoase, urmărindu-se creșterea mai substanțială a înlocuitorilor. Se va urmări folosirea întregului potențial hidroenergetic. În același timp, se va trece la folosirea energiei atomice prin construirea de centrale atomoelectrice. Se va realiza, pînă în 1990, o producție de energie de 5—6 000 kWh/locuitor.

e) Metalurgia feroasă și neferoasă va fi orientată spre asigurarea metalelor și produselor metalurgice necesare dezvoltării industriei constructoare de mașini. În acest scop, pînă în 1990 producția de oțel pe locuitor urmează să ajungă la cel puțin 1 000 kg. Va crește ponderea oțelurilor aliate și speciale, a laminatelor și celorlalte produse metalurgice speciale, satisfăcîndu-se în bune condiții necesitățile industriei românești.

f) Industria metalurgică neferoasă va asigura satisfacerea tot mai deplină a necesităților economiei naționale, valorificarea superioară a tuturor resurselor interne.

g) O puternică dezvoltare va cunoaște industria chimică, care va asigura valorificarea superioară a resurselor de materii prime interne, realizarea unei game largi de produse chimice care să satisfacă pe deplin necesitățile tuturor ramurilor industriei, ale întregii economii naționale. O atenție deosebită va fi acordată satisfacerii cerințelor de îngrășăminte și alte substanțe chimice necesare agriculturii. Se va acționa în direcția dezvoltării producției de fire și fibre sintetice, de cauciuc și mase plastice, deosebit de necesare economiei țării. Chimia va produce pe cale sintetică noi înlocuitori ai diferitelor materiale cu caracteristici superioare.

h) Industria constructoare de mașini va cunoaște o dezvoltare puternică și complexă pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Această ramură se va orienta spre producerea de utilaje complexe de înaltă tehnicitate pentru principalele ramuri ale economiei. O atenție deosebită se va acorda fabricării de mașini-unelte de

înaltă productivitate. Se va asigura producerea locomotivelor și vagoanelor de mare capacitate. Producția mijloacelor de transport auto va fi orientată spre autocamioane de mare tonaj. O atenție deosebită se va da construcțiilor navale, urmărindu-se asigurarea navelor necesare întregului transport maritim și fluvial al țării. Se va manifesta o preocupare mai mare pentru dezvoltarea sectorului de aviație.

În această perioadă electrotehnica și îndeosebi electronica vor cunoaște o puternică dezvoltare. Va trebui asigurată producerea în țară a mijloacelor de calcul, de automatizare și conducere necesare activității economice și de producție, a sistemului de aparatură de măsură și control.

Industria constructoare de mașini va asigura satisfacerea deplină a necesarului de mașini pentru mecanizarea complexă a tuturor lucrărilor agricole.

Dezvoltarea în ritm intens a industriei constructoare de mașini va permite satisfacerea într-un grad tot mai înalt a cerințelor economiei naționale, precum și creșterea exportului, participarea mai activă la cooperarea internațională.

i) Industria lemnului și a materialelor de construcții trebuie să asigure valorificarea superioară a resurselor interne, punerea în valoare a noi surse de materii prime, producerea unei game tot mai largi de materiale de construcție. O atenție deosebită se va acorda materialelor de construcție care contribuie la reducerea consumului de lemn. Se va urmări realizarea unei producții de ciment de cel puțin 1 000 kg pe locuitor.

j) O preocupare de prim ordin o va constitui dezvoltarea și modernizarea industriei bunurilor de consum. Se va extinde producția industriei ușoare și a altor ramuri industriale nealimentare. Industria de textile, confecții și încălțăminte va trebui să satisfacă în mod optim necesitățile reale, raționale de consum ale întregii populații. Va crește producția de țesături din fire și fibre chimice, se

va dezvolta producția de piele sintetică. O atenție deosebită va trebui acordată calității producției bunurilor de consum, diversificării ei, corespunzător cerințelor oamenilor muncii.

Se va urmări satisfacerea deplină a necesităților de produse electrotehnice și electronice, de radiouri, televizoare, articole de uz gospodăresc și diferite mijloace de transport personal.

k) O grijă permanentă se va manifesta pentru dezvoltarea și modernizarea industriei agroalimentare care va trebui să asigure prelucrarea superioară a produselor agricole și satisfacerea în bune condiții a cerințelor de consum ale populației. Se vor produce noi sortimente cu caracteristici superioare. În orientarea industriei alimentare se va porni de la cerințele unei alimentații științifice care să contribuie la dezvoltarea fizică și psihică armonioasă a omului. Se va urmări extinderea mai rapidă a alimentației publice, desfacerea largă a preparatelor agroalimentare în vederea satisfacerii din plin a cerințelor întregii populații.

l) O pondere tot mai importantă în economia națională va trebui să ocupe industria locală, asigurînd o tot mai bună valorificare a resurselor și posibilităților de producție din toate zonele și localitățile țării.

m) Se va dezvolta industria cooperatistă care va contribui într-o măsură sporită la satisfacerea necesităților de consum ale populației, la lărgirea gamei de servicii corespunzător dezvoltării generale a nivelului de civilizație al societății.

n) O direcție principală a dezvoltării întregii noastre industrii va fi concentrarea și specializarea producției, profilarea cît mai judicioasă a fiecărei întreprinderi în funcție de interesele generale ale economiei, extinderea cooperării între unități pentru realizarea producției în serii mari, eficiente, aplicarea pe scară largă a mecanizării și automatizării, a tehnologiilor moderne de fabricație.

Pornind de la realitatea că agricultura constituie o ramură de bază a economiei noastre naționale, partidul va pune în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne intensive, de înaltă productivitate, care va folosi cele mai noi cuceriri ale științei.

Se va acționa în continuare pentru întărirea, în agricultură, a proprietății socialiste de stat și cooperatiste. În întreaga perioadă la care se referă Programul, partidul va acorda o atenție deosebită întăririi întreprinderilor agricole de stat — formă de proprietate a întregului popor. Totodată se va urmări dezvoltarea cooperativelor agricole de producție — proprietate socialistă a țărănimii. Aceste forme socialiste de proprietate — de stat și cooperatistă — asigură în bune condiții progresul continuu al agriculturii. Partidul se va preocupa în mod constant de întărirea economico-organizatorică a tuturor unităților agricole, de transformarea lor în puternice centre de producție organizate pe baze moderne.

a) Se va urmări ca toate întreprinderile agricole de stat să devină model de organizare socialistă, modernă a agriculturii, o bază tot mai puternică pentru realizarea fondului central al statului, pentru organizarea superioară a muncii în toate unitățile agricole.

b) Întreprinderile de mecanizare vor trebui să asigure mecanizarea tuturor lucrărilor agricole, inclusiv în zootehnie și în domeniul irigațiilor, buna funcționare și exploatare a mașinilor și utilajelor ; ele trebuie să se integreze direct în activitatea cooperativelor.

c) Se va acționa pentru consolidarea economică a întregului sector agricol cooperatist, asigurîndu-se organizarea superioară a producției și muncii în toate unitățile, gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și

financiare, dezvoltarea democrației cooperatiste, sporirea rolului adunărilor generale în dezbaterea și soluționarea tuturor problemelor.

Se va pune un accent permanent pe întărirea tuturor cooperativelor agricole de producție, care vor asigura înfăptuirea principiilor socialiste de repartiție, participarea oamenilor muncii la conducerea activității economico-sociale, dezvoltarea relațiilor de colaborare și întrajutorare dintre toți membrii cooperatori.

d) Va trebui să crească rolul consiliilor intercooperatiste — în cadrul cărora fiecare cooperativă își păstrează autonomia — să se perfecționeze activitatea asociațiilor intercooperatiste. Consiliile intercooperatiste trebuie să devină forma superioară de realizare a cooperării în producție a unităților agricole cooperatiste, de unire a eforturilor lor pentru introducerea tehnicii și științei moderne în producție, pentru realizarea unei agriculturi intensive, de înalt randament.

e) Se va dezvolta cooperarea între unitățile agricole de stat și cooperativele agricole de producție în vederea utilizării eficiente a pămîntului și mijloacelor mecanice, exploatării cu maximum de randament a amenajărilor funciare, practicării pe scară largă a unei agriculturi intensive. Se vor dezvolta și întări ambele forme de proprietate socialistă în agricultură, extinzîndu-se conlucrarea dintre ele.

f) Se va acorda sprijin cooperatorilor în scopul sporirii producției pe loturile aflate în folosință personală.

Partidul va stimula, de asemenea, creșterea producției în gospodăriile țărănești particulare din zonele de deal și munte, care se bazează pe munca proprie.

Totodată se va asigura ca toți cetățenii ce dețin sub o formă sau alta suprafețe agricole să le lucreze în condiții cît mai bune și să obțină de pe acestea producții tot mai ridicate.

g) Dezvoltarea continuă a producției agricole va sta în centrul activității partidului, asigurîndu-se sporirea producției vegetale și zootehnice în vederea satisfacerii în bune condiții a cerințelor de consum ale populației, a necesităților industriei și a altor nevoi ale economiei. Partidul va orienta eforturile spre o agricultură de înaltă productivitate, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei.

h) În vederea dezvoltării intensive a agriculturii se va acționa pentru conservarea și ameliorarea fondului funciar. Indiferent de caracterul proprietății — de stat, cooperatistă sau particulară — pămîntul reprezintă un bun național, avuția întregului popor, de aceea trebuie folosit în conformitate cu prevederile legilor, corespunzător intereselor dezvoltării economiei naționale, întregii societăți. Se vor lua măsuri pentru a se împiedica diminuarea suprafețelor agricole, iar prin desecări, îndiguiri și îmbunătățiri funciare se va urmări creșterea suprafeței agricole, îndeosebi arabile, precum și ridicarea fertilității solului. Se va intensifica realizarea programului național de refacere a solurilor degradate. Se va înfăptui programul de irigații, urmărindu-se ca pînă în jurul anului 1990 să se realizeze irigarea a peste 5 milioane ha, adică aproape a întregii suprafețe posibil de irigat. Aplicarea programului de irigații și îmbunătățiri funciare va crea condiții pentru creșterea rapidă a producției agricole vegetale și animale.

i) Cerealele, îndeosebi grîul și porumbul, vor continua să ocupe locul principal în producția vegetală. Se vor lua măsurile corespunzătoare în vederea creării unor hibrizi de înaltă productivitate, urmărindu-se realizarea pînă în 1990 a cel puțin 1 000—1 200 kg cereale pe locuitor.

j) O direcție importantă va fi dezvoltarea culturii plantelor tehnice cu randament economic înalt. Se va acorda o mai mare atenție culturilor de in și cînepă, bumbacului, precum și creșterii viermilor de mătase,

pentru a se asigura din producția internă, în cît mai mare măsură, necesarul materiilor prime pentru industria textilă. Se vor dezvolta, de asemenea, culturile de floarea-soarelui și sfeclă de zahăr pentru asigurarea corespunzătoare a nevoilor de consum ale populației.

k) Se vor dezvolta legumicultura, viticultura și pomicultura. Încă din cincinalul 1976—1980 producția legumicolă va trebui să satisfacă pe deplin necesitățile consumului și ale economiei naționale, in special pe calea creșterii rapide a producției la hectar. În viticultură și pomicultură se vor introduce soiuri de înaltă productivitate, se vor lua măsuri pentru realizarea unei producții intensive.

l) Un obiectiv permanent al partidului va fi dezvoltarea zootehniei și creșterea producției animaliere, ajungîndu-se ca producția zootehnică să reprezinte aproape 50 la sută din totalul producției agricole. În acest scop se vor lua măsuri pentru creșterea mai rapidă a efectivului de bovine — îndeosebi de vaci — care se va ridica la circa 10 milioane capete. Se va acorda o atenție sporită sectorului ovin, asigurîndu-se creșterea efectivului la circa 20 milioane capete și realizîndu-se îmbunătățirea raselor și creșterea producției de lînă. În mod corespunzător se vor dezvolta sectoarele porcin și avicol, asigurîndu-se cantitățile de carne de porc și pasăre și producția de ouă necesare consumului sporit al populației.

În vederea realizării acestor prevederi ale programului în zootehnie, se vor lua măsuri pentru îmbunătățirea pășunilor și fînețelor, pentru creșterea producției de furaje pe întreaga suprafață de circa 4 milioane hectare.

m) În concordanță cu programul de sporire a producției agricole vegetale și animale se va asigura, încă în cursul cincinalului viitor, mecanizarea completă a tuturor lucrărilor agricole, atît a lucrărilor de cîmp, cît și din zootehnie, trecîndu-se la producerea de tractoare și

mașini de înaltă productivitate. Chimia va asigura întreaga cantitate de îngrășăminte și alte substanțe chimice necesare agriculturii.

n) În domeniul pisciculturii se va acționa pentru punerea în producție și modernizarea exploatării acumulărilor de apă, a lacurilor și rîurilor interioare, asigurîndu-se creșterea rapidă a producției de pește. Totodată, se va intensifica pescuitul în Marea Neagră, precum și pescuitul oceanic, asigurîndu-se satisfacerea în bune condiții a necesităților de consum ale populației.

o) În silvicultură se vor lua măsuri pentru menținerea în stare corespunzătoare sau reîmpădurirea întregii suprafețe silvice de aproape 6 milioane și jumătate hectare de care dispune țara noastră. Tăierile se vor organiza astfel încît să se asigure un regim normal de creștere a pădurilor și exploatarea cu maximum de randament a fiecărui hectar. Prin plantarea de pomi repede crescători se va obține o producție anuală sporită de masă lemnoasă la hectar. Pe această cale se vor satisface și necesitățile economiei naționale și se va respecta cu strictețe regimul normal de tăiere a pădurilor.

Politica în domeniul gospodăririi apelor și protejării mediului înconjurător

Toate resursele de apă, de la suprafață și subterane — care constituie un bun național de preț — vor fi gospodărite în mod unitar, urmărindu-se păstrarea proprietăților lor naturale, împiedicarea impurificării, a poluării lor. Lucrările de regularizare a cursurilor rîurilor, acumulările de apă de orice fel vor fi amenajate după un plan unitar, în vederea satisfacerii atît a necesităților de consum public, cît și a cerințelor energeticii și industriei, agriculturii și pisciculturii, precum și a nevoilor transportului.

Partidul va promova o politică consecventă de împie-

dicare a poluării naturii, de aplicare strictă a prevederilor legii cu privire la conservarea nealterată a mediului înconjurător, asigurînd condiții de viață corespunzătoare poporului nostru atît în prezent cît și în viitor.

În vederea protecției mediului înconjurător se va acționa în următoarele direcții :

a) folosirea rațională a resurselor naturale, valorificarea lor eficientă, refacerea și dezvoltarea celor regenerabile ;

b) prevenirea sau limitarea efectelor dăunătoare ale fenomenelor naturale ;

c) adoptarea de tehnologii nepoluante și echiparea proceselor de producție generatoare de poluanți cu instalații împotriva poluării ;

d) valorificarea substanțelor utile existente în deșeurile provenite din activitatea de producție și din consum, neutralizarea efectelor negative ale reziduurilor nerecuperabile ;

e) realizarea și folosirea unor mijloace de transport nepoluante, precum și a unor substanțe chimice cu nocivitate și remanență cît mai redusă ;

f) extinderea acțiunilor de cooperare internațională — tehnică, economică și științifică — în domeniul protecției mediului înconjurător ;

g) instruirea și educarea tuturor cetățenilor țării în vederea participării active la înfăptuirea politicii partidului și statului de protecție a mediului înconjurător — factor esențial pentru asigurarea unor condiții de viață și de muncă tot mai bune generațiilor actuale și viitoare.

Politica în domeniul investițiilor

Înfăptuirea vastului program de dezvoltare economico-socială a țării va necesita realizarea unui volum de investiții de aproape 3 000 miliarde lei în următorii 15 ani.

Aceste mijloace financiare vor fi îndreptate în primul rînd spre creșterea fondurilor productive ; cea mai mare parte a lor va fi consacrată și în viitor dezvoltării în ritm intens a bazei de materii prime și energetice, progresului industriei. Se va acorda, de asemenea, o atenție deosebită investițiilor pentru modernizarea agriculturii, precum și pentru dezvoltarea armonioasă a celorlalte sectoare economico-sociale.

Se vor realiza mari lucrări geologice în vederea identificării de noi rezerve de minerale utile și resurse energetice, lucrări pentru punerea în valoare a acestora în vederea asigurării, pe termen lung, a materiilor prime și surselor de energie necesare dezvoltării economiei naționale.

În industrie, investițiile vor fi îndreptate spre dezvoltarea metalurgiei, industriei chimice, industriei constructoare de mașini, spre crearea de noi mari capacități de producție dotate cu tehnica modernă.

O atenție deosebită se va acorda modernizării tuturor ramurilor economiei naționale, dotării lor cu tehnica cea mai înaintată ; volumul principal al investițiilor în industrie va fi îndreptat în direcția mecanizării și automatizării proceselor de producție.

În domeniul agriculturii, investițiile vor fi îndreptate spre realizarea vastului program de irigații, desecări, îndiguiri, regularizare a cursurilor de apă, a programului național de îmbunătățiri funciare, asigurîndu-se astfel cele mai bune condiții pentru folosirea rațională a fondului funciar și creșterea continuă a producției. Se vor aloca fondurile necesare mecanizării și chimizării complete a tuturor lucrărilor agricole, dotării agriculturii cu mijloace mecanice și tehnice de înaltă productivitate. Se vor aloca mijloace pentru realizarea de construcții agrozootehnice care să permită înfăptuirea în cele mai bune condiții a

programului de creștere a efectivelor de animale și a producției animaliere.

Importante sume vor fi consacrate dezvoltării bazei învățămîntului și cercetării, asigurării condițiilor corespunzătoare pregătirii cadrelor pentru toate sectoarele de activitate, precum și dezvoltării activității de cercetare științifică.

În domeniul social-cultural, investițiile vor fi îndreptate spre realizarea programului de asistență sanitară și asigurarea condițiilor de odihnă, spre dezvoltarea și modernizarea bazei materiale a activității cultural-artistice.

O atenție deosebită se va acorda în întreaga politică de investiții folosirii cu maximum de eficiență a mijloacelor destinate dezvoltării economico-sociale a țării, realizării unei eficiențe maxime la fiecare mie de lei fonduri fixe. Aceasta constituie calea sigură a creșterii avuției naționale, a ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

Politica în domeniul construcțiilor

Corespunzător volumului de investiții ce se va realiza în viitor, industria construcțiilor va cunoaște o dezvoltare impetuoasă. În centrul preocupărilor va sta industrializarea tuturor lucrărilor de construcții, dotarea întreprinderilor de construcții cu utilaje și tehnică modernă de înaltă productivitate.

O atenție deosebită va fi acordată introducerii pe scară largă în executarea lucrărilor de construcții a materialelor moderne, a prefabricatelor și altor produse industriale.

În lucrările industriale, în construcțiile energetice și agricole se va acționa pentru înlăturarea oricăror supradimensionări ; construcțiile vor fi dimensionate în așa fel încît să corespundă în condiții optime proceselor de producție, să se asigure folosirea la maximum a capacităților

de producție. Se va urmări normarea științifică a consumurilor și tipizarea construcțiilor pentru toate sectoarele de activitate.

În construcția de locuințe și a celorlalte obiective social-culturale se va urmări îmbunătățirea confortului și ridicarea gradului lor de utilitate, realizarea unor lucrări care să satisfacă în condiții tot mai bune exigențele crescînde ale poporului. În același timp se va urmări folosirea materialelor celor mai moderne, a proiectelor tip. În realizarea tuturor construcțiilor se va ține seama de prevederile programului de sistematizare, de necesitatea dezvoltării unor orașe și centre rurale moderne, a realizării unor zone industriale care să asigure folosirea eficientă a căilor de comunicații, a apei, canalizării și energiei în condiții cît mai economice ; se va ține seama de necesitatea evitării poluării mediului ambiant, a protejării naturii, a apei, aerului și pămîntului.

Arhitectura orașelor și satelor, a instituțiilor și unităților industriale și agricole trebuie să îmbine utilul cu frumosul, să promoveze folosirea stilului românesc, a specificului propriu, asigurînd, totodată, o utilitate și eficiență economică maximă.

Politica în domeniul dezvoltării și perfecționării transportului și telecomunicațiilor

Se va realiza un sistem unitar al transporturilor — de mărfuri și persoane, feroviar, naval, aerian și auto — de înaltă calitate și eficiență economică. Se va stabili o pondere rațională a fiecărei categorii de transport, urmărindu-se folosirea cît mai eficientă a căilor de apă și căilor ferate în vederea evitării poluării. Se vor crea mijloace de transport feroviare și rutiere de mare capacitate.

Se va dezvolta transportul fluvial și maritim, de mărfuri și de pasageri. Se va urmări folosirea maximă a

Dunării și a apelor interioare, asigurîndu-se amenajarea lor în acest scop. În această perioadă se va construi și va fi dat în folosință canalul Dunărea—Marea Neagră. Flota maritimă și fluvială va fi dotată cu nave de tonaj optim, astfel încît pînă în anul 1990 să se asigure transportul cu mijloace proprii a întregului volum de materii prime și produse necesare a fi transportate pe apă.

Se va dezvolta cu precădere transportul pe calea ferată, care va deține ponderea principală în sistemul de transport. În ce privește transportul rutier auto se va urmări organizarea acestuia pe distanțe tot mai scurte, în strînsă legătură cu transportul pe apă și pe calea ferată.

Se va asigura extinderea rețelei de drumuri, în concordanță cu dezvoltarea economico-socială, urmărindu-se realizarea unor legături cît mai bune între toate centrele și localitățile țării.

Se va acorda o atenție mai mare dezvoltării transportului în comun — urban și interurban — asigurîndu-se modernizarea bazei materiale a acestuia. În acest scop se va construi metroul în capitala țării, vor fi asimilate noi tipuri de vehicule — tramvaie silențioase, autobuze articulate de mare capacitate și altele — asigurîndu-se satisfacerea în condiții mai bune a nevoilor populației, concomitent cu evitarea poluării aerului și diminuarea zgomotului.

Se va avea în vedere optimizarea organizării întregului sistem de transporturi, evitarea încrucișărilor și transporturilor la distanțe mari. Sistemul de transport va trebui să asigure o eficiență economică maximă, o reducere substanțială a cheltuielilor de transport.

Se va dezvolta și moderniza în continuare rețeaua de telecomunicații. Se va organiza un sistem complex automatizat intercorelat de telecomunicații, capabil să transmită în cele mai bune condiții fluxurile de informații telefonice, telegrafice, telex și radio. Va fi, practic, generalizată telefonia automată interurbană, asigurînd legături

rapide și sigure între principalele localități din țară. Se va lărgi și perfecționa, de asemenea, rețeaua de stații de radio și televiziune, îmbunătățindu-se astfel informarea operativă pe această cale a opiniei publice. Pentru extinderea legăturilor de telecomunicații internaționale, în condiții tehnice superioare și de eficiență sporită, se va realiza interconectarea rețelei naționale la sistemele de telecomunicații spațiale.

Politica în domeniul sistematizării teritoriului, a orașelor și satelor

Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, amplasarea de intreprinderi industriale în toate județele și centrele importante, crearea marilor unități agricole impun măsuri ferme pentru buna organizare și sistematizare teritorial-administrativă, a amplasării unităților economice, comerciale, de învățămînt, sănătate și altele în vederea dezvoltării armonioase a orașelor și comunelor.

a) Unul din principiile călăuzitoare esențiale ale întregii acțiuni de sistematizare va fi asigurarea unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste, ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat prin ridicarea satului la nivelul de dezvoltare a orașului.

b) Se va urmări valorificarea deplină a resurselor din fiecare zonă, îmbinarea armonioasă a producției industriale, agricole și a celorlalte activități economico-sociale, adîncirea cooperării între localitățile din cadrul aceleiași zone.

c) În activitatea de sistematizare, o atenție deosebită se va acorda conservării frumuseților naturale, protejării pămîntului, apelor, aerului, pădurilor, zonelor verzi, a

monumentelor istorice şi de artă, a întregului mediu ambiant.

d) Pe baza aplicării prevederilor legii de sistematizare se vor restrînge suprafeţele construite în oraşe şi sate, se vor folosi mai raţional — pe bază de norme precise — terenurile din fondul funciar destinate extinderii activităţii industriale şi agricole.

e) Se va urmări, de asemenea, organizarea judicioasă a reţelei de drumuri şi căi de transport, asigurîndu-se o circulaţie bună şi împiedicîndu-se totodată scoaterea din producţie a noi suprafeţe.

f) În sistematizarea oraşelor se va ţine seamă de necesitatea realizării unei densităţi optime a construcţiilor, de cerinţele organizării cît mai raţionale şi economice a lucrărilor edilitare şi transportului, asigurîndu-se o înfăţişare urbană modernă.

g) În sistematizarea comunelor şi satelor se va porni de la necesitatea realizării unor centre puternice din punct de vedere economic, bine dotate edilitar, sanitar, cultural şi comercial. Localităţile rurale vor dezvolta învăţămîntul, activităţile culturale, transformîndu-se treptat în centre urbane, asigurînd condiţii de viaţă apropiate de cele din oraşe.

h) Se vor crea circa 300—400 de noi centre orăşeneşti, urmînd ca, în jurul oraşelor existente şi al celor noi, să graviteze toate localităţile rurale. Aceasta va asigura ridicarea generală a nivelului de civilizaţie al satelor, a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor.

i) În politica de sistematizare se va avea permanent în vedere dezvoltarea oraşelor şi comunelor ca unităţi teritoriale administrative de bază ale societăţii noastre, ca centre economice puternice, capabile să asigure condiţii de muncă şi viaţă optime locuitorilor lor şi, totodată, participarea intensă a oamenilor muncii la viaţa publică, la rezolvarea problemelor economice şi sociale ale aşezărilor în care trăiesc, precum şi la conducerea întregii societăţi.

Politica privind creşterea produsului social şi a venitului naţional

Ca urmare a dezvoltării în ritm intens a producţiei industriale şi agricole, a celorlalte activităţi economice, produsul social va ajunge în 1990 la aproape 3 000 miliarde lei.

Partidul va pune pe prim plan creşterea în ritm înalt a venitului naţional, sporirea continuă a productivităţii muncii sociale, va acţiona cu fermitate pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale de producţie şi sporirea eficienţei întregii activităţi economice, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social urmînd să ajungă în 1990 sub 50 la sută. Se poate aprecia că venitul naţional va fi în 1990 de circa 1 300—1 500 miliarde lei, respectiv de circa 2 500—3 000 dolari pe locuitor. Nivelul de dezvoltare a ţării noastre se va apropia astfel mult de cel al ţărilor avansate din punct de vedere economic, România numărîndu-se printre statele cu un venit naţional capabil să asigure atît progresul general al societăţii, cît şi creşterea bunăstării întregului popor.

Partidul va urmări consecvent, şi în perioada următoare, repartiţia judicioasă a venitului naţional pentru fondul de consum şi fondul de dezvoltare, asigurîndu-se atît mijloacele corespunzătoare creşterii continue a bunăstării materiale şi spirituale a poporului, cît şi continuarea dezvoltării puternice a economiei naţionale, a întregii societăţi.

Pornindu-se de la aceste considerente principiale fundamentale, pentru fondul de consum se va repartiza circa 68—70 la sută, iar pentru fondul de dezvoltare 30—32 la sută din venitul naţional. Cea mai mare parte a fondului de dezvoltare va fi alocată pentru asigurarea progresului în ritm înalt al industriei şi agriculturii, pentru în-

făptuirea programului de îmbunătățiri funciare și irigații, pentru sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor, pentru dezvoltarea construcției de locuințe.

Politica partidului de repartizare a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare va avea ca obiectiv general atît creșterea și modernizarea continuă a forțelor de producție, înflorirea științei și tehnicii, crearea unei baze tehnico-științifice a societății în pas cu evoluția civilizației mondiale, cît și satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare ale maselor largi populare.

Politica partidului în domeniul ridicării nivelului de trai al întregului popor

Politica generală a partidului, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate au drept țel suprem ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, sporirea gradului de civilizație a vieții întregii societăți. Acestui țel îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale, pentru creșterea venitului național.

a) Urmărind realizarea acestui obiectiv fundamental, partidul va asigura creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii de la orașe și sate în condițiile unui raport cît mai just între veniturile mari și cele mici. Raportul de 1 la 6 între veniturile mici și veniturile mari va permite aplicarea corespunzătoare în domeniul retribuției a principiului socialist al repartiției după cantitatea și calitatea muncii, după contribuția fiecăruia la dezvoltarea societății socialiste. Sistemul de retribuire va oferi posibilitatea diferențierii veniturilor, în scopul cointeresării oamenilor muncii în îndeplinirea rolului ce le revine în procesul de producție, evitîndu-se atît apariția unui decalaj prea mare între venituri, cît și orice nivelare micburgheză care ar putea avea efecte negative asupra dezvoltării forțelor de producție — urmărindu-se aplicarea consecventă a principiilor echității socialiste.

b) Partidul va urmări ca, pe măsura creșterii producției agricole și dezvoltării cooperativelor, să sporească continuu și veniturile cooperatorilor. Veniturile garantate ale cooperatorilor vor fi corelate în mod corespunzător cu creșterea retribuției minime în toate sectoarele de activitate. Și în agricultura cooperatistă se va stimula aplicarea acelor forme de retribuire menite să asigure creșterea veniturilor cooperatorilor în strînsă legătură cu sporirea producției.

c) Odată cu creșterea veniturilor directe vor spori cheltuielile sociale care vor ocupa o pondere tot mai importantă în satisfacerea cerințelor generale ale populației. Societatea va urmări satisfacerea în tot mai bune condiții — pentru toți cetățenii — a necesităților de învățămînt, ocrotire a sănătății, odihnă, cultură, asumîndu-și într-o măsură tot mai mare sarcina creșterii și îngrijirii tinerei generații, asigurării unor condiții de viață demne pentru bătrîni. Aceasta va contribui la acoperirea unitară a unor nevoi generale, nu în funcție de venituri, ci de cerințele fiecărui individ, de necesitățile concrete, diferențiate ale dezvoltării omului, ale înfloririi personalității umane. Se va extinde, astfel, împletirea încă din această fază a principiului repartiției socialiste după muncă, cu principiul repartiției comuniste de satisfacere deplină a necesităților raționale de viață ale oamenilor.

d) Producția bunurilor de consum va asigura satisfacerea tot mai deplină a necesităților oamenilor muncii, stabilite în mod rațional, urmărindu-se, totodată, împiedicarea risipei de materii prime și materiale. Se vor crea condiții pentru realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei.

e) O atenție deosebită va fi acordată dezvoltării serviciilor publice în orașe și sate, satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, moderne. Corespunzător creșterii desfacerii bunurilor de consum se va dezvolta rețeaua comercială — asigurîndu-se funcționarea pe baze unitare a comerțului atît în orașe, cît și în sate. Se va perfecționa întreaga activitate de servire a populației.

f) În domeniul ocrotirii sanitare se va urmări dezvoltarea activității medicale preventive, ridicarea nivelului de cultură sanitară a întregii populații, precum și asigurarea mijloacelor de apărare și refacere a sănătății oamenilor muncii. Se va lărgi și perfecționa rețeaua de asistență sanitară — policlinici, spitale, preventorii, case de naștere etc. — la nivelul exigențelor medicale moderne. Totodată, vor fi luate măsuri de îmbunătățire a condițiilor de muncă și de viață, în vederea conservării și întăririi sănătății publice.

Medicina românească va trebui să-și propună cunoașterea mai aprofundată a fenomenelor biologice legate de acomodarea ființei umane la viața modernă, de frînarea proceselor degenerative ale organismului uman și prelungirea duratei vieții active a omului, de dezvoltarea sănătoasă, echilibrată, fizică și psihică a tuturor membrilor societății, paralel cu evoluția armonioasă a relațiilor sociale noi.

g) O atenție deosebită se va acorda ocrotirii mamei și copilului, creării unor condiții optime de naștere și îngrijire a noilor născuți, asigurării ridicării corespunzătoare a natalității, reducerii mortalității, sporirii populației patriei. Se va da o mai mare atenție măsurilor de ocrotire a copiilor, mărindu-se ajutorul de stat pentru copii, pentru mamele cu mulți copii, în vederea asigurării unor condiții tot mai bune de trai.

h) Cultura fizică și sportul vor face parte integrantă din măsurile privind dezvoltarea fizică armonioasă și păstrarea sănătății poporului.

i) Se vor îmbunătăți condițiile de odihnă a oamenilor muncii, de folosire a timpului liber în mod cît mai util și plăcut, astfel încît aceasta să contribuie la refacerea sănătății și puterii de muncă.

j) Încă din cursul cincinalului viitor se va dezvolta puternic rețeaua de creșe, cămine și grădinițe de copii, urmărindu-se satisfacerea integrală în această perioadă a nevoilor populației în acest domeniu.

k) Corespunzător ridicării veniturilor generale ale oamenilor muncii, vor crește și pensiile; se vor aduce îmbunătățiri legislației pensiilor, creîndu-se, totodată, condiții pentru o participare mai activă la muncă, în limita posibilităților lor, a pensionarilor, în vederea menținerii echilibrului lor fizic și psihic.

l) Se va intensifica construcția de locuințe în orașe și sate corespunzător principiilor sistematizării teritoriale, care vor trebui să fie respectate cu strictețe. Pînă în 1990 se vor construi circa 3,0—3,5 milioane locuințe, din care circa 2,5 milioane în orașe. Prin aceasta se va asigura soluționarea în linii generale a problemei spațiului locativ, realizîndu-se totodată transformarea radicală a înfățișării orașelor și satelor.

m) Corespunzător, se vor dezvolta construcțiile social-culturale, vor fi amenajate noi parcuri de odihnă și terenuri de sport, se va extinde rețeaua instituțiilor cultural-artistice.

n) Ca urmare a tuturor acestor măsuri, la sfîrșitul perioadei pe care o are în vedere Programul, înfățișarea orașelor și satelor, a întregii noastre țări se va schimba radical, purtînd amprenta unui standard de viață civilizat, modern, a bunăstării întregului popor.

În centrul politicii generale a partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism se va afla permanent omul — factorul esențial al întregii dezvoltări economico-sociale —, satisfacerea plenară a cerințelor sale de viață în continuă

creștere și diversificare, afirmarea neîngrădită a personalității umane.

Aceasta va duce la înflorirea tot mai puternică a forțelor creatoare ale națiunii noastre socialiste, la ridicarea pe noi trepte de progres și civilizație a societății românești.

Politica demografică și de folosire a forței de muncă

În perioada la care se referă Programul vor fi luate măsuri corespunzătoare în vederea asigurării unui spor demografic normal, realizării unei proporții juste de vîrstă a populației, menținerii tinereții poporului nostru. Se va aplica cu consecvență o politică de sporire a natalității, de ajutorare a copiilor și familiilor cu mulți copii, astfel încît în 1990 populația României să ajungă la cel puțin 25 milioane locuitori, iar în anul 2000 la circa 30 milioane.

Corespunzător numărului de locuitori, se poate aprecia că în 1990 forța de muncă activă va fi de aproape 11,5 milioane persoane. Se va produce în continuare deplasarea forței de muncă spre industrie și celelalte activități neagricole, care vor cuprinde în 1990 aproape 9,5 milioane persoane. Cea mai mare parte a populației active va lucra în industrie — sectorul hotărîtor al dezvoltării economiei naționale.

Continuîndu-se aplicarea măsurilor de reducere a timpului de lucru săptămînal, în cursul cincinalului 1976—1980 acesta va ajunge la 44 de ore, iar pînă în 1990 la 42 și 40 ore săptămînal. Realizarea acestor măsuri trebuie să se facă fără diminuarea producției, deci pe seama creșterii mai rapide a productivității muncii, a mecanizării și automatizării proceselor de producție.

Paralel cu măsurile de reducere a timpului de lucru săptămînal, societatea va organiza condițiile necesare în vederea folosirii raționale a timpului liber al oamenilor

muncii atît pentru odihnă cît și pentru educație, pentru acumularea unei bogate informații științifice și de cultură generală, pentru lărgirea continuă a orizontului lor de cunoaștere.

Politica partidului în domeniul învățămîntului, al pregătirii profesionale a forței de muncă

Dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a țării impune măsuri hotărîte pentru ridicarea nivelului general al învățămîntului, pentru pregătirea forței de muncă, creșterea calificării și organizarea reciclării oamenilor muncii din toate domeniile de activitate. De realizarea acestor măsuri depinde însăși înfăptuirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea spre comunism.

a) Pornind de la principiul că școala constituie factorul principal de educare și formare a tinerei generații, a omului în general, în perioada următorului cincinal — 1976—1980 — se va generaliza și perfecționa prima treaptă a liceului, urmînd ca după 1980, pînă în anii 1990, să se treacă treptat la generalizarea celei de-a doua trepte a liceului, astfel încît să se asigure cuprinderea întregului tineret în învățămîntul de 12 ani.

b) Se va urmări perfecționarea instrucției publice de toate gradele, predarea în școli a celor mai noi cuceriri ale științei și culturii contemporane, legarea tot mai strînsă a întregului învățămînt de producție.

c) În școlile de toate gradele, în cadrul procesului de învățămînt se va organiza participarea efectivă a profesorilor și elevilor la activitatea productivă. Învățămîntul liceal va fi orientat în cea mai mare parte spre profiluri industriale, agricole și economice.

O atenție deosebită va fi acordată școlilor profesionale,

care vor trebui să asigure pregătirea cadrelor de muncitori calificați pentru toate sectoarele de activitate. Totodată, se va asigura calificarea la locul de muncă a muncitorilor și organizarea învățămîntului profesional seral. Fiecare școală va trebui să devină, în același timp, și o unitate de producție, asigurînd elevilor pregătirea practică corespunzătoare. Se vor lua măsuri pentru organizarea temeinică a învățămîntului agricol pentru lucrătorii din agricultură și pentru întreaga țărănime.

d) Se va acționa pentru realizarea unui profil larg al liceelor, al învățămîntului general, reducîndu-se în continuare fărîmițarea specialităților, astfel ca absolventul de liceu să aibă cunoștințe multilaterale pentru a putea trece, cînd apare necesitatea, în diferite domenii de activitate ale industriei, agriculturii, economiei și în alte sectoare ale societății noastre socialiste. Policalificarea, capacitatea de a trece mai ușor de la o specialitate la alta, de la o activitate la alta va reprezenta o schimbare calitativă în caracterul diviziunii muncii, contribuind atît la dezvoltarea liberă a personalității umane, cît și la satisfacerea în condiții superioare a intereselor și cerințelor generale ale societății.

e) Învățămîntul superior va continua să se dezvolte puternic, asigurînd satisfacerea deplină a necesităților de cadre pentru toate sectoarele activității economico-sociale. O atenție deosebită se va acorda îmbinării strînse a învățămîntului superior cu activitatea productivă și științifică. Întregul proces de pregătire în școlile superioare trebuie astfel organizat încît profesorii și studenții să participe atît la activitatea de învățămînt, cît și la cercetare și producție, facultățile devenind puternice centre de învățămînt, cercetare și producție, capabile să aducă o contribuție însemnată la dezvoltarea generală a societății.

f) Partidul va acorda în continuare atenția necesară perfecționării cunoștințelor tuturor oamenilor muncii, organizînd reciclarea periodică în vederea înarmării lor cu

cele mai noi cunoștințe. O atenție deosebită se va da ridicării nivelului de pregătire a cadrelor de conducere din toate domeniile de activitate. Lărgirea continuă a orizontului politic, profesional, tehnic și de cultură generală al tuturor oamenilor muncii constituie o condiție principală a îndeplinirii cu succes a sarcinilor ce le stau în față, o latură esențială a învățămîntului, a întregii activități de pregătire a cadrelor.

Politica de promovare a științei și progresului tehnic

Partidul pornește în mod constant de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii.

a) Cercetarea științifică va fi organizată în strînsă concordanță cu cerințele producției materiale și activității sociale, asigurîndu-se dezvoltarea corespunzătoare atît a cercetării aplicative, cît și a cercetării fundamentale de perspectivă. Ea trebuie să premeargă obiectivelor și necesităților dezvoltării societății prevăzute în Programul partidului, în planurile cincinale și în prognozele pe termen lung, să acționeze pentru soluționarea din timp a acestora, dînd o perspectivă largă dezvoltării societății socialiste.

b) Cercetarea științifică va fi orientată cu prioritate spre cunoașterea și valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale de care dispune țara noastră. O atenție deosebită se va acorda descoperirii unor noi surse de energie, combustibil și materii prime, a unor noi resurse de apă, precum și trecerii la desalinizarea apei de mare.

c) Se va pune un accent mai mare pe cercetarea şi producerea pe cale sintetică a unor noi materiale necesare economiei naţionale.

d) Vor trebui perfecţionate tehnologiile şi descoperite altele noi, în vederea reducerii substanţiale a consumurilor specifice, creşterii randamentului şi simplificării proceselor de producţie.

e) Ştiinţa trebuie să ajute la producerea de noi utilaje tehnologice, maşini-unelte, mijloace electronice de conducere a activităţii de producţie şi economice.

f) Cercetarea ştiinţifică va trebui să contribuie la soluţionarea mai rapidă a problemelor complexe de care depinde dezvoltarea în ritm înalt a forţelor de producţie ale ţării, creşterea eficienţei activităţii economice, sporirea bunăstării poporului.

g) În agricultură cercetarea va fi orientată spre producerea de noi soiuri de plante de înaltă productivitate, cu calităţi nutritive superioare, precum şi spre ameliorarea raselor de animale în vederea obţinerii unor animale cu productivitate superioară. Ştiinţele biologice trebuie să răspundă prompt acestor cerinţe, corespunzător celor mai înalte cuceriri pe plan mondial.

Cercetarea biologică trebuie să se orienteze nu numai spre cunoaşterea secretelor vieţii, ale naturii, ci şi spre folosirea rezultatelor cunoaşterii în vederea transformării naturii în folosul omului.

h) Ştiinţele economice şi sociale trebuie să acţioneze, la rîndul lor, într-o măsură mult mai mare decît pînă acum, pentru studierea, cunoaşterea şi înţelegerea legităţilor generale ale dezvoltării societăţii şi, cu deosebire, pentru aplicarea acestora la condiţiile concrete ale României.

i) O atenţie deosebită va fi acordată introducerii rapide în producţie a cuceririlor ştiinţei, perfecţionării tehnologiilor, ridicării nivelului tehnic şi calitativ al întregii activităţi economice.

j) Se va promova mai ferm cercetarea în domeniul ştiinţelor biologice, punîndu-se accentul principal pe studierea multilaterală a organismului uman, a fenomenelor generate de raportul omului cu natura înconjurătoare, de condiţiile vieţii moderne.

k) O atenţie deosebită va fi acordată activităţii ştiinţifice în domeniul fizicii, chimiei, matematicii — care trebuie să abordeze cu mai multă îndrăzneală probleme noi, actuale şi de perspectivă, să îndeplinească un rol de avangardă în ştiinţă, să fundamenteze bazele teoretice ale întregii activităţi de cercetare, să contribuie la soluţionarea problemelor complexe ce apar în procesul dezvoltării economico-sociale a societăţii noastre socialiste.

l) Oamenii de ştiinţă din ţara noastră trebuie să participe tot mai activ la eforturile desfăşurate pe plan mondial pentru cunoaşterea unor noi aspecte ale universului, pentru studierea multilaterală a biosferei, a întregii scoarţe a pămîntului, precum şi pentru aprofundarea cercetării cosmosului, a proceselor extraterestre, a comportării fiinţei umane în spaţiile interplanetare.

m) Ştiinţa românească trebuie să devină un factor tot mai activ în cunoaşterea secretelor naturii, vieţii şi societăţii, în transformarea conştientă a lumii în concordanţă cu cerinţele progresului şi civilizaţiei, ale dezvoltării istorice, să-şi sporească contribuţia la activitatea de cunoaştere ştiinţifică desfăşurată pe plan internaţional, să coopereze strîns în toate domeniile cercetării cu celelalte ţări ale lumii.

Politica de dezvoltare economico-socială pe baza planului naţional unic

În făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi în edificarea comunismului, partidul se călăuzeşte după legităţile obiective, acţionînd pentru folosirea lor cores-

punzător condițiilor concrete din țara noastră. În acest spirit, sistemul financiar, banii, producția de mărfuri, prețurile vor fi utilizate în concordanță cu sarcinile fiecărei etape de dezvoltare a țării.

Acțiunea legilor obiective, ca și a diferitelor pîrghii economico-financiare își va găsi oglindirea în cadrul politicii generale a partidului și statului, în planul național unic pe baza căruia se va desfășura întreaga activitate economico-socială.

Producția de bunuri materiale va urmări satisfacerea din plin a cerințelor dezvoltării societății și a necesităților de consum ale întregului popor. Aceste obiective se vor reflecta în mod judicios în planul național unic, care va asigura dezvoltarea proporțională — în conformitate cu legile obiective — a tuturor sectoarelor de activitate. În determinarea direcțiilor și volumului producției materiale pornim nu de la criteriile proprii orînduirii capitaliste — ale asigurării unor profituri maxime — ci de la principiul socialist al dezvoltării forțelor de producție în vederea satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific, ale societății, atît pentru asigurarea reproducției lărgite, cît și pentru acoperirea necesităților consumului. Numai astfel se va putea dezvolta proporțional, armonios, întreaga noastră activitate productivă, se va putea evita apariția unor disproporții economice și orienta creșterea producției de bunuri materiale în concordanță cu cerințele întregii societăți. Desigur, în raporturile noastre economice internaționale se va ține permanent seama de acțiunea și cerințele pieței. Deci, legea valorii, legile producției de mărfuri vor fi folosite în mod conștient, în concordanță cu necesitățile economiei naționale planice, cît și cu cerințele pieței internaționale. Pe plan național cîmpul și modul de acțiune al acestor legi vor fi diferite de cele de pe plan internațional.

În condițiile societății noastre este imperios necesară asigurarea unei conduceri unitare a întregii activități economico-sociale. Această conducere — care trebuie să includă atît sectorul de stat, cît și cel cooperatist — nu se poate limita la activitatea economică, ci trebuie să cuprindă în egală măsură toate laturile vieții sociale, toate compartimentele societății. Progresul rapid al tuturor domeniilor de activitate face necesară conducerea unitară, armonioasă a societății, unirea tuturor eforturilor pe baza unui plan unic, central.

În acest spirit, fundamentarea sarcinilor de plan se va concentra tot mai mult la nivelul întreprinderilor și centralelor, al județelor și celorlalte unități administrativ-teritoriale. Se va asigura împletirea organică a planificării în profil departamental cu planificarea pe ramuri și în profil teritorial, în vederea conjugării mai eficiente a eforturilor și a dezvoltării armonioase, echilibrate a economiei naționale. Este necesar ca activitatea de planificare să asigure baza materială, forța de muncă și celelalte condiții necesare îndeplinirii tuturor obiectivelor dezvoltării economico-sociale.

Păstrînd principiul conducerii unitare, pe baza planului unic, se va acționa continuu pentru extinderea autonomiei unităților economico-sociale în toate sectoarele de activitate; în același timp, este necesar ca dezvoltarea autonomiei, a inițiativei de jos să fie realizată în cadrul concepției de conducere unitară, a programului unic de dezvoltare a societății noastre.

Politica financiară și a prețurilor

Pe baza dezvoltării economiei naționale se va acționa în continuare pentru consolidarea cursului leului, întărindu-se puterea lui de cumpărare atît în țară cît și în raport cu alte monezi. Se va acționa consecvent pentru ca, corespunzător creșterii producției de bunuri materiale și

întăririi cursului leului pe plan național și internațional, să se poată trece, în perspectivă, la convertibilitatea leului în raport cu alte monezi.

În activitatea financiară se va urmări realizarea unei depline concordanțe între venituri și cheltuieli, asigurarea unei circulații monetare echilibrate, accelerarea vitezei de rotație a banilor — condiție fundamentală a edificării unei economii sănătoase, a creșterii eficienței muncii sociale, a ridicării bunăstării maselor populare. Se va asigura echilibrul balanței de plăți externe, creîndu-se rezerva valutară necesară dezvoltării schimburilor economice internaționale, lărgirii cooperării în producție cu alte țări.

Politica economico-financiară va urmări folosirea cu rezultate superioare a mijloacelor materiale și bănești ale societății, creșterea răspunderii întreprinderilor, centralelor și ministerelor în buna administrare a resurselor încredințate, sporirea vitezei de rotație a fondurilor de producție și circulație.

În centrul activității economice va sta realizarea producției cu cheltuieli minime. Se va urmări ca prețul de cost să reflecte cît mai fidel cheltuielile de producție strict necesare, pornindu-se de la faptul că sporirea și eficiența producției sînt factorul hotărîtor al creșterii avuției naționale. O atenție deosebită se va acorda ridicării continue a productivității muncii sociale, pe baza mecanizării, automatizării și cibernetizării tuturor proceselor de producție și activității economice, prin organizarea științifică a producției și a muncii. Se va acționa cu fermitate pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție, pentru perfecționarea continuă a activității economice.

Prețul de producție va trebui să asigure o rentabilitate optimă, reflectînd în mod corespunzător politica de reproducție lărgită, de dezvoltare multilaterală a societății și ridicare a bunăstării întregului popor. Se va urmări stabilitatea prețurilor de vînzare a bunurilor de consum.

Prețurile cu amănuntul nu vor putea crește decît în limita stabilită prin plan, corespunzător politicii de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, concretizată în prevederile Programului partidului, în planurile cincinale și anuale. Prețurile de vînzare pe piața internațională vor trebui să exprime valorificarea tot mai înaltă, superioară a produselor, realizarea unor schimburi economice echivalente și echitabile.

Politica impozitelor progresive va asigura redistribuirea mai echitabilă a veniturilor, împiedicîndu-se realizarea de către anumite categorii sau anumiți cetățeni a unor venituri exagerate. În același timp, impozitul va determina participarea corespunzătoare a tuturor cetățenilor la asigurarea fondurilor societății necesare finanțării cheltuielilor sociale și de apărare.

Creditul bancar va fi folosit pentru stimularea gospodăririi judicioase a mijloacelor materiale și financiare, pentru creșterea eficienței activității economico-sociale; el va trebui să acționeze în strînsă concordanță cu principiile economiei planificate, să contribuie la buna funcționare a sistemului financiar.

Un rol important îl va avea controlul financiar-bancar, care va trebui să contribuie la buna folosire a tuturor mijloacelor de care dispune societatea, la conducerea unitară, planificată, cît mai eficientă a activității economico-sociale. Pe toate treptele organizatorice se va întări controlul financiar, căruia îi revine sarcina de a preveni angajarea unor fonduri fără justificare economică, imobilizarea unor mijloace economice, de a asigura obținerea unei eficiențe maxime în folosirea resurselor materiale și financiare ale societății.

Legitățile obiective și pîrghiile economico-financiare vor trebui folosite în mod conștient în scopul dezvoltării în ritm înalt a întregii economii, înfăptuirii programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Structura socială a ţării, perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie

Dezvoltarea impetuoasă a forţelor de producţie în societatea noastră a avut loc în condiţiile lichidării depline şi definitive a claselor exploatatoare, ale generalizării relaţiilor de producţie socialiste bazate pe proprietatea de stat a întregului popor şi proprietatea cooperatistă.

Pornind de la faptul că proprietatea socialistă constituie baza orînduirii noastre noi, sursa propăşirii materiale şi spirituale a întregului popor, partidul va acţiona ferm pentru consolidarea şi dezvoltarea ei continuă. Perioada istorică următoare va marca amplificarea şi modernizarea forţelor de producţie, ridicarea lor la nivelul celor din ţările avansate economic şi, totodată, perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie socialiste, atît în industrie, cît şi în agricultură. Proprietatea socialistă, indiferent de forma pe care o îmbracă, se va ridica pe o treaptă nouă, asigurînd condiţii de muncă şi de existenţă superioare şi tot mai unitare tuturor categoriilor de oameni ai muncii, atît de la oraşe cît şi de la sate. Va avea loc un proces legic de intensificare a colaborării şi conlucrării între proprietatea socialistă de stat şi cea cooperatistă, de împletire tot mai strînsă a acestora în cadrul edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării spre comunism. Pe această bază se vor produce noi procese calitative în cadrul fiecărei clase şi categorii sociale ce compun structura orînduirii noastre noi, se va realiza apropierea tot mai accentuată dintre acestea, se va adînci coeziunea societăţii socialiste româneşti, unitatea întregului popor.

Clasa muncitoare, clasă nouă, proprietară a mijloacelor de producţie şi producătoare a bunurilor materiale, îşi îndeplineşte cu cinste, în dubla ei calitate, misiunea istorică în conducerea edificării noii orînduiri sociale în România. Rolul esenţial al muncitorimii în societatea

noastră este determinat şi de faptul că ea este legată de mijloacele de producţie cele mai avansate, de tehnica modernă, de activitatea de aplicare în viaţă a cuceririlor revoluţiei ştiinţifice. Ca rezultat al dezvoltării accelerate a industriei, clasa muncitoare aduce contribuţia hotărîtoare la formarea venitului naţional, iar rîndurile ei vor creşte în ritm rapid, devenind şi numericeşte principala clasă a societăţii noastre.

Ţărănimea, în urma lichidării micii proprietăţi particulare, fărîmiţate, a cooperativizării agriculturii şi creării marii proprietăţi socialiste, a devenit o clasă nouă, proprietară şi producătoare în acelaşi timp ; ea ocupă un loc important în producţia de bunuri materiale, în dezvoltarea economică a ţării, în opera de făurire a socialismului. Deşi — ca urmare a proceselor de modernizare a forţelor de producţie, a schimbărilor de ordin calitativ în întreaga economie naţională, a mecanizării şi chimizării agriculturii, creşterii productivităţii muncii în această ramură — ţărănimea se va restrînge din punct de vedere numeric, ea va continua să joace un rol de cea mai mare importanţă atît în producţia de bunuri materiale, în sporirea avuţiei naţionale, cît şi în conducerea şi înfăptuirea întregii opere de construcţie socialistă şi comunistă.

Alianţa dintre muncitorime şi ţărănime a jucat un rol istoric în lupta politică pentru cucerirea puterii, în înfăptuirea revoluţiei socialiste şi în edificarea noii orînduiri, constituind temelia de granit a regimului nostru socialist. Alianţa muncitorească-ţărănească va reprezenta şi în viitor factorul esenţial al progresului economic şi social în ţara noastră, principala forţă politică care va asigura dezvoltarea continuă a cuceririlor revoluţionare ale poporului, mersul înainte al societăţii pe calea socialismului şi comunismului.

Intelectualitatea — provenită în cea mai mare parte

din rîndurile clasei muncitoare și ale țărănimii cooperatiste — participă activ la producția de bunuri materiale, la activitatea științifică, de învățămînt, la ridicarea nivelului de cultură al întregului popor, joacă un rol tot mai însemnat în întreaga viață socială, în asigurarea progresului societății socialiste. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, ale transformării științei într-o puternică forță de producție materială, ale dezvoltării întregii noastre societăți pe baza cuceririlor celor mai înaintate ale științei și culturii, vor crește atît rolul, cît și ponderea intelectualității în cadrul națiunii, în întreaga activitate economico-socială.

Personalul din administrație și servicii constituie o altă categorie de oameni ai muncii ce îndeplinește o funcție socială importantă în buna desfășurare a vieții publice, a activității economice, în satisfacerea diferitelor cerințe ale maselor largi de cetățeni.

Micii meseriași — odată cu organizarea cooperativelor meșteșugărești — s-au transformat într-o categorie socială nouă, de proprietari în comun asupra mijloacelor de producție și producători de bunuri materiale ; ei aduc o contribuție utilă la viața economico-socială.

Mai există, de asemenea, în structura societății noastre un număr restrîns de țărani cu gospodărie individuală, îndeosebi din zonele de munte și deal ; ei își bazează existența pe munca lor și a familiilor lor, desfășoară o activitate utilă în agricultură, silvicultură, construcții și alte sectoare economice.

De asemenea, mai există un anumit număr de meseriași particulari și de liber profesioniști care își întemeiază existența pe munca lor și a familiilor lor și desfășoară o activitate folositoare societății.

Analizînd schimbările petrecute în structura noii orînduiri se poate trage concluzia că societatea socialistă

românească este alcătuită actualmente din clase și categorii sociale care participă activ la munca productivă — în sfera creației materiale sau spirituale —, acționează în strînsă colaborare și unitate, sînt vital interesate în creșterea și modernizarea continuă a forțelor de producție, în perfecționarea relațiilor socialiste, în făurirea socialismului și comunismului în România. În procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate se va accentua apropierea acestor clase și categorii, se va întări conlucrarea diferitelor sectoare de activitate, va avea loc perfecționarea relațiilor de producție în raport cu schimbările în diviziunea socialistă a muncii, cu cerințele progresului economico-social. Relațiile de producție socialiste se vor baza tot mai mult pe conlucrarea strînsă, armonioasă a tuturor oamenilor muncii în vederea înfăptuirii Programului partidului.

Ca rezultat al dezvoltării forțelor de producție și perfecționării relațiilor de producție, al creșterii nivelului de cunoștințe și calificare al oamenilor muncii, al mecanizării, automatizării și cibernetizării proceselor de producție, va avea loc dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală. De asemenea, pe baza mecanizării și chimizării complexe și complete a producției agricole, se va intensifica procesul de apropiere și ștergere a deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială ; munca în agricultură va deveni tot mai mult o variantă a activității industriale. Vom asista, deci, la dispariția treptată a deosebirilor în condițiile de muncă și în modul de muncă și viață al oamenilor muncii din orașe și sate, la apropierea lor treptată. Ca urmare a urbanizării vieții satelor se va accentua dispariția deosebirilor dintre sat și oraș, se va omogeniza tot mai mult nivelul general de civilizație al societății.

Aceste transformări, ce se vor accentua pe măsura edi-

ficării societății socialiste multilateral dezvoltate, vor genera o tot mai mare apropiere între muncitorime și țărănime, între toate categoriile sociale, vor determina întărirea unității și coeziunii întregului popor, omogenizarea crescîndă a societății noastre.

În perioada care urmează se va accelera procesul formării societății unitare a tuturor oamenilor muncii — avînd drept unic scop sporirea continuă a avuției naționale, ridicarea nivelului de bunăstare și cultură al întregului popor —, a societății oamenilor muncii proprietari ai mijloacelor de producție și producători ai bunurilor materiale și spirituale, ce își bazează existența pe munca pentru sine și pentru societate.

Conducerea și organizarea științifică a societății

Înfăptuirea cu succes a marilor sarcini de dezvoltare multilaterală a patriei, prevăzute în Programul partidului, impune măsuri hotărîte pentru asigurarea unei conduceri științifice a societății, indispensabile dezvoltării armonioase a tuturor sectoarelor de activitate. Totodată, este necesară o planificare corespunzătoare, în vederea dezvoltării proporționale a diferitelor domenii economico-sociale, evitării apariției unor disproporții sau rămîneri în urmă între ele. Asigurarea unei conduceri și planificări științifice presupune cunoașterea temeinică a legităților sociale universal valabile, a legilor economice și sociale proprii socialismului, precum și aplicarea lor justă la condițiile concrete ale țării noastre în concordanță cu Programul partidului.

Și în perioada care face obiectul Programului vor continua să se manifeste contradicții în diferite domenii ale

vieții sociale. Desigur, ca urmare a dispariției claselor exploatatoare, a conlucrării strînse între clasele și categoriile sociale noi, deopotrivă interesate în făurirea orînduirii socialiste, în țara noastră nu mai există și nu pot apărea contradicții fundamentale de clasă. În vastul proces de edificare a noii orînduiri sociale apar însă, și vor continua să apară, contradicții care trebuie temeinic cunoscute. Partidul va acționa în vederea soluționării la timp a acestor contradicții, astfel ca ele să nu se dezvolte și să nu afecteze progresul general al socialismului. Va trebui luptat permanent și cu fermitate împotriva vechiului, a ceea ce este perimat și nu mai corespunde noii etape de dezvoltare, pentru promovarea curajoasă a noului, pentru progresul rapid al forțelor de producție, perfecționarea relațiilor socialiste și a întregii activități economico-sociale.

Partidul pornește de la faptul că în orînduirea socialistă oamenii nu mai sînt obiectul acțiunii oarbe a legităților sociale obiective; ei sînt chemați să folosească în mod conștient aceste legități, să acționeze în concordanță cu ele, să le dirijeze în scopul dezvoltării societății omenești, corespunzător concepției noi, materialist-dialectice, despre lume și viață. Punerea în valoare a superiorității orînduirii socialiste nu se realizează de la sine, ci impune o activitate susținută pentru studierea temeinică a realităților istorice din fiecare etapă în vederea conducerii societății în conformitate cu tendințele și cerințele obiective ale dezvoltării sociale. Aceasta este o condiție sine qua non pentru realizarea unei conduceri cu adevărat științifice a societății.

În organizarea conducerii științifice a țării partidul va ține permanent seama de complexitatea și interdependența diferitelor sectoare și domenii ale vieții economico-sociale. Conducerea științifică trebuie să cuprindă toate proble-

mele organizării societății — de la cele privind dezvoltarea economiei, științei, culturii, pînă la cele ce privesc familia și normele de conviețuire socială, deoarece toate influențează într-o măsură mai mare sau mai mică progresul general.

Principiile conducerii științifice a societății socialiste țin seama de caracterul noii orînduiri, de necesitatea asigurării participării la conducerea vieții economico-sociale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de imperativul dezvoltării și adîncirii democrației socialiste, de țelurile fundamentale ale socialismului și comunismului.

În asigurarea conducerii științifice a societății partidul va acționa în următoarele direcții esențiale :

a) cunoașterea profundă a proceselor economice și sociale, a realităților în care trăim, realizarea, pe această bază, a unei previziuni clare a dezvoltării în perspectivă a societății ;

b) organizarea corespunzătoare și asigurarea funcționării ireproșabile a tuturor sectoarelor de activitate ;

c) realizarea unei bune cunoașteri și repartizări a forțelor materiale și umane în toate sectoarele ;

d) asigurarea unui raport just în repartizarea forțelor de muncă între diferitele sectoare de activitate economico-socială, și în special între sectorul productiv și cel administrativ-funcționăresc. Pornind de la faptul că avuția națională, valorile sociale, bunurile materiale și științifice se făuresc în sfera muncii productive, partidul va asigura concentrarea în acest domeniu a principalelor forțe ale societății ;

e) reducerea treptată, pe măsura introducerii metodelor moderne de conducere și calcul în viața economică și socială, a personalului administrativ-funcționăresc. Se va acționa pentru împrospătarea continuă a acestui personal, asigurîndu-se, în special în domeniile planificării, concepției și sintezei economice, o rotație sistematică, în sensul unui flux continuu al cadrelor dinspre producție către aceste sectoare — și invers. În felul acesta se va realiza o legătură permanentă și organică între aparatul administrativ și sfera muncii productive, între administrație și activitatea economică concretă ;

f) întărirea controlului obștesc al maselor populare asupra activității aparatului administrativ-gospodăresc, pentru ca personalul din acest sector să nu se rupă de oamenii muncii, să păstreze legături strînse cu aceștia, să slujească interesele generale ale celor ce muncesc, cauza propășirii întregului popor ;

g) repartizarea corespunzătoare a cadrelor, precizarea clară a răspunderilor și îndatoririlor pe toate treptele organizatorice ; aplicarea consecventă a principiului concursului în promovarea cadrelor ;

h) organizarea unui control sistematic și a unei bune evidențe în toate sectoarele vieții economico-sociale ;

i) realizarea unei depline unități de concepție și acțiune la toate nivelurile activității sociale, astfel ca întregul organism al societății să funcționeze cu maximă precizie și operativitate ;

j) cunoașterea permanentă a contradicțiilor ce acționează în societate, luarea măsurilor corespunzătoare pentru soluționarea lor ;

k) consultarea largă a colectivelor de muncă din toate domeniile, perfecționarea continuă a cadrului de participare a maselor la elaborarea și adoptarea hotărîrilor, adîncirea continuă a democrației socialiste ;

l) promovarea largă în munca de organizare și conducere a societății — inclusiv a proceselor și fenomenelor sociale — a metodelor moderne de analiză, decizie și prelucrare automată a datelor.

Pornind de la necesitățile obiective ale dezvoltării sociale, partidul va acorda cea mai mare atenție perfecțio-

nării metodelor de organizare a muncii — corespunzător cerințelor vieții și schimbărilor continue ce au loc în societate —, ridicării activității generale de conducere a societății la un nivel tot mai înalt. În procesul de organizare și conducere a vieții economice, sociale și politice, a tuturor domeniilor de activitate, partidul va ocupa locul central, îndeplinindu-și misiunea de forță politică conducătoare a întregii națiuni.

PARTEA A IV-A

ROLUL CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI ÎN SOCIETATEA SOCIALISTĂ MULTILATERAL DEZVOLTATĂ

În stabilirea rolului și răspunderilor ce revin partidului în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii spre comunism, pornim de la faptul că partidele sînt un rezultat al dezvoltării istorice, că ele au apărut pe o anumită treaptă a evoluției sociale, în condițiile împărțirii societății în clase antagoniste. Partidul Comunist s-a născut odată cu dezvoltarea proletariatului ca clasă, cu asumarea conștientă de către acesta a rolului istoric ce-i revine în realizarea progresului social. Partidul va exista atît timp cît își va exercita misiunea de a conduce transformarea revoluționară a societății, edificarea socialismului și comunismului. Partidul va dispărea treptat, odată cu dispariția claselor, cu omogenizarea deplină a societății comuniste. Procesul de dispariție a partidului se va realiza, în mod evolutiv, prin integrarea sa în viața societății, prin participarea tot mai organică a membrilor de partid la întreaga viață socială în strînsă legătură cu masele popu-

lare. Acest proces, care se va încheia în societatea comunistă deplină, trece în mod obligatoriu prin întărirea și dezvoltarea la cel mai înalt nivel a rolului conducător al partidului în societate.

Partidului îi revine sarcina de a organiza și conduce în mod conștient amplul proces social de înaintare neîntreruptă a societății pe calea comunismului. Această sarcină se realizează în condițiile dezvoltării continue a formelor democratice de conlucrare a partidului cu masele largi ale poporului, de dezbatere publică a liniei sale politice, a programului său. Existența partidului se va împleti tot mai strîns, mai organic, cu viața întregului popor. Ridicarea treptată a conștiinței maselor largi populare la nivelul conștiinței și responsabilității sociale a membrilor partidului, contopirea pînă la urmă, din punct de vedere al conștiinței, a celor fără de partid cu membrii partidului vor duce la contopirea partidului cu masele. Aceasta va însemna un salt calitativ uriaș în dezvoltarea societății. În vederea realizării acestei perspective își stabilește partidul rolul și răspunderile sale actuale și de viitor.

În perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism, partidul va continua să constituie forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale. Acest rol al partidului, recunoscut de întregul popor, este rezultatul politicii sale juste, marxist-leniniste, al identificării lui depline cu interesele vitale ale maselor populare, al capacității sale de a conduce cu fermitate poporul pe calea eliberării sociale și naționale, a făuririi societății socialiste, a ridicării bunăstării materiale și spirituale.

Și în viitor partidul va constitui centrul vital al națiunii noastre socialiste ; el va asigura atît elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României, cît și conducerea activității politico-organizatorice în vederea înfăptuirii acestei politici. Acest rol impune o preocupare

continuă pentru creșterea rîndurilor partidului cu cei mai înaintați oameni ai muncii din toate domeniile de activitate, pentru continua sa întărire organizatorică și ridicarea nivelului ideologic, pentru înarmarea politico-ideologică tot mai temeinică a cadrelor, a tuturor comuniștilor, a maselor de oameni ai muncii. Organizațiile de partid din fiecare întreprindere și instituție trebuie să-și sporească capacitatea de a uni eforturile oamenilor muncii în înfăptuirea politicii generale a partidului.

În activitatea partidului, în îndeplinirea misiunii sale istorice în societate, un rol important va avea și în viitor activitatea cadrelor revoluționare, a militanților și conducătorilor politici. Va trebui desfășurată o activitate și mai intensă pentru promovarea în diferite sectoare ale muncii de partid și de stat, ale activității economice și sociale, a celor mai buni militanți care demonstrează prin activitatea practică, prin preocuparea de a-și perfecționa continuu stilul și metodele de muncă, posibilitatea de a răspunde exigențelor crescînde ale mersului înainte al societății noastre. Nu trebuie uitat nici un moment că dezvoltarea intensă a tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, așezarea la baza întregii noastre activități a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane impun cadrelor, tuturor activiștilor și militanților partidului o înaltă pregătire politică și de specialitate. Contribuția cadrelor de conducere, a personalităților politice la organizarea și conducerea activității revoluționare, la progresul societății este condiționată de măsura în care ele se identifică cu idealurile maselor, cu interesele națiunii, se ridică la nivelul înțelegerii cerințelor obiective ale dezvoltării sociale, al cunoașterii științifice a legităților care guvernează procesul edificării societății socialiste și comuniste. Cadrele, conducătorii se pot afirma numai în strînsă legătură cu masele populare, slujind din toate puterile cauza libertății, bunăstării și fericirii acestora, cauza pro-

pășirii patriei, idealurile socialismului și comunismului.

În politica de promovare a cadrelor în activitatea de partid, în alegerea comuniștilor în diferite organe ale partidului se va asigura o îmbinare judicioasă a experienței celor mai în vîrstă cu elanul celor tineri. În promovarea cadrelor se va ține permanent seama de capacitatea profesională, de pregătirea politică-ideologică, de profilul moral și de experiența practică a fiecăruia, de fermitatea în lupta pentru realizarea liniei generale a partidului. Se va asigura trecerea periodică a cadrelor de la o muncă la alta, pentru a impiedica manifestările de rutină, pentru a cultiva permanent spiritul de muncă novator, lupta hotărîtă împotriva vechiului, promovarea noului, spiritul revoluționar ce trebuie să caracterizeze activitatea tuturor cadrelor și activiștilor, a întregului nostru partid.

O atenție deosebită se va acorda promovării spiritului critic și autocritic — factor esențial în dinamizarea întregii activități de partid și a vieții sociale. Va trebui promovat cu fermitate spiritul de exigență al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii în combaterea și înlăturarea lipsurilor și neajunsurilor, în perfecționarea continuă a muncii pentru asigurarea mersului înainte al tuturor domeniilor de activitate, al întregii societăți.

În activitatea de partid se va promova larg principiul conducerii și muncii colective, asigurîndu-se participarea activă a comuniștilor din diferitele organe de partid la dezbaterea și adoptarea hotărîrilor. În același timp, se va cultiva creșterea răspunderii fiecăruia pentru realizarea hotărîrilor și se va stimula spiritul de inițiativă în îndeplinirea sarcinilor, în înfăptuirea hotărîrilor și programului partidului. Se va asigura dezvoltarea largă a democrației de partid, participarea activă a comuniștilor la dezbaterea problemelor fundamentale ale politicii partidului, ale politicii interne și externe a țării. Se va veghea la aplicarea consecventă și fermă a principiului

centralismului democratic, asigurîndu-se conducerea unitară și deplina unitate politico-organizatorică a rîndurilor partidului. Totodată, se va stimula inițiativa largă a organizațiilor de partid în vederea înfăptuirii neabătute a rolului lor de unire a maselor populare în înfăptuirea politicii partidului și statului. Se va veghea necontenit la întărirea unității politice și organizatorice a partidului — condiție primordială a îndeplinirii cu succes a misiunii sale istorice — la îmbinarea tot mai strînsă a conducerii centrale cu experiența organelor și organizațiilor de partid din județe, orașe, comune, unități economice și social-culturale. Întărirea disciplinei va constitui în continuare un factor de prim ordin în creșterea capacității de luptă și acțiune a partidului. Democrația de partid, inițiativa impun o disciplină strictă, aplicarea neabătută a hotărîrilor organelor superioare, datoria fiecărui comunist, indiferent de locul său de muncă, de poziția și funcția pe care o ocupă în partid, fiind aceea de a acționa neabătut pentru înfăptuirea politicii partidului în toate domeniile de activitate. Partidul va porni permanent de la faptul că, asumîndu-și răspunderea istorică de a conduce poporul pe calea nouă, el trebuie să funcționeze astfel încît să-și poată îndeplini cu cinste misiunea de centru coordonator al tuturor domeniilor vieții economice și sociale. Orice încălcare sau neîndeplinire a hotărîrilor și sarcinilor trasate de partid aduc grave prejudicii politicii de făurire a noii orînduiri sociale și de aceea este necesar să fie combătute cu hotărîre, să nu fie tolerate sub nici un motiv.

În condițiile perfecționării continue a relațiilor de producție, a organizării, conducerii și planificării științifice a activității sociale, cînd partidul nu trebuie să acționeze prin metode de comandă, ca un organism situat deasupra societății, fiecare comunist, fiecare activist de partid trebuie să se integreze organic în viața economico-

socială, să participe nemijlocit, în colectivul în care lucrează, la soluționarea concretă a problemelor construcției socialiste. Toți comuniștii trebuie să-și aducă contribuția la conducerea diferitelor sectoare de activitate în spiritul politicii partidului, la unirea eforturilor generale ale oamenilor muncii. Partidul nostru, comuniștii nu au alt țel mai înalt decît servirea devotată a intereselor poporului, ale patriei, construcția socialismului și comunismului. Comuniștii nu se deosebesc de ceilalți oameni ai muncii decît prin faptul că înțeleg mai bine problemele dezvoltării economico-sociale, se bazează pe cunoașterea științifică a legităților generale ale evoluției societății omenești. Pornind de la aceasta, ei își asumă răspunderea în fața poporului de a acționa pentru unirea tuturor forțelor, în vederea progresului economico-social al patriei. Animați permanent de spirit de răspundere și de sacrificiu, ei nu doresc — nu trebuie să dorească — nici un fel de alt privilegiu decît acela de a-și servi patria, de a servi poporul, socialismul și comunismul.

Conducerea de către partid trebuie să se exercite nu din afară, ci dinăuntrul organismelor sociale, de stat și economice. Aceasta constituie procesul firesc, legic al creșterii continue a rolului conducător al partidului, al întăririi unității întregului popor în jurul său, al ridicării conștiinței generale a maselor populare, al participării tot mai active a poporului la conducerea societății.

Pe această cale se va ajunge în societatea comunistă, în mod obiectiv, la dispariția treptată a funcțiilor partidului, la încheierea misiunii sale istorice de formațiune politică cu caracter istoricește determinat, la dispariția partidului însuși. În perspectiva dezvoltării comuniste, societatea își va crea propria ei organizare în scopul dirijării proceselor economico-sociale și al educației maselor populare. Comunismul nu se va caracteriza prin dispariția funcțiilor sociale de organizare și educație, ci prin

exercitarea acestora în mod democratic de către poporul însuși.

În realizarea obiectivelor trecerii spre comunism trebuie să pornim de la necesitatea întăririi partidului, a rolului său politic în conducerea societății ; acesta este procesul legic, dialectic al evoluției istorice a partidului și de aceea trebuie să facem totul pentru ca partidul să-și îndeplinească în cele mai bune condiții misiunea ce-i revine.

PARTEA A V-A

ROLUL STATULUI ÎN SOCIETATEA SOCIALISTĂ MULTILATERAL DEZVOLTATĂ

Partidul pornește de la concepția materialist-dialectică și istorică după care statul este un produs al împărțirii societății în clase antagoniste, ce va dispărea treptat, pe măsura dispariției claselor, a omogenizării societății, a creării poporului unic muncitor al societății comuniste. Avem în vedere că, în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism, statul are de îndeplinit un rol important în organizarea întregii activități economico-sociale. Totodată, ținînd seama de condițiile internaționale, de faptul că în lume există încă țări cu orînduiri sociale diferite, statului îi revin sarcini importante în apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității patriei. Desigur, în raport cu condițiile concrete, într-o perioadă sau alta se va pune un accent mai mare pe o anumită latură a activității statului dar, în orice condiții, va crește rolul său în organizarea științifică a activității economico-sociale.

Întreaga organizare a statului se va realiza pe baza Constituției — Carta fundamentală a țării. Respectarea Constituției și a legilor țării este o obligație primordială pentru toți cetățenii.

La baza activității statului va sta în continuare principiul centralismului democratic ce asigură îmbinarea armonioasă a conducerii unitare a vieții economico-sociale cu autonomia și inițiativa consiliilor populare județene, orășenești și comunale, a întreprinderilor economice și a celorlalte unități sociale. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea spre comunism se vor realiza pe baza unui plan național unic, asigurîndu-se dezvoltarea proporțională a tuturor sectoarelor de activitate, îmbinarea conducerii unitare pe plan național cu lărgirea inițiativei și autonomiei organismelor locale în înfăptuirea neabătută a Programului Partidului Comunist Român.

Conducerea și munca colectivă — principiu de bază al întregii activități economico-sociale

La baza întregii activități de stat va sta principiul conducerii și muncii colective, care asigură îmbinarea armonioasă a răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia în elaborarea, adoptarea și înfăptuirea hotărîrilor. Promovarea consecventă a acestui principiu va contribui la valorificarea tot mai largă a gîndirii și experienței oamenilor muncii, a celor mai bune cadre economice, tehnice, științifice, la ridicarea pe un plan superior a întregii activități de organizare și conducere a producției, a vieții sociale.

O atenţie deosebită va fi acordată activităţii consiliilor de conducere ale ministerelor şi organelor centrale, creşterii răspunderii lor în conducerea sectoarelor respective. Va creşte răspunderea cadrelor de conducere din aparatul de stat pentru realizarea politicii partidului şi aplicarea legilor ţării. Hotăririle în problemele importante ale fiecărui sector trebuie luate cu participarea largă a celor mai bune cadre şi a celor mai buni specialişti.

Se vor perfecţiona formele de organizare şi de muncă ale consiliilor populare care trebuie să-şi întemeieze întreaga activitate pe participarea nemijlocită a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea treburilor obşteşti, la soluţionarea problemelor pe plan local.

Se va asigura participarea la activitatea de conducere, pe toate treptele, a celor mai bune cadre, a celor mai pricepuţi muncitori, tehnicieni, ingineri, ţărani şi alţi lucrători din agricultură, specialişti, oameni cu experienţă şi spirit gospodăresc, care dovedesc iniţiativă şi răspundere în muncă, în administrarea bunului poporului.

În vederea creşterii rolului organizatoric şi conducător al statului în activitatea economico-socială se va acţiona permanent pentru perfecţionarea organizării sale, pentru crearea unei structuri cît mai simple, care să asigure legătura directă între conducerea centrală şi unităţile teritorial-administrative şi economice, înlăturarea paralelismelor şi verigilor intermediare. Se va acţiona cu fermitate împotriva fenomenelor de birocratism, pentru o legătură vie a organelor centrale, a aparatului de stat cu unităţile de producţie, cu masele largi populare. Se va urmări lichidarea practicii birocratice de soluţionare din birou a problemelor, promovîndu-se metoda rezolvării la faţa locului, atît a sarcinilor de care depinde buna desfăşurare a activităţii economico-sociale, cît şi a cerinţelor maselor largi populare.

Perfecţionarea activităţii Consiliului de Miniştri

Consiliul de Miniştri — ca organ suprem al administraţiei de stat — va acţiona cu fermitate pentru realizarea liniei generale a partidului în construcţia economică şi social-culturală, pentru întărirea controlului asupra tuturor organelor centrale şi locale ale administraţiei de stat. În activitatea sa, Consiliul de Miniştri va trebui să promoveze metode mai operative şi eficace în vederea soluţionării problemelor dezvoltării economico-sociale a ţării, să organizeze şi să asigure perfecţionarea continuă a muncii ministerelor şi a celorlalte organe ale administraţiei de stat.

Consiliul de Miniştri poartă răspunderea pentru elaborarea şi îndeplinirea planurilor cincinale şi anuale de dezvoltare economico-socială, a programelor speciale pe ramuri şi grupe de produse, precum şi a programelor de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică cu alte ţări, pentru organizarea şi îndrumarea activităţii ministerelor, centralelor şi întreprinderilor în vederea asigurării tuturor condiţiilor necesare înfăptuirii sarcinilor prevăzute, folosirii cu maximum de eficienţă a resurselor materiale şi financiare ale statului. Consiliul de Miniştri va acţiona pentru creşterea răspunderii ministerelor şi unităţilor economico-sociale, pentru exercitarea integrală şi în cît mai bune condiţii a competenţelor şi atribuţiilor acestora, simplificarea şi perfecţionarea în continuare a sistemului de elaborare a deciziilor şi de rezolvare a problemelor activităţii concrete.

Va fi perfecţionată în continuare activitatea aparatului Consiliului de Miniştri, ministerelor şi al celorlalte organe centrale, asigurîndu-se o dimensionare raţională a acestuia, evitarea creşterii lui nejustificate. În aparatul

administrației de stat, al ministerelor, centralelor, al unităților economico-sociale vor fi promovate, prin rotație, cadre cu temeinică pregătire politică și profesională, specialiști, oameni cu experiență în producție, care cunosc nemijlocit problemele practice din întreprinderi, asigurîndu-se astfel o legătură cît mai strînsă cu viața, cu activitatea concretă a unităților economice și sociale.

Consiliul de Miniștri, ministerele și celelalte organe ale administrației de stat vor acționa pentru întărirea disciplinei de stat și economice, pentru instaurarea unei ordini desăvîrșite în toate unitățile economico-sociale, pentru creșterea răspunderii în muncă și aplicarea consecventă a legilor statului în toate domeniile de activitate. Aceasta constituie o parte inseparabilă a democrației socialiste, o condiție obligatorie a realizării unei bune conduceri și organizări a activității economice și sociale, a înfăptuirii cu succes a programului partidului, a liniei sale politice generale.

Creșterea rolului consiliilor populare în viața economico-socială a țării

Răspunderi tot mai mari în înfăptuirea politicii generale a partidului, în soluționarea nemijlocită a problemelor locale vor reveni consiliilor populare. Se va urmări creșterea rolului consiliilor populare în conducerea întregii activități economice și sociale din județe, orașe și comune, în rezolvarea problemelor privind organizarea muncii și vieții tuturor locuitorilor. Pe baza planurilor teritoriale unice, consiliile populare județene vor asigura dezvoltarea corespunzătoare a fiecărui județ și localitate.

Ținînd seama de atribuțiile și competențele ce le revin, consiliile populare județene, orășenești și comunale vor trebui să ridice nivelul activității pentru organizarea și

îndrumarea economiei locale, dezvoltarea învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, gospodărirea comunală și edilitară, manifestînd mai multă inițiativă pentru punerea în valoare a resurselor locale, pentru înflorirea multilaterală a tuturor localităților țării.

În scopul dezvoltării largi a schimbului de experiență și îndrumării unitare a activității consiliilor populare vor avea loc, cu regularitate, Congresul deputaților consiliilor populare județene — o dată la 5 ani — și Conferința pe țară a președinților consiliilor populare comunale, orășenești și municipale — o dată la 4 ani ; de asemenea, vor avea loc, din doi în doi ani, conferințe pe județe ale președinților consiliilor populare comunale, orășenești și municipale.

Creșterea rolului comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, al adunărilor generale din unitățile economico-sociale

O caracteristică fundamentală a dezvoltării societății noastre în perioada următoare va fi participarea tot mai largă și nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea și organizarea activității în centrale și întreprinderi industriale, unități agricole, în instituții, în toate unitățile economico-sociale.

Va trebui să fie adîncită și perfecționată în continuare democrația muncitorească. În acest sens, partidul va acționa pentru ridicarea rolului consiliilor și comitetelor de oameni ai muncii ca foruri colective de conducere în unitățile de producție. Va crește rolul adunărilor generale din întreprinderi și instituții, asigurîndu-se participarea nemijlocită a tuturor oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea planurilor, la realizarea programelor de acti-

vitate din fiecare unitate. Perfecționarea activității comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale va asigura îmbunătățirea continuă a organizării și conducerii unităților economice, promovarea largă a muncii colective în sfera hotărîtoare a activității sociale — producția materială.

Comitetele și consiliile oamenilor muncii, adunările generale, toți oamenii muncii din întreprinderi și instituții, din orașe și sate vor participa nemijlocit la dezbaterea problemelor și luarea hotărîrilor privind activitatea economico-socială, purtînd răspunderea directă, în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și producători, pentru bunul mers al întregii activități, pentru apărarea și dezvoltarea proprietății obștești — sursa unică de progres a României socialiste, de creștere a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Dezvoltarea democrației muncitorești, creșterea sentimentului oamenilor muncii de stăpîni ai bogățiilor naționale, întărirea răspunderii acestora față de gospodărirea unităților economice, participarea lor la conducerea întregii economii vor constitui obiective esențiale ale politicii partidului, laturi inseparabile ale dezvoltării multilaterale a societății noastre socialiste pe calea spre comunism.

Lărgirea și perfecționarea controlului activității economico-sociale

O latură importantă a conducerii conștiente, planificate a activității economico-sociale, a întregii vieți publice este organizarea corespunzătoare a controlului la toate nivelurile și în toate compartimentele societății. Societatea trebuie să cunoască în orice moment cum sînt gospodărite mijloacele materiale și financiare de care dispune, cum își îndeplinesc sarcinile colectivele de oameni ai muncii,

cadrele de conducere, cum sînt realizate hotărîrile de partid și aplicate legile țării în toate sectoarele de activitate. În cadrul societății noastre controlul trebuie să fie exercitat în mod unitar și pe baza unor criterii precise. În acest scop este necesar ca organele de partid și de stat create anume să-și intensifice activitatea de control în vederea întăririi disciplinei de plan și financiare, ridicării răspunderii tuturor organismelor economico-sociale în îndeplinirea hotărîrilor partidului și a legilor țării. O importanță deosebită are, de asemenea, în acest sens, perfecționarea organizării și desfășurării, în cadrul organismelor instituționalizate, a controlului maselor — expresie a democratismului profund al orînduirii noastre socialiste — asupra modului cum sînt administrate bunurile obștești de către fiecare colectiv, asupra activității fiecărei unități economico-sociale.

Întărirea capacității de apărare a patriei și ridicarea nivelului de pregătire politică a armatei

Una din marile realizări ale politicii partidului este făurirea Armatei Populare, apărătoare de nădejde a cuceririlor revoluționare ale poporului și a independenței naționale. Raporturile strînse ale partidului cu armata în perioada ilegalității, participarea activă a forțelor armate la înfăptuirea insurecției naționale și la războiul contra Germaniei fasciste au avut un rol de mare însemnătate în procesul de făurire a armatei noi, populare. Acest proces s-a desfășurat în perioada transformărilor revoluționare ale societății noastre, căpătînd un conținut nou odată cu cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare și trecerea la construirea socialismului.

Partidul acordă și va acorda în continuare toată atenția întăririi capacității de apărare a patriei, participării active a întregului popor la apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității țării. Vom întări și în viitor armata, ridicînd nivelul pregătirii ei de luptă și politice și asigurînd dotarea cu mijloace de luptă moderne, astfel ca ea să-și poată îndeplini cu cinste înalta misiune încredințată de popor de a apăra libertatea și integritatea patriei.

Ca țară socialistă și în concordanță cu alianțele pe care le are, România va urmări dezvoltarea colaborării armatei sale cu armatele celorlalte țări socialiste, fiind în orice moment gata să-și îndeplinească obligațiile ce-i revin.

Pornind de la principiul că apărarea patriei, a cuceririlor revoluționare ale socialismului este sarcina întregului popor, partidul va întări activitatea gărzilor patriotice și pregătirea militară a tineretului. Depunînd eforturi permanente pentru a asigura condiții de pace în vederea dezvoltării construcției socialiste și ridicării bunăstării națiunii, partidul va acționa, totodată, neabătut pentru întărirea pregătirii de luptă a poporului, spre a putea face față în orice moment oricărei situații.

Partidul va milita cu fermitate pentru ridicarea continuă a capacității de apărare a patriei socialiste, pentru salvgardarea muncii pașnice, creatoare a poporului român — obligație patriotică primordială a fiecărui cetățean, a tuturor oamenilor muncii, a întregii noastre națiuni.

Perfecționarea activității organelor Ministerului de Interne

Lichidarea vechiului aparat de represiune burghezo-moșieresc și făurirea noilor organe ale puterii oamenilor muncii — miliția și securitatea — constituie o mare realizare a partidului; fără aceasta nu s-ar fi putut desfășura cu succes activitatea de făurire a socialismului.

În apărarea avutului obștesc, a cuceririlor revoluționare un rol important revine organelor Ministerului de Interne, miliției și securității. Partidul va veghea la perfecționarea activității organelor de miliție, care au sarcina să acționeze cu fermitate pentru apărarea proprietății obștești, a bunurilor întregului popor, împotriva oricui ar încerca, sub o formă sau alta, să știrbească avuția noastră națională. Organele de miliție vor trebui, totodată, să apere proprietatea personală a tuturor cetățenilor, să garanteze liniștea publică, respectarea legilor și a normelor de conviețuire socialistă.

Ținînd seama de condițiile internaționale, sarcini importante revin organelor de securitate. Acestea vor trebui să acționeze cu fermitate împotriva oricăror încercări de a lovi în cuceririle revoluționare ale poporului, pentru păstrarea secretului de stat, care constituie o obligație a fiecărui cetățean. Organele de securitate trebuie să acționeze în concordanță strictă cu prevederile legii, să respecte și să asigure aplicarea neabătută a legalității socialiste, veghind ca nimeni să nu fie pedepsit sau să sufere pe nedrept și, totodată, nici o persoană care atentează la cuceririle revoluționare sau încalcă legile țării să nu rămînă nepedepsită.

În realizarea misiunii de mare importanță ce le revine, organele de miliție și securitate vor lucra într-o strînsă colaborare și unitate cu celelalte organe de stat și obștești, cu masele largi populare. Trebuie să se dezvolte și mai mult practica informării de către organele de miliție și securitate a maselor populare asupra diferitelor cazuri de infracțiuni, punerii în dezbaterea colectivelor de oameni ai muncii a celor ce încalcă legile țării, aplicîndu-se cu fermitate prevederile legale împotriva infracțiunilor.

Perfecționarea justiției și întărirea legalității socialiste

Așezarea pe bază de norme legale a întregii activități economico-sociale impune dezvoltarea și perfecționarea continuă a activității juridice, în conformitate cu realitățile noi ale țării noastre, cu ideologia materialismului dialectic și istoric, cu idealurile socialismului și comunismului.

Organele de justiție și procuratură vor trebui să vegheze neabătut la înfăptuirea prevederilor legale, la judecarea, în conformitate cu legile, a acelora care se fac vinovați de acte antisociale. Ele vor trebui să acționeze împotriva oricăror abuzuri și nedreptăți, să exercite un control permanent asupra respectării legalității socialiste.

Organele de justiție trebuie să se sprijine tot mai mult pe masele de oameni ai muncii, pe rolul important pe care-l joacă în societatea noastră opinia publică în combaterea abaterilor de la ordinea socialistă, a încălcării principiilor și normelor de conviețuire socială.

Este necesar să se intensifice tot mai mult activitatea comisiilor de judecată care funcționează în unitățile economico-sociale și pe lîngă comitetele executive ale consiliilor populare, să sporească contribuția lor la creșterea răspunderii oamenilor muncii față de aplicarea principiilor eticii și echității socialiste, a prevederilor legislației noastre, pentru apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, pentru respectarea ordinii și disciplinei în producție și în viața socială.

Partidul va acorda o atenție deosebită perfecționării continue a legislației socialiste, a principiilor de drept, astfel încît acestea să exprime în modul cel mai corespunzător schimbările revoluționare produse în caracterul forțelor și relațiilor de producție, să permită așezarea pe baze judicioase a raporturilor dintre întreprinderi, dintre diferite organisme sociale, dintre cetățeni — în dubla lor calitate de producători și proprietari ai avuției naționale — să dea formă juridică adecvată raporturilor de conviețuire socială în orînduirea socialistă și comunistă. Vor trebui elaborate noi norme juridice și principii de drept care să țină seama de realitățile noi, proprii orînduirii socialiste și comuniste.

PARTEA A VI-A

DEZVOLTAREA DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

Înfăptuirea marilor sarcini ale etapei următoare de dezvoltare impune participarea tot mai largă a maselor populare, a întregului popor, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului. Partidul va acționa pentru crearea cadrului organizatoric cel mai potrivit participării întregului popor la conducerea vieții economico-sociale, ținind seama de faptul că dezvoltarea democrației socialiste este un factor esențial și o necesitate obiectivă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Se confirmă istoricește tot mai mult superioritatea incontestabilă a democrației socialiste asupra celei burgheze care se mărginește să proclame formal anumite drepturi democratice, dar nu asigură condițiile materiale și cadrul social necesar exercitării lor. Realitatea demonstrează că nu poate exista democrație adevărată acolo

unde există clase sociale antagoniste, exploatatori și exploatați, inegalitate economică, socială și națională. Condiția indispensabilă a democrației reale este lichidarea inegalităților economice și sociale de clasă, înlăturarea exploatatorilor, cucerirea puterii de către cei ce muncesc, instaurarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și realizarea repartiției după principiul socialist. Numai pe această cale se creează condiții pentru ca oamenii muncii să poată beneficia cu adevărat de roadele muncii lor, de cuceririle progresului și civilizației și, totodată, să se poată manifesta liber în sfera vieții sociale, să-și valorifice energia și forța creatoare în interesul lor și al societății, să se bucure de libertăți și drepturi garantate material. Democrația socialistă asigură în fapt posibilitățile poporului de a participa la conducerea societății, de a-și hotărî în mod suveran destinele, de a-și făuri viitorul așa cum dorește.

În perioada următoare se vor lărgi tot mai mult formele de participare a oamenilor muncii la dezbaterea problemelor vieții economice și sociale, la conducerea statului. Se va promova metoda organizării periodice de conferințe — cu caracter național și local — pentru dezbaterea largă cu masele populare a tuturor problemelor importante ale vieții economice, politice, științifice, social-culturale.

Se va lărgi tot mai mult practica ținerii unor conferințe și consfătuiri pe ramuri de activitate, care prilejuiesc analiza și dezbaterea cu contribuția specialiștilor, a oamenilor muncii ce lucrează nemijlocit în domeniile respective, a bunului mers al activității în fiecare sector, luarea unor măsuri concrete de perfecționare a muncii și

înfăptuire în tot mai bune condiții a programului partidului. Aceste manifestări vor crea condiții pentru participarea activă și efectivă a oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii generale de conducere a societății, pentru punerea tot mai largă în valoare a experienței și înțelepciunii colective a maselor, pentru afirmarea capacităților creatoare ale tuturor cetățenilor în slujba înfloririi patriei socialiste.

Democrația socialistă se va dezvolta pe măsura ridicării gradului de pregătire și competență a oamenilor muncii, lărgirii orizontului de cunoaștere și nivelului lor ideologic și politic. Posibilitatea pe care societatea o asigură tuturor oamenilor muncii de a participa la conducerea statului, la adoptarea deciziilor, presupune întărirea răspunderii fiecărui cetățean pentru respectarea Constituției, a tuturor legilor țării. Democrația socialistă este incompatibilă cu orice manifestare anarhică, cu orice încălcare a normelor de conviețuire socială și a legilor țării. Liberalismul mic-burghez, concepțiile despre așa-zisa libertate absolută, fără limite, atitudinile individualiste înguste, care nu țin seama de interesele generale ale societății, nu au nimic comun cu adevărata democrație socialistă. Dezvoltarea largă a drepturilor și libertăților cetățenești în cadrul orînduirii noastre, adîncirea și perfecționarea democrației socialiste nu pot fi concepute în afara răspunderii sociale a fiecărei persoane față de interesele generale ale societății, în afara conștiinței datoriei fiecăruia de a face totul pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru cauza socialismului și comunismului. În concepția filozofică marxistă, libertatea este înțelegerea necesității de a acționa în spiritul legilor dezvoltării istorice, în slujba mersului înainte al societății.

Dezvoltarea democrației socialiste va stimula și pune tot mai deplin în valoare energiile și elanul creator al maselor, va asigura climatul necesar afirmării plenare a personalității umane, accelerării progresului întregii societăți.

Perfecționarea activității organelor supreme ale puterii de stat — Marea Adunare Națională și Consiliul de Stat

Se va continua procesul de perfecționare a activității Marii Adunări Naționale — forul suprem al puterii de stat — corespunzător rolului și sarcinilor sporite ce-i revin în societatea noastră. În Marea Adunare Națională vor fi dezbătute și adoptate planurile de dezvoltare economică și socială a țării, bugetele anuale, cele mai importante documente și acte normative ale construcției interne, precum și problemele politicii externe a țării. Se va dezvolta activitatea legislativă a Marii Adunări Naționale, adoptarea de legi menite să apere și să dezvolte cuceririle fundamentale ale poporului, să asigure sporirea avutului obștesc, exercitarea drepturilor și libertăților cetățenești, întărirea ordinii și legalității socialiste. Marea Adunare Națională va trebui să-și exercite tot mai activ funcția de control asupra mersului dezvoltării economice și sociale, asupra aplicării legilor țării, a înfăptuirii politicii interne și externe a partidului și statului. Se va îmbunătăți în continuare activitatea comisiilor permanente ale Marii Adunări Naționale, care vor dezbate și aviza toate proiectele de lege, vor asculta periodic informări ale miniștrilor și celorlalți conducători ai organelor centrale în

legătură cu mersul aplicării legilor în sectoarele pe care le conduc. Se va asigura creşterea rolului deputaţilor în Marea Adunare Naţională — reprezentanţi aleşi ai maselor largi de oameni ai muncii — în întreaga viaţă socială şi politică a ţării.

Pornind de la necesitatea creşterii răspunderii deputaţilor în sistemul democraţiei socialiste, se va asigura depunerea mai multor candidaturi pentru un loc de deputat, dînd astfel cetăţenilor posibilitatea să aleagă pe cei care dovedesc mai multă competenţă şi iniţiativă, energie, pasiune şi spirit gospodăresc, mai multă fermitate şi răspundere în înfăptuirea politicii partidului.

Se va perfecţiona, de asemenea, activitatea Consiliului de Stat — organul suprem al puterii de stat cu activitate permanentă, subordonat Marii Adunări Naţionale — care trebuie să asigure buna şi continua funcţionare a statului, în conformitate cu Constituţia şi legile ţării. Totodată, el este chemat să exercite un control permanent asupra aplicării legilor şi hotăririlor Marii Adunări Naţionale, asupra activităţii organelor centrale ale administraţiei de stat, Procuraturii şi Tribunalului Suprem, a organelor de stat locale.

Respectarea riguroasă a legislaţiei noastre socialiste, înfăptuirea neabătută a prevederilor legilor statului constituie obligaţii fundamentale ale organelor centrale şi locale, ale tuturor cetăţenilor ţării.

Creşterea rolului Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale

Un rol tot mai important în viaţa societăţii noastre va trebui să îndeplinească Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României — organism larg

reprezentativ format din cadre de conducere pe linie de partid şi de stat, cadre economice, tehnice şi ştiinţifice, reprezentanţi ai oamenilor muncii care lucrează nemijlocit în producţie. Atît Consiliul, cît şi secţiunile sale de specialitate vor trebui să desfăşoare o activitate permanentă pentru analiza problemelor dezvoltării economico-sociale a României, pentru elaborarea studiilor privind principalele orientări ale acestei dezvoltări. Lucrînd în strînsă legătură cu organele de partid şi de stat la întocmirea prognozelor, a planurilor cincinale şi anuale, Consiliul va trebui să fundamenteze ştiinţific măsuri menite să contribuie la înfăptuirea cu succes, etapă de etapă, a obiectivelor programului partidului.

Rolul organizaţiilor de masă şi obşteşti în sistemul democraţiei socialiste

În dezvoltarea democraţiei socialiste în ţara noastră, în asigurarea participării largi şi efective a maselor populare la soluţionarea problemelor construcţiei socialiste, la conducerea activităţii economico-sociale, un rol important vor continua să aibă organizaţiile de masă şi obşteşti. Ele sînt chemate să acţioneze pentru unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în vederea traducerii în viaţă a programului partidului, să desfăşoare o amplă activitate de educaţie socialistă şi comunistă a maselor, să participe nemijlocit la rezolvarea multiplelor probleme ale vieţii şi muncii oamenilor, ale dezvoltării generale a societăţii.

Creșterea rolului sindicatelor

Unind în rîndul lor milioane de oameni ai muncii, sindicatele sînt chemate să participe direct, prin reprezentanții lor, în toate organismele de conducere, inclusiv în Consiliul de Miniștri, la elaborarea legilor și măsurilor privind dezvoltarea economico-socială și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului. Ele au un rol important în unirea eforturilor maselor populare din fiecare întreprindere și instituție, în organizarea participării active a acestora — în calitate de proprietari și producători — la buna gospodărire a unităților, la activitatea de îndeplinire a planurilor.

Sindicatele trebuie să se ocupe de organizarea calificării profesionale și pregătirea tehnică și științifică a celor ce muncesc, să acționeze pentru întărirea ordinii și disciplinei și a spiritului de răspundere în producție, să militeze pentru o atitudine nouă, comunistă față de muncă și avutul obștesc. Sindicatelor le revin răspunderi însemnate în soluționarea problemelor sociale, în aplicarea legislației muncii în societatea noastră și în asigurarea îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață ale celor ce muncesc, corespunzător politicii generale a partidului și statului ; ele au importante îndatoriri în exercitarea controlului obștesc, în soluționarea, pe baza legilor țării, a multiplelor probleme de viață ale oamenilor muncii. Sindicatele sînt chemate să desfășoare o largă activitate politico-educativă de ridicare a conștiinței maselor populare, de lărgire a orizontului lor de cunoaștere, pentru formarea omului nou. În perioada următoare, rolul sindicatelor va crește în toate domeniile, de aceea ele trebuie să-și perfecționeze activitatea pentru a-și îndeplini în cele mai bune condiții sarcinile ce le revin.

Rolul femeilor în viața socială, în dezvoltarea multilaterală a societății

Una din marile cuceriri ale socialismului în România este asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru masele de femei, crearea condițiilor în vederea afirmării în toate domeniile de activitate ale societății a energiei și potențialului creator al femeilor. Partidul acordă o deosebită prețuire capacității femeilor, se preocupă de creșterea rolului lor în întreaga viață economico-socială. Femeile au o contribuție esențială în producția materială și spirituală a societății noastre, în întărirea familiei, în dezvoltarea națiunii, în menținerea tinereții poporului, în creșterea și educarea tinerei generații. Și în perioada următoare femeile — care reprezintă peste jumătate din populația țării — vor continua să se afirme ca o forță remarcabilă a construcției socialiste și comuniste, aducîndu-și contribuția tot mai însemnată la dezvoltarea producției materiale și spirituale, la formarea și educarea tinerelor generații, la progresul social multilateral al țării. Partidul va acorda toată atenția punerii cît mai largi în valoare a capacității de muncă și spiritului gospodăresc al maselor de femei, promovării lor în funcții de răspundere potrivit aptitudinilor, posibilităților și calităților umane și profesionale. Partidul va acționa cu și mai multă perseverență pentru a asigura cele mai bune condiții de participare activă și efectivă a femeilor la conducerea întregii vieți economico-sociale. În acest spirit, comisiile de femei sînt chemate să participe tot mai activ, în diferite organisme de stat și obștești, la soluționarea problemelor legate de condițiile de muncă și viață ale maselor de femei, privitoare la activitatea lor în diferite sectoare ale vieții sociale ; ele trebuie să aducă o contribuție tot mai

activă la eforturile generale pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la construirea comunismului în România.

O sarcină esențială a partidului, a întregii societăți : creșterea și educarea tinerei generații — viitorul țării

Partidul pornește de la faptul că tineretul reprezintă o puternică forță socială, că tînăra generație este viitorul însuși al națiunii noastre socialiste. De aceea el pune și în viitor în centrul preocupărilor creșterea și educarea tineretului în spiritul concepțiilor înaintate despre lume și viață, pregătirea maselor de tineri din punct de vedere profesional și politic, participarea activă a acestora la înfăptuirea programului general al partidului. Uniunea Tineretului Comunist, organizație revoluționară a tinerei generații din România, trebuie să desfășoare o intensă activitate pentru mobilizarea maselor de tineri în opera de construcție socialistă, pentru educarea tineretului în spiritul patriotismului și internaționalismului. Uniunea Tineretului Comunist trebuie să cultive în conștiința tinerelor generații înaltele trăsături morale ale omului înaintat al societății noastre, sentimentul răspunderii în muncă și al datoriei față de patrie, popor și partid, față de viitorul socialist și comunist al României.

Rolul celorlalte organizații obștești

Un loc important în sistemul democrației vor ocupa și celelalte organizații de masă și obștești ale oamenilor muncii. Uniunile cooperatiste, uniunile de creație, asociațiile științifice și profesionale vor trebui să acționeze tot

mai intens pentru educația socialistă și comunistă a membrilor lor, pentru mobilizarea și unirea oamenilor muncii în activitatea consacrată îndeplinirii programului partidului, pentru participarea lor activă la viața economico-socială, la conducerea treburilor obștești, a întregii noastre societăți.

Frontul Unității Socialiste — organism politic reprezentativ al coeziunii societății noastre

În etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România un rol de mare însemnătate revine Frontului Unității Socialiste — organism politic larg, revoluționar, democratic, care unește în rîndurile sale, sub conducerea Partidului Comunist Român, toate organizațiile obștești, toate categoriile sociale, exprimînd elocvent unitatea armonioasă a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român. Oglindind relațiile de colaborare și frăție dintre clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate și celelalte categorii sociale — animate de aceleași interese și idealuri în lupta pentru dezvoltarea socialistă și comunistă a României — Frontul Unității Socialiste ilustrează schimbările fundamentale produse în structura socială a țării, precum și perspectiva apropierii tot mai depline a tuturor claselor și categoriilor sociale în făurirea noii societăți de oameni ai muncii, a societății comuniste. În conformitate cu hotărîrile primului Congres al Frontului Unității Socialiste, acestui organism îi revin sarcini de mare răspundere în dezvoltarea democrației socialiste, în asigurarea participării la viața politică a tuturor cetățenilor patriei.

Frontul Unității Socialiste va acționa ca un adevărat forum național în care masele largi populare, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, participă efectiv la conducerea societății. El va trebui să asigure antrenarea în acțiunile pe care le întreprinde a tuturor organizațiilor din care este alcătuit, coordonarea activității lor, exercitarea unui control reciproc între acestea, în vederea realizării cu forțe comune a obiectivelor unice ce decurg din programul partidului de construcție socialistă și comunistă. Frontul Unității Socialiste va trebui să se ocupe mai intens de felul în care deputații își desfășoară activitatea, își îndeplinesc îndatoririle față de cetățeni, acționează pentru înfăptuirea politicii generale a partidului și statului.

Frontului Unității Socialiste îi revin sarcini importante în organizarea controlului obștesc — formă democratică de participare a maselor la perfecționarea activității publice, de creștere a spiritului de răspundere în soluționarea problemelor sociale, în îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale întregului popor. Îndatoriri de seamă revin Frontului Unității Socialiste în organizarea activității educative de formare a omului nou, constructor al socialismului, în afirmarea puternică în viața socială a principiilor eticii și echității socialiste.

Din Frontul Unității Socialiste, alături de organizațiile politice, de masă și obștești, fac parte și cultele. Partidul promovează o politică de respectare a conștiinței, inclusiv a credinței religioase a tuturor cetățenilor țării. În spiritul Constituției țării se va asigura desfășurarea normală a activității cultelor, practicarea religiei. Evident, cultele trebuie să se încadreze în normele fundamentale ale statului și societății noastre socialiste, să participe activ la înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare economică și socială a țării. Dacă credința este o problemă de conștiință personală a fiecărui cetățean, iar statutul cultelor este recunoscut de stat în conformitate cu Constituția țării, asigurînd practicarea de către cetățeni a uneia sau alteia dintre credințe, în același timp cetățenii, indiferent de concepția lor filozofică sau de credința lor religioasă, trebuie să respecte legile țării. Desigur, partidul va promova ferm în viața socială concepția materialist-dialectică și istorică despre viață și lume și va acționa în toate împrejurările pe baza acestei concepții științifice.

În perioada următoare va crește și mai mult rolul Frontului Unității Socialiste în unirea eforturilor întregului nostru popor pentru făurirea, în mod conștient, a propriei sale istorii, a propriului său viitor — viitorul comunist.

PARTEA A VII-A

POLITICA PARTIDULUI ÎN PROBLEMA NAȚIONALĂ

În abordarea problemei naționale și a națiunii, Partidul Comunist Român pornește de la concepția marxist-leninistă, de la adevărul puternic confirmat de viață că nu poate fi liber un popor care asuprește alt popor. În concordanță cu această concepție partidul consideră necesar ca între națiuni, între state să se stabilească relații noi, bazate pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul reciproc al independenței, al dreptului fiecărui popor de a se dezvolta corespunzător voinței sale.

Încă făuritorii socialismului științific subliniau importanța deosebită a acestor principii. În acest spirit Friedrich Engels arăta că : **„fără restaurarea independenței și unității fiecărei națiuni nu s-ar fi putut înfăptui nici unirea internațională a proletariatului, nici colaborarea pașnică, rațională a acestor națiuni pentru atingerea unor țeluri comune"** *. Numai în condițiile dezvoltării nestingherite a fiecărei națiuni sînt posibile realizarea unei rodnice colaborări multilaterale, propășirea fiecărui popor și a întregii umanități, asigurarea unei păci trainice în lume.

* F. Engels, Prefață la ediția italiană a Manifestului Comunist, volumul „Marx-Engels-Lenin despre internaționalismul proletar", București, Editura politică, 1959, p. 236.

Națiunea este produsul dezvoltării societății omenești pe o treaptă superioară. Ea a apărut pe scena istoriei odată cu dezvoltarea forțelor de producție, care a determinat formarea statelor naționale bazate pe comunitatea de teritoriu, a intereselor economice, a originii și limbii, deci odată cu apariția burgheziei și, implicit, a proletariatului. Formarea națiunilor și a statelor naționale a jucat un rol de importanță istorică în progresul general economico-social al omenirii.

Analiza dezvoltării sociale în lumina materialismului dialectic și istoric demonstrează că națiunea nu și-a încheiat rolul în istorie. Dimpotrivă, viața atestă cu putere că națiunea, statul național sînt chemate să aibă și în continuare, pentru o lungă perioadă de timp, un rol de mare însemnătate în societate, în lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru lichidarea vechilor relații de inegalitate și așezarea raporturilor dintre state pe principii noi, democratice, de demnitate, egalitate și dreptate națională și socială. Evenimentele, viața contemporană confirmă că pe toate continentele, mai ales în țările în curs de dezvoltare care s-au eliberat nu de mult de dominația colonialistă, formarea națiunii și a statelor naționale independente reprezintă o necesitate obiectivă, un factor determinant al progresului economico-social rapid al popoarelor. De aceea, comuniștii, revoluționarii, forțele progresiste au datoria să militeze neabătut pentru consolidarea națiunilor, a statelor naționale ce se pronunță pentru dezvoltare liberă și independentă.

Viaţa arată că nici în ţările capitaliste dezvoltate naţiunea, statul naţional nu şi-au încheiat rolul pe scena istoriei. Încercările de a limita sau nega rolul naţiunii, de a nesocoti realitatea istorică nu pot duce decît la ascuţirea contradicţiilor sociale şi politice. Tendinţa de a forţa desfiinţarea statelor naţionale şi a trece la formarea unor organisme supranaţionale constituie, în esenţă, o formă nouă de aspiraţie la dominaţie asupra altor popoare, o încercare de a masca asuprirea de clasă, de a abate masele populare de la lupta pentru transformarea revoluţionară a societăţii. Experienţa istorică demonstrează că o conlucrare trainică nu se poate realiza decît pe baza deplinei egalităţi între naţiuni şi state, a respectării intereselor naţionale ale fiecărui popor. Tocmai de aceea şi în statele capitaliste dezvoltate comuniştii, forţele revoluţionare, progresiste sînt cele mai ferme apărătoare ale intereselor naţionale. Salvgardarea independenţei şi suveranităţii constituie o parte integrantă a luptei împotriva politicii imperialiste, a dominaţiei şi asupririi de clasă, pentru transformarea revoluţionară a societăţii, eliberarea socială a maselor muncitoare şi făurirea noii orînduiri sociale.

Socialismul şi naţiunea

Odată cu victoria socialismului într-un număr de 14 state independente, problema naţiunii şi a noilor ei perspective capătă o importanţă deosebită pentru afirmarea superiorităţii socialismului în lume. Pentru prima dată în istorie, clasa muncitoare, înfăptuind revoluţia proletară, eliberîndu-se pe sine de exploatare, lichidînd cu desăvîrşire clasele exploatatoare, eliberează popoarele de asuprire naţională. Socialismul eliberează omul de orice asuprire naţională şi socială şi, totodată, deschide un cîmp

larg afirmării şi înfloririi fiecărei naţiuni, dezvoltării tuturor statelor naţionale independente. Aşa cum arăta Lenin : **„numai o atenţie cu totul deosebită faţă de interesele diverselor naţiuni face să dispară baza oricăror conflicte, înlătură neîncrederea reciprocă şi teama de intrigi, creează — mai ales în rîndul muncitorilor şi ţăranilor care vorbesc limbi diferite — acea încredere fără de care atît relaţiile paşnice între popoare, cît şi dezvoltarea cu succes a tot ce este valoros în civilizaţia de astăzi sînt absolut imposibile" *.**

Partidul Comunist Român porneşte de la faptul că atît în perioada construcţiei socialiste, cît şi în societatea comunistă, pentru multă vreme, naţiunea şi statul naţional au de jucat un rol de mare însemnătate. În această perioadă istorică de dezvoltare a societăţii omeneşti pe o treaptă superioară, întărirea naţiunii şi a statelor naţionale independente constituie o necesitate legică, obiectivă; acesta este un factor primordial al făuririi cu succes a socialismului şi comunismului. Totodată, aceasta va trebui să ducă la realizarea unei colaborări largi pe baze democratice şi la apropierea treptată între naţiuni. În îndeplinirea misiunii sale istorice, a rolului său politic conducător în societate, Partidul Comunist Român va asigura condiţii optime pentru dezvoltarea pe o treaptă superioară a naţiunii, pentru întărirea continuă a statului naţional, a independenţei şi suveranităţii sale. Realizarea acestor sarcini constituie parte integrantă a luptei pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi edificarea comunismului în România.

Partidul Comunist Român consideră că preocuparea pentru înflorirea naţiunii socialiste şi a statului naţional independent nu poate fi opusă în nici un fel preocupării

* V. I. Lenin, Opere complete, vol. 45, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 260

de a dezvolta colaborarea, solidaritatea și intrajutorarea între țările socialiste, că grija pentru întărirea statului național nu poate fi opusă internaționalismului proletar. În același timp, solidaritatea și colaborarea dintre țările socialiste, internaționalismul proletar nu pot fi opuse dezvoltării națiunii și statelor naționale independente. Tendința de a contrapune într-o formă sau alta internaționalismul propășirii națiunii și statului național independent ar fi o gravă eroare care ar aduce mari daune intereselor făuririi socialismului în fiecare țară și, totodată, întăririi solidarității țărilor socialiste, creșterii prestigiului socialismului în lume.

Națiunea și statul național independent, pe de o parte, și solidaritatea și colaborarea dintre țările socialiste, internaționalismul proletar, pe de altă parte, sînt două laturi ale construcției socialismului care nu numai că nu se exclud, ci, dimpotrivă, se află într-o strînsă unitate dialectică. Întărirea națiunii și a statului național independent, dezvoltarea fiecărui stat socialist duc la întărirea solidarității internaționale, a internaționalismului proletar, la făurirea cu succes a raporturilor noi, bazate pe principiile marxist-leniniste de egalitate, între statele socialiste, la afirmarea forței socialismului pe plan internațional. La rîndul ei, întărirea solidarității și colaborării active între țările socialiste, a internaționalismului proletar duce la dezvoltarea fiecărei națiuni, a fiecărui stat național, confirmînd superioritatea socialismului ce deschide cîmp liber de manifestare forței creatoare a fiecărui popor. **„O mișcare internațională a proletariatului** — spunea Engels — **este în general posibilă numai între națiuni independente"** *.

În acest fel se pune — în spiritul concepției marxist-leniniste — problema națională și a internaționalismului

* F. Engels, „Despre internaționalismul proletar", București, Editura politică, 1959, p. 194.

proletar în condițiile socialismului și comunismului. Orice alt mod de abordare a acestei probleme — negarea rolului națiunii, opunerea acesteia internaționalismului sau invers — este greșit și dăunător. Comuniștii au datoria să lupte atît împotriva naționalismului îngust, a politicii de izolare națională, cît și împotriva cosmopolitismului, a hegemonismului și șovinismului de mare putere, a negării sau subaprecierii rolului națiunii și statului național.

Abordînd această importantă problemă în spiritul concepției revoluționare marxist-leniniste ne îndeplinim marile răspunderi și îndatoriri de comuniști atît față de națiunea noastră socialistă, cît și față de celelalte națiuni socialiste, față de cauza generală a internaționalismului.

Partidul nostru ține seama de faptul că pe parcursul dezvoltării istorice are loc un proces legic de apropiere între națiuni — pe baza colaborării egale și liber consimțite dintre ele. În etapa comunismului deplin se va ajunge la dispariția treptată a statelor naționale, a unor deosebiri esențiale între națiuni, dar națiunea va continua să existe în cadrul unei organizări proprii, ca entitate distinctă, păstrîndu-și specificul. Pe această bază se va realiza o conlucrare intimă multilaterală între națiuni. Pornind de la această perspectivă istorică, partidul consideră că procesul dialectic de apropiere între națiuni nu poate fi în nici un fel forțat; aceasta presupune, mai întîi, afirmarea și înflorirea puternică a fiecărei națiuni și, totodată, promovarea unor relații principiale între ele, întemeiate pe deplină egalitate, pe stimă și respect reciproc. Numai respectîndu-se interesele fiecărei națiuni se vor putea crea condițiile pentru dispariția oricăror neîncrederi și animozități, pentru stabilirea de relații libere și egale, se va putea ajunge în perspectivă la apropierea tot mai strînsă între națiuni. În acest sens un rol impor-

tant vor avea realizarea unui nivel asemănător de dezvoltare economico-socială, afinitățile istorice, de cultură și limbă. Pornind de la această concepție revoluționară, Partidul Comunist Român va face și în viitor totul pentru creșterea rolului națiunii și al statului național independent, pentru dezvoltarea colaborării și solidarității cu țările socialiste, cu toate forțele revoluționare, pentru afirmarea principiilor internaționalismului proletar, pentru relații noi între toate popoarele, pentru pace trainică în întreaga lume.

Problema naționalităților în socialism

Existența problemei naționalităților în diferite state este rezultatul dezvoltării istorice; această problemă a apărut odată cu formarea statelor naționale independente și este determinată de existența în cadrul statelor naționale a unor populații, mai mult sau mai puțin numeroase, de altă naționalitate.

Ținînd seama de această realitate istorică, partidul apreciază că preocuparea pentru asigurarea deplinei egalități în drepturi a naționalităților conlocuitoare, pentru soluționarea problemelor lor specifice, pentru cimentarea unității și frăției oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, își păstrează întreaga importanță în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii treptate la comunism. Naționalitățile vor continua să existe timp îndelungat, atît în perioada edificării socialiste, cît și în aceea a construcției comuniste, ceea ce va necesita o preocupare continuă pentru asigurarea deplinei egalități în drepturi și a condițiilor de afirmare nestingherită a fiecărei naționalități, fără nici o deosebire.

Partidul Comunist Român pornește de la realitățile istorice, de la faptul că, pe parcursul secolelor anterioare

formării statului național, alături de români, pe teritoriul țării noastre s-au așezat maghiari și germani și, într-un număr mai mic, alte naționalități. De-a lungul veacurilor, între oamenii muncii români și cei de altă naționalitate s-au stabilit relații de strînsă colaborare; ei au conviețuit și conlucrat atît în condiții normale, cît și în împrejurări grele. Dezvoltarea forțelor de producție, progresul general realizat pe teritoriile locuite în comun de români, maghiari, germani și de alte naționalități constituie rezultatul muncii și luptei lor comune. În decursul istoriei, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, au luptat împreună împotriva asupririi, pentru dreptate socială și națională. Frăția și solidaritatea dintre ei s-au afirmat cu putere în lupta împotriva fascismului și războiului, pentru răsturnarea dictaturii fasciste și eliberarea României de sub dominația hitleristă, ridicîndu-se pe trepte superioare în anii revoluției populare, democratice, ai revoluției socialiste și edificării noii orînduiri sociale în România. Succesele obținute în lupta pentru lichidarea claselor exploatatoare, mărețele realizări dobîndite pe calea construcției socialiste — tot ce s-a înfăptuit în această perioadă de profunde transformări revoluționare — este rodul eforturilor comune ale oamenilor muncii români, maghiari, germani și de altă naționalitate.

Nu o dată clasele exploatatoare, fără deosebire de naționalitate, au încercat să-i învrăjbească pe români și cei de altă naționalitate, ducînd o politică de asuprire națională, de nerecunoaștere a egalității în drepturi între toți cetățenii patriei. Burghezia și moșierimea, clasele dominante, fără deosebire de naționalitate, urmăreau să-și întărească pozițiile și să-și apere interesele de clasă, unindu-se și acționînd împreună împotriva maselor largi populare, atunci cînd acestea se ridicau la luptă pentru drepturi sociale și naționale.

Pornind de la realitățile țării noastre și de la concepția marxist-leninistă, revoluționară în problema națională, Partidul Comunist Român a luptat întotdeauna împotriva politicii de asuprire națională de orice fel, pentru apărarea intereselor tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. El s-a pronunțat în mod constant pentru deplina egalitate în drepturi între toți cetățenii patriei noastre. Imediat după 23 August 1944 Partidul Comunist Român a trecut la înfăptuirea unei politici noi, marxist-leniniste în problema națională. Aplicînd neabătut principiile socialismului științific, partidul a asigurat lichidarea pentru totdeauna a asupririi și inegalității, realizarea deplinei egalități în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate sau rasă. Rezolvarea problemei naționale se materializează în asigurarea condițiilor pentru participarea activă a tuturor cetățenilor la viața economico-socială, la conducerea diferitelor sectoare de activitate, a întregii societăți, precum și în asigurarea învățămîntului în limba maternă și a dreptului de folosire liberă a acesteia.

Pornind de la adevărul că egalitatea în drepturi se reflectă în primul rînd în ridicarea gradului de dezvoltare economico-socială a întregii țări, partidul și statul socialist au urmărit amplasarea cît mai rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei. În etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii spre comunism, odată cu dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării se vor crea condiții tot mai bune pentru manifestarea deplină în viața socială a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, pentru participarea lor activă la conducerea societății. Se vor întări și mai mult frăția și unitatea oamenilor muncii în lupta și munca comună pentru făurirea conștientă a propriului lor viitor.

În lumina materialismului dialectic și istoric, corespunzător proceselor dezvoltării societății de mîine, soluționarea problemei naționale în cadrul fiecărui stat reprezintă o sarcină esențială a fiecărui partid comunist, un element component al însăși edificării socialismului și comunismului.

Partidul nostru va veghea permanent la aplicarea fermă în viață a principiilor marxist-leniniste în problema națională, la respectarea deplinei egalități în drepturi și crearea condițiilor menite să asigure participarea activă a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, la conducerea destinelor patriei noastre socialiste, politica justă națională constituind o parte inseparabilă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism.

*

În abordarea problemei naționale nu uităm că în perspectiva istorică, în epoca comunismului, odată cu dispariția claselor și lichidarea treptată a deosebirilor dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre munca agricolă și cea industrială și apropierea condițiilor de viață de la sate de cele de la orașe, se va ridica pe o treaptă nouă unitatea oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate — care se vor integra tot mai mult în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului, în poporul muncitor unic al societății comuniste. Totodată, și în perspectiva acestui viitor vor continua să existe anumite trăsături specifice, în primul rînd deosebiri între diferitele categorii de oameni ai muncii, în raport cu rolul lor în procesul de producție, în activitatea socială, dar acestea vor accentua și mai mult caracterul democratic al noii orînduiri, unitatea dialectică a poporului muncitor.

Concomitent cu soluționarea în spirit marxist-leninist a problemei naționale în cadrul fiecărui stat, a omogenizării tot mai profunde a societății comuniste, se va desfășura și procesul de apropiere între națiuni în perspectiva unor mari și adînci transformări revoluționare în societatea omenească pe plan internațional. Se va păstra însă specificul propriu fiecărui popor, societatea comunistă caracterizîndu-se nu prin negarea, ci prin recunoașterea acestui specific. Trăsăturile proprii fiecărei națiuni constituie un factor de colaborare egală între popoare, de realizare a adevăratei libertăți și egalități a oamenilor și popoarelor.

PARTEA A VIII-A

ACTIVITATEA IDEOLOGICĂ ȘI MUNCA POLITICĂ EDUCATIVĂ A PARTIDULUI

Baza ideologică a partidului este materialismul dialectic și istoric, socialismul științific, teoria marxist-leninistă care pornește de la practică și de la adevărurile universal valabile și constituie o călăuză vie în acțiune, în lupta pentru transformarea revoluționară a societății. Teoria revoluționară marxist-leninistă nu este și nu poate fi o concepție închisă, încheiată o dată pentru totdeauna; ea nu este o dogmă, nu poate elabora scheme valabile în orice condiții și pentru orice etapă. A fi revoluționar, a fi comunist înseamnă a fi explorator îndrăzneț al noului, a privi întotdeauna înainte către ceea ce se dezvoltă, a gîndi cutezător pe baza experienței revoluționare a maselor, a acționa pentru unirea eforturilor acestora în vederea transformării revoluționare a societății.

Materialismul dialectic și istoric înarmează partidul, cadrele de conducere, comuniștii cu metoda științifică de analiză a evenimentelor, a fenomenelor din natură și societate. Cu ajutorul acestei metode partidul comunist

elaborează strategia și tactica revoluționară a transformării societății, în concordanță cu realitățile istorice, naționale și sociale din fiecare țară, din fiecare etapă a dezvoltării societății omenești. Partidul nostru pornește permanent de la faptul că adevărurile generale se realizează în particular, iar particularul, practica, confirmă justețea adevărurilor generale. Adevărul general și cel particular nu se exclud, ci se condiționează reciproc, în cadrul unei strînse unități dialectice.

Gîndirea teoretică, activitatea ideologică a partidului trebuie să demonstreze că societatea capitalistă bazată pe exploatarea omului de către om, pe inegalitate, pe împărțirea lumii în bogați și săraci, și-a încheiat misiunea istorică, nu mai corespunde stadiului actual de dezvoltare a forțelor de producție. Modul capitalist de repartiție a produsului social și a venitului național trebuie înlocuit. Caracterul social al producției și al muncii în capitalism impune schimbarea relațiilor de producție și a repartiției produsului social și a venitului național, desființarea exploatării capitaliste, înfăptuirea unor noi relații de producție și a unui nou mod de repartiție.

Activitatea teoretică a partidului are menirea de a fundamenta căile transformării revoluționare a societății, de a demonstra pe baza analizei științifice materialist-dialectice și istorice că trecerea la noua orînduire socială constituie o necesitate istorică obiectivă a dezvoltării societății pe o treaptă superioară. Activitatea ideologică trebuie să demonstreze convingător că numai în societatea comunistă, odată cu dispariția oricăror deosebiri de clasă și inegalități naționale, se realizează adevărata libertate.

Trebuie pus cu putere în evidență faptul că libertatea individuală se poate realiza numai în cadrul libertății colective, generale, că orice încercare de a opune libertatea personală celei generale este greșită, dăunătoare. Pornim de la adevărul că libertatea este înțelegerea necesității participării la acțiunea comună, în vederea construirii conștiente de către masele populare a propriei lor istorii, a propriului lor viitor. În noua eră, așa cum spunea Engels, omenirea nu se va mai lăsa condusă de legile oarbe, ci va acționa pentru folosirea lor conștientă, în interesul ei, pentru transformarea naturii și societății în strînsă concordanță cu cerințele progresului general. Aceasta va fi cu adevărat epoca libertății.

Pornind de la aceste principii, partidul va studia continuu fenomenele și evenimentele naționale și internaționale, desprinzînd din acestea învățăminte pentru orientarea activității sale. Vom acorda o atenție sporită studierii practicii și experienței țărilor socialiste, precum și practicii și experienței sociale universale, trăgînd din acestea concluzii corespunzătoare. Totodată, vom intensifica și aprofunda studierea experienței și practicii proprii în construcția socialismului, elaborînd, pe această bază, linia generală politică — strategică și tactică — a partidului în lupta pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în România.

Partidul trebuie să asigure conducerea și îndrumarea nemijlocită a întregii activități ideologice, teoretice, a întregii munci politice și cultural-educative.

Problemele diferitelor științe sociale nu sînt doar probleme de strictă specialitate ; ele sînt probleme ale teoriei și ideologiei comuniste, și de aceea activitatea în acest domeniu cere însușirea și aplicarea ideologiei, a concepției comuniste despre lume. Mai mult ca în oricare alt domeniu, în activitatea ideologică și de educație politică este necesar să asigurăm o concepție clară, o îndrumare unitară și, în același timp, o susținută activitate practică, de zi cu zi. Împletind organic activitatea practică cu cea teoretică, vom dezvolta permanent spiritul revoluționar militant al comuniștilor în lupta împotriva a tot ceea ce nu mai corespunde noilor condiții istorice, sociale, în promovarea noului, în asigurarea mersului ferm înainte pe

calea comunismului. Numai ridicînd continuu nivelul ideologic, teoretic al comuniştilor vom face ca P.C.R. să rămînă veşnic un partid revoluţionar, să asigure înaintarea fermă a poporului spre comunism ! Ridicarea continuă a nivelului ideologic al partidului, al cadrelor şi membrilor săi este o condiţie a creşterii capacităţii de acţiune a partidului, a întăririi unităţii sale politico-organizatorice, a îndeplinirii cu succes a rolului de forţă politică conducătoare în societate.

Activitatea politico-educativă trebuie să pornească de la cunoaşterea trecutului de luptă revoluţionară a poporului nostru, să se bazeze pe tradiţiile gîndirii şi culturii lui progresiste, revoluţionare, ale culturii progresiste şi revoluţionare mondiale. Nu trebuie uitat că felul de a trăi şi gîndi al poporului a constituit şi va constitui întotdeauna temelia dezvoltării gîndirii şi culturii înaintate. Generalizînd experienţa prezentului, trebuie să ne însuşim, de asemenea, tot ceea ce este mai valoros şi progresist în gîndirea şi experienţa omenirii pe plan internaţional ! Să împletim experienţa celorlalte popoare cu spiritul nostru revoluţionar, cu concepţia noastră despre lume, dînd naştere unei culturi noi, care să ţină seama de specificul istoric, social şi naţional al poporului nostru, de spiritul său de dreptate, de dorinţa sa de a-şi făuri o viaţă nouă — societatea comunistă — de a ridica nivelul de civilizaţie al întregii naţiuni, de hotărîrea sa de a contribui la transformarea progresistă a societăţii umane, la făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte pe planeta noastră !

În activitatea politico-educativă se va demonstra ştiinţific netemeinicia concepţiilor idealiste şi limitele altor filozofii. Se va desfăşura o largă activitate de clarificare politico-ideologică a maselor, de formare a concepţiei lor filozofice materialist-dialectice şi istorice, a unor convingeri ştiinţifice privind materialitatea lumii înconjurătoare. Însuşirea concepţiei ştiinţifice despre lume, dezvoltarea conştiinţei socialiste a maselor constituie un factor esenţial

al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism. Activitatea ideologică și politico-educativă a partidului are în vedere că teoria revoluționară a materialismului dialectic și istoric este menită să ajute nu numai la cunoașterea lumii, ci și la înarmarea întregului partid, a militanților săi, a tuturor membrilor partidului cu cunoștințele necesare desfășurării acțiunii conștiente de transformare a societății.

Promovarea principiilor eticii și echității socialiste

Partidul va acționa pentru afirmarea deplină în viața socială a principiilor eticii și echității socialiste, pentru realizarea unor raporturi noi între oameni, bazate pe respect și colaborare.

Principiile eticii socialiste pornesc de la lichidarea proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție, a oricărei exploatări și inegalități sociale și naționale. Ele se bazează pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, pe afirmarea noilor relații de producție și a principiilor de repartiție socialistă, pe egalitate și dreptate socială.

Principiile eticii și echității socialiste vor trebui să devină codul muncii și vieții comuniștilor, al tineretului revoluționar, al întregului popor.

a) Va trebui cultivată datoria tuturor oamenilor muncii de a-și consacra energia, capacitatea de muncă și priceperea măreței opere de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România, de a lupta pentru transpunerea în viață a programului partidului.

b) Construcția noii orînduiri cere fiecărui comunist, fiecărui cetățean să-și însușească temeinic concepția științifică a proletariatului despre viață și societate — ma-

terialismul dialectic și istoric — principiile politicii partidului nostru care reprezintă marxism-leninismul aplicat creator în România.

c) Îndatorirea supremă a fiecărui membru al societății este aceea de a apăra, cu orice sacrificii, integritatea patriei, cuceririle revoluționare ale poporului, independența și suveranitatea României. Toți cetățenii trebuie să dea dovadă de vigilență și combativitate revoluționară față de orice acțiuni sau manifestări ostile orînduirii noastre socialiste, intereselor vitale ale poporului.

d) Partidul va acționa pentru întărirea unității moral-politice a poporului, pentru cimentarea prieteniei frățești dintre toți oamenii muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — pe baza stimei reciproce, a deplinei egalități în drepturi, pentru propășirea patriei comune — Republica Socialistă România.

e) Oamenilor muncii le revine îndatorirea de a acționa neabătut pentru apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste — de stat și cooperatiste — temelia orînduirii noastre noi, a bunăstării și fericirii poporului, de a manifesta cea mai mare grijă pentru sporirea avuției naționale, pentru gospodărirea cît mai eficientă a resurselor societății, pentru combaterea neglijenței și risipei, a tuturor manifestărilor de irosire a avutului obștesc.

f) Munca este o îndatorire fundamentală, de onoare, a fiecărui comunist, a tuturor cetățenilor; fiecare trebuie să dea dovadă de o înaltă conștiință profesională, de responsabilitate în îndeplinirea sarcinilor încredințate, să combată manifestările de parazitism, orice încercare de însușire prin abuz, necinste sau înșelăciune a roadelor muncii altora. Fiecare trebuie să-și ridice pregătirea profesională, de specialitate, să-și sporească continuu competența în muncă, însușindu-și tot ceea ce este mai înaintat în profesia sa, atît pe plan național, cît și internațional.

g) O datorie de bază a fiecărui cetățean este de a respecta întocmai legile țării, de a nu permite nimănui nesocotirea sau încălcarea legislației noastre socialiste, de a face imposibilă manifestarea abuzului de putere, a traficului de influență, a folosirii în interes propriu și în dauna oamenilor muncii a oricăror funcții sau munci de răspundere încredințate de societate.

h) Partidul va promova permanent lupta împotriva individualismului și egoismului mic-burghez, a tendințelor de a subordona interesele generale ale societății unor interese particulare înguste, de a da societății cît mai puțin și de a-i lua cît mai mult. Partidul va combate cu fermitate înșelătoria, mita, specula, orice formă de realizare a unor venituri ilicite, promovînd spiritul de dreptate, respectul față de adevăr, cinstea, modestia și corectitudinea în întreaga viață socială, relații de egalitate, încredere reciprocă, stimă și întrajutorare între toți membrii societății. Comuniștii, cadrele cu munci de răspundere trebuie să fie model de atitudine înaintată în întreaga lor viață.

i) Comuniștii, toți cetățenii patriei trebuie să manifeste o înaltă răspundere pentru întemeierea familiei — nucleul de bază al societății — pe principiile moralei socialiste, ale egalității, respectului și afecțiunii reciproce între soți, pentru îndeplinirea rolului familiei în creșterea și educarea sănătoasă a copiilor și întărirea națiunii noastre socialiste.

j) Partidul va cultiva în rîndul tuturor cetățenilor spiritul critic și autocritic, intransigența față de lipsuri și neajunsuri, hotărîrea de a lupta împotriva inerției, rutinei și conservatorismului, a tot ceea ce este perimat și frînează mersul înainte, de a depune eforturi pentru perfecționarea continuă a muncii, a relațiilor sociale, pentru progresul general al societății noastre.

k) Partidul va cultiva în rîndurile întregului popor spiritul internaționalismului proletar, hotărîrea de a întări prietenia și solidaritatea cu toate țările socialiste, partidele comuniste și muncitorești, cu popoarele care

luptă pentru dezvoltarea lor independentă, cu forțele progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, pentru colaborarea cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Oamenii muncii vor fi educați să militeze pentru înfăptuirea dezideratelor omenirii progresiste de a se pune capăt politicii colonialismului și neocolonialismului, a rasismului, a oricărei politici imperialiste de dominație și asuprire, de amestec în treburile altor popoare, de încălcare a drepturilor națiunilor de a se dezvolta liber, de sine stătător.

l) Comuniștii, toți constructorii socialismului din patria noastră trebuie să dovedească spirit cutezător în gîndire și în muncă, în întreaga lor viață, îndrăzneală și fermitate în promovarea noului, în apărarea intereselor supreme ale poporului, să se manifeste ca luptători neînfricați pentru dreptate socială și națională, pentru înfăptuirea aspirațiilor de libertate și independență ale tuturor națiunilor, pentru relații noi, democratice, de egalitate și respect între toate popoarele, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Traducerea în viață a acestor principii de etică și echitate socialistă va exercita, fără îndoială, o influență puternică asupra tuturor membrilor societății, asupra întregii dezvoltări a patriei noastre. În felul acesta înaltele principii ale socialismului și comunismului vor pătrunde tot mai adînc în toate sferele vieții sociale, ale relațiilor dintre oameni, contribuind la omogenizarea orînduirii noi, la înaintarea fermă pe drumul comunismului.

Rolul literaturii și artei

În activitatea de formare a omului nou, a conștiinței socialiste, un rol important au literatura și arta, chemate să contribuie la afirmarea, în forme specifice, a concepției înaintate despre lume și viață.

Partidul pornește de la concepția materialismului dialectic și istoric după care în artă își găsesc reflectarea gradul dezvoltării sociale, caracterul forțelor și relațiilor de producție într-o anumită etapă istorică. Arta se dezvoltă în strînsă legătură cu evoluția socială și națională a societății, corespunzător condițiilor specifice ale fiecărei epoci și națiuni. Purtătorii celor mai înaintate aspirații de progres ale umanității, adevărații făuritori ai civilizației materiale și spirituale a lumii au fost întotdeauna masele populare. Literatura și arta nu sînt creația unor aleși aflați deasupra vieții, trăind și gîndind în afara relațiilor sociale ; ele exprimă transformările care au loc neîncetat în societate, cuceririle forțelor revoluționare, progresiste, gîndirea înaintată a fiecărei epoci. Literatura și arta sînt rodul forței creatoare a societății, expresia geniului și a sensibilității poporului însuși — pe care adevăratele talente le întruchipează în lucrările lor.

Adevărata artă a exprimat întotdeauna realitatea socială în procesul dezvoltării ei istorice. Spre deosebire de orînduirile anterioare, inclusiv de orînduirea burgheză, în care arta realistă oglindea relațiile sociale bazate pe exploatare, inegalitate și asuprire, în condițiile orînduirii socialiste arta reflectă realitatea relațiilor noi de producție și sociale, bazate pe egalitate și dreptate socială, pe colaborare, prietenie și stimă între oameni, noua poziție a omului, de libertate și demnitate socială. De-a lungul existenței sale, poporul român a creat o artă care exprimă pregnant modul său de viață și muncă, gîndirea și sensibilitatea sa, setea de libertate, voința de a-și făuri un trai mai bun, optimismul, încrederea în forțele proprii, în viitor. În noile condiții ale dezvoltării patriei noastre socialiste, arta și literatura sînt chemate să dea expresie activității tumultuoase desfășurate de poporul român în toate domeniile de activitate, să înfățișeze marile realizări, entuziasmul, optimismul și hotărîrea sa de a merge neabătut înainte. Operele de literatură și artă nu

menirea de a înfățișa cît mai fidel, în limbajul lor propriu, realizările, preocupările, aspirațiile, gîndirea și simțirea maselor largi populare; ele trebuie să se inspire permanent din izvorul viu al realităților sociale și naționale ale țării noastre. Literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată a perspectivei istorice, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, tineretul patriei noastre la fapte mărețe închinate realizării visului de aur al omenirii — comunismul. Literatura și arta trebuie să militeze, de asemenea, pentru solidaritate între toate forțele revoluționare, progresiste din lume, pentru idealurile de libertate socială și națională ale popoarelor, pentru colaborare și prietenie între toate națiunile.

Partidul va stimula și în viitor făurirea unei arte și literaturi de o înaltă ținută umanistă, bogate în idei și sentimente nobile, inspirate din viața și munca poporului, din idealurile socialismului și comunismului. Creatorii din domeniul literaturii, muzicii, artelor plastice, teatrului, cinematografiei, manifestîndu-și liber talentul, folosind stiluri și maniere de creație variate, sînt chemați să făurească noi opere valoroase care să îmbogățească patrimoniul culturii noastre socialiste și tezaurul culturii universale, să contribuie la continua înflorire a vieții spirituale a poporului nostru. Partidul va promova schimbul larg de valori spirituale cu toate popoarele lumii.

Partidul acordă, de asemenea, un rol de mare însemnătate criticii de artă, atît în promovarea creației artistice cu un înalt conținut educativ, militant, cît și în educarea estetică a maselor populare. Critica trebuie să joace un rol mai activ în afirmarea artei cu adevărat revoluționare, care să oglindească specificul istoric și tradițiile poporului nostru, uriașa operă socială pe care o înfăptuiește în prezent, ținînd totodată seama de ceea ce

este nou în cunoașterea umană pe plan universal, de năzuințele generale de viitor ale omenirii. Numai astfel critica va avea un caracter militant, comunist. Condiția îndeplinirii cu succes a misiunii criticii este situarea ei fermă pe pozițiile filozofiei materialist-dialectice și istorice, spiritul critic obiectiv și nepărtinitor în judecarea valorilor artistice, cultivarea consecventă a orientării realiste a artei, stimularea legăturii strînse a creatorilor cu viața, cu realitățile sociale, promovarea umanismului socialist.

Prin caracterul lor, precum și prin organizarea largă a difuzării în mase, operele de artă valoroase trebuie să devină bun al întregului nostru popor. În același timp, partidul va asigura condiții ca masele largi populare să participe tot mai intens la dezvoltarea culturii naționale, la creația de artă, la sporirea valorilor spirituale ale societății socialiste, astfel încît civilizația comunistă să exprime plenar geniul artistic creator al poporului nostru.

Rolul presei, radioteleviziunii și al altor mijloace de informare în masă

Un rol de mare importanță în activitatea ideologico-politică, educativă îl au presa și radioteleviziunea, care trebuie să promoveze neabătut, permanent, concepția înaintată a partidului despre lume și viață, să combată cu fermitate concepțiile străine, idealiste, retrograde, să răspîndească cunoștințele științifice despre natură și societate; ele trebuie să militeze consecvent pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, să ajute la cunoașterea și înțelegerea ei, să contribuie la unirea eforturilor maselor largi populare în vederea înfăptuirii programului de dezvoltare multilaterală a patriei.

Presa și radioteleviziunea trebuie să acționeze pentru generalizarea experienței înaintate acumulate în toate

sectoarele construcţiei socialiste, să asigure expunerea largă a părerilor şi propunerilor oamenilor muncii, ale tuturor cetăţenilor în legătură cu activitatea ce se desfăşoară în diferitele sfere ale vieţii economico-sociale, cu modul cum se înfăptuiesc hotărîrile partidului şi statului, cum se respectă legislaţia socialistă şi normele de convieţuire socială. Mijloacele de informare în masă trebuie să devină un puternic stimulent al dezvoltării democraţiei socialiste, o tribună de afirmare a principiilor eticii şi echităţii socialiste, de perfecţionare continuă a activităţii generale pentru edificarea orînduirii socialiste şi comuniste.

Presa şi radioteleviziunea, celelalte mijloace de informare şi comunicare în masă trebuie să analizeze într-un spirit critic, de înaltă exigenţă şi principialitate comunistă, activitatea socială, să dezvăluie cu curaj lipsurile şi neajunsurile, să militeze pentru lichidarea lor şi îmbunătăţirea întregii activităţi. Ele trebuie să contribuie la întărirea rolului clasei muncitoare — clasă conducătoare în societatea noastră — a alianţei muncitorilor, ţăranilor şi intelectualilor, a celorlalte forţe sociale, să educe oamenii muncii în spiritul prieteniei şi frăţiei între toţi cei ce muncesc, fără deosebire de naţionalitate, în vederea întăririi unităţii întregului popor în jurul partidului.

Întreaga noastră propagandă trebuie să militeze, totodată, pentru dezvoltarea continuă a relaţiilor de colaborare şi prietenie ale României cu toate ţările socialiste, pentru întărirea solidarităţii Partidului Comunist Român cu partidele comuniste şi muncitoreşti, cu toate forţele antiimperialiste, să contribuie la educarea întregului nostru popor în spiritul internaţionalismului proletar, al solidarităţii cu lupta oamenilor muncii de pretutindeni împotriva imperialismului, colonialismului, neocolonialismului, pentru pace şi colaborare între popoare.

Gazetarul, propagandistul comunist trebuie să aibă o concepţie înaintată, o temeinică pregătire ideologică marxist-leninistă pentru a putea înţelege în mod just marile transformări revoluţionare ce se petrec în lume, să fie strîns legaţi de masele populare, servind prin întreaga lor activitate interesele clasei muncitoare, ale poporului, cauza partidului, a socialismului şi comunismului.

Promovarea umanismului socialist

Întreaga activitate ideologică, politică, educativă trebuie să aibă drept ţel făurirea omului nou, cu conştiinţă înaintată, făuritor al societăţii socialiste multilateral dezvoltate, al comunismului. Activitatea ideologico-educativă trebuie să fie pătrunsă de spiritul umanist al concepţiei noastre revoluţionare, să pună în centrul ei omul. Avînd un nivel politic şi ideologic ridicat, fiecare cetăţean va acţiona în mod conştient pentru a contribui la progresul general al societăţii socialiste şi comuniste, în cadrul căreia se vor asigura adevărata libertate şi adevăratul umanism.

Întreaga activitate politico-ideologică trebuie să fie străbătută de spiritul noilor realităţi, să pornească de la condiţiile actuale ale dezvoltării societăţii româneşti, din care au dispărut clasele sociale antagoniste, punîndu-se astfel capăt exploatării, inegalităţilor de clasă, sociale şi naţionale. Activitatea ideologico-educativă trebuie să promoveze ferm umanismul societăţii noastre, umanismul socialist, diametral opus aşa-zisului umanism burghez bazat pe asuprire şi exploatare, pe inegalitate şi nedreptate socială.

Umanismul socialist concepe omul ca fiinţă socială, aflată în strînsă legătură şi interdependenţă cu semenii săi, cu masele largi populare. El se întemeiază pe relaţii de colaborare şi stimă reciprocă între toţi membrii societăţii,

pe interzicerea oricărei exploatări și asupriri, pe egalitate, pe libertatea omului de a acționa în mod conștient pentru afirmarea personalității sale, pentru făurirea propriului său viitor. Umanismul socialist presupune realizarea fericirii personale în contextul făuririi fericirii întregului popor. În mijlocul maselor largi populare personalitatea nu se pierde, ci se afirmă tot mai puternic, odată cu afirmarea întregii națiuni.

Partidul va acționa ca înaltele principii ale umanismului socialist să se reflecte tot mai cuprinzător în societatea noastră în toate sferele vieții sociale, să pătrundă adînc în conștiințe, însuflețind poporul în măreața operă de zidire a celei mai drepte și mai umane orînduiri din cîte a cunoscut istoria.

PARTEA A IX-A

PRINCIPII FUNDAMENTALE ALE TRECERII ÎN VIITOR SPRE SOCIETATEA COMUNISTĂ

Trecerea de la socialism la comunism va constitui o perioadă istorică mai scurtă sau mai lungă, în raport de condițiile concrete din fiecare țară, precum și de situația existentă pe plan internațional. Potrivit concepției marxiste, socialismul reprezintă prima fază a comunismului, treapta lui inferioară; între treapta inferioară și treapta superioară a comunismului nu există însă un zid despărțitor și nici contradicții antagoniste. Între aceste două faze ale comunismului există o strînsă unitate dialectică. Aceasta înseamnă că încă în prima fază, în socialism, se înfăptuiesc unele principii fundamentale ale comunismului. În condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate se accentuează realizarea unor principii ale treptei superioare, comuniste. Va avea loc astfel o împletire tot mai strînsă a caracteristicilor celor două trepte în procesul trecerii de la faza inferioară la cea superioară, spre comunism.

După cum se știe, în socialism se aplică principiul „De la fiecare după capacitate, fiecăruia după muncă". Acest principiu ține seama de nivelul dezvoltării forțelor de producție, de potențialul producției de bunuri materiale, de posibilitățile de care dispune la un moment dat societatea pentru satisfacerea necesităților de viață ale maselor. Co-

munismul presupune realizarea unui înalt nivel al forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, asigurarea unei producții de bunuri materiale care să satisfacă din plin toate necesitățile, determinate științific, ale populației. Pe această bază, în comunism se va înfăptui principiul : „De la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi". Acest principiu are în vedere un larg orizont de pregătire, calificare și cunoștințe al tuturor membrilor societății, dezvoltarea conștiinței sociale, precum și un grad ridicat de mecanizare și automatizare a proceselor de producție ; toate acestea vor permite fiecăruia să producă maximum în domeniul său de muncă. Principiul comunist de repartiție nu presupune că fiecare va lucra cît vrea și cînd vrea ; dimpotrivă, fiecare se va încadra în mod conștient în disciplina socială a muncii, îndeplinindu-și atribuțiile ce-i revin.

Reducerea timpului de lucru, ca urmare a automatizării și cibernetizării producției, va pune la ordinea zilei tot mai accentuat necesitatea organizării judicioase de către societate a folosirii timpului liber al maselor populare. Sporirea timpului liber, precum și creșterea exigențelor generale ale societății vor impune fiecărui cetățean să consacre eforturi tot mai mari pentru lărgirea orizontului de cunoștințe, pentru ridicarea competenței profesionale și a pregătirii științifice, a nivelului de cultură generală. Societatea va trebui să asigure condiții optime pentru buna organizare a odihnei oamenilor muncii, pentru petrecerea timpului liber în mod cît mai educativ și plăcut.

În ce privește repartiția după necesitate, aceasta presupune că fiecare va consuma atît cît este necesar, determinat în mod științific, excluzîndu-se atît risipa cît și acumularea peste necesarul satisfacerii depline a cerințelor sale materiale și spirituale. În același timp, fiecare va trebui să producă pentru societate, pentru asigurarea pro-

gresului ei neîntrerupt, pentru realizarea unei înalte civilizații materiale și culturale a întregii colectivități umane.

Fără îndoială că și în comunism vor exista deosebiri atît în capacitatea de muncă și, deci, în contribuția fiecărui individ la progresul general, cît și în cerințele materiale și spirituale. Comunismul nu duce, nu poate duce la o nivelare mic-burgheză ; dimpotrivă, el va asigura cele mai bune condiții pentru afirmarea personalității umane, a forței creatoare a fiecărui individ. Fiind eliberat de exploatare, muncind pentru sine și pentru societate, avînd asigurate toate condițiile de manifestare, în mod egal, în orice domeniu, omul va deveni cu adevărat liber și stăpîn pe destinul său. Aceasta va coincide cu libertatea întregii națiuni, a întregii omeniri.

Partidul Comunist Român va acționa în continuare în mod principial și consecvent pentru unirea eforturilor întregului popor în făurirea viitorului său de bunăstare și fericire — viitor în care vor dispărea cu desăvîrșire orice deosebiri de clasă sau inegalități sociale și naționale.

Partidul va urmări ca, concomitent cu modernizarea și dezvoltarea forțelor de producție, a economiei naționale, care vor crea condițiile materiale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism, să se asigure afirmarea tot mai puternică în toate sferele vieții sociale a principiilor superioare de viață ale comunismului.

Pornim de la faptul că una din problemele fundamentale ale transformării revoluționare a societății, ale trecerii la faza superioară a socialismului, la comunism, este realizarea unei repartiții echitabile a venitului național, a roadelor muncii, a mijloacelor societății. Partidul va acționa pentru perfecționarea continuă a aplicării acestui principiu, astfel ca repartiția să stimuleze și mai puternic participarea tuturor la dezvoltarea avuției naționale, la asigurarea progresului multi-

lateral al României. Apropierea treptată dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre sat și oraș, va determina și o apropiere tot mai mare a cerințelor și nevoilor de viață ale oamenilor muncii din diferite sectoare ale societății. Vor trebui găsite cele mai potrivite forme care să permită satisfacerea acestor necesități, realizarea unei repartiții pe baza cunoașterii științifice a nevoilor și cerințelor sociale, asigurindu-se utilizarea cît mai rațională a valorilor create de oameni. Înfăptuirea repartiției comuniste va reprezenta o încununare a aspirațiilor de secole ale omenirii, instaurarea deplină a dreptății și echității sociale, a umanismului.

Un obiectiv fundamental al trecerii spre comunism, pentru care va milita în mod consecvent partidul nostru, va fi afirmarea cît mai deplină în viața socială a capacităților fiecăruia, împlinirea multilaterală a personalității umane, valorificarea plenară a talentelor, aptitudinilor și inițiativei creatoare a oamenilor muncii. Munca va deveni tot mai mult, pentru fiecare, nu numai un mijloc de asigurare a existenței, ci și o necesitate vitală, organică, o condiție a împlinirii umane, o sursă de satisfacție și bucurie.

Se va realiza ridicarea la un nivel foarte înalt a productivității muncii sociale — pe baza automatizării și cibernetizării producției și muncii — aceasta făcînd posibilă crearea abundenței de produse necesare satisfacerii depline a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății.

Partidul va acționa cu consecvență pentru participarea conștientă a tuturor oamenilor muncii la făurirea destinului colectiv al societății socialiste și comuniste. Înfăptuirea acestui principiu presupune o temeinică pregătire politico-ideologică, o cunoaștere și înțelegere aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării sociale și, totodată, o înaltă răspundere din partea fiecăruia în exercitarea drepturilor democratice, cetățenești, în contribuția adusă la guvernarea țării.

Trecerea spre comunism va necesita dezvoltarea amplă a culturii, în sfera căreia intră totalitatea cunoștințelor de care dispune la un moment dat societatea, și care sînt determinate de gradul dezvoltării forțelor de producție, a științei și tehnicii, a învățămîntului, literaturii, artei, mijloacelor de informare în masă. Exprimînd nivelul civilizației materiale și spirituale generale a poporului, cultura va ajuta pe fiecare om să înțeleagă necesitatea și comandamentele superioare ale istoriei, să participe în mod conștient la făurirea propriului destin, la ridicarea societății pe noi și noi trepte.

Societatea comunistă presupune o organizare superioară a muncii, a întregii activități economico-sociale. Producția modernă în cadrul diviziunii comuniste a muncii nu poate fi concepută fără o conducere și organizare științifică a societății. Valorificarea maximă a potențialului material și uman, preluarea de către societate a unei game largi de atribuții menite să ușureze munca și viața oamenilor vor necesita o administrare eficientă și suplă, simplă dar atotcuprinzătoare. Desigur, aceasta presupune îndeplinirea ireproșabilă de către fiecare membru al societății a funcției ce-i revine în organizarea colectivă, conștientă a vieții sociale.

Numai pe calea ridicării conștiinței fiecărui membru al societății, a perfecționării participării și întăririi răspunderii personale față de interesele generale ale colectivității se va ajunge la realizarea formei superioare, comuniste a conducerii societății de către mase, la făurirea de către popor a istoriei, corespunzător propriei sale voințe.

În procesul edificării comunismului, statul — înțeles ca instrument de dominație a unei clase asupra alteia —

își va înceta existența, transformîndu-se tot mai mult într-un organism de organizare și conducere a întregii activități economico-sociale și de reglementare a relațiilor sociale. Astfel, în locul statului vor exista organisme ale societății cu misiunea de a organiza, conduce și planifica producția, întreaga activitate socială, de a asigura repartiția corespunzător principiilor comunismului. Societatea va continua să se conducă pe baza unui plan unic, care va asigura dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate, repartizarea judicioasă a tuturor mijloacelor materiale și umane în scopul dezvoltării unitare și proporționale a societății.

Unitățile economice și sociale vor juca un rol tot mai important în organizarea activității de producție, precum și în satisfacerea cerințelor de viață ale colectivelor respective. Ele își vor desfășura activitatea în mod democratic, autonom, în spiritul unei adevărate autoconduceri comuniste. De asemenea, fiecare unitate teritorială — oraș, comună — va funcționa ca o puternică entitate economico-socială, asigurînd tuturor cetățenilor condiții optime de muncă și de viață. Unitățile de producție și teritoriale vor fi administrate în mod democratic, cu participarea tuturor membrilor lor, asigurîndu-se rotația periodică în funcțiile de conducere a oamenilor muncii în raport cu aptitudinile și calitățile lor — ca îndatorire socială generală. Organele de conducere și organizare alese democratic vor fi tot mai mult supuse controlului maselor populare care vor veghea la respectarea strictă a normelor de conviețuire socială, a principiilor comuniste de viață. Astfel se va înfăptui forma cea mai avansată a democrației socialiste, trecerea din imperiul necesității în imperiul libertății.

În perspectiva trecerii spre comunism a noi și noi popoare, pe plan internațional se va dezvolta procesul de

apropiere între națiuni. În acest cadru se va ajunge la relații internaționale cu totul noi, în care fiecare națiune se va putea dezvolta pe deplin liber, iar popoarele vor colabora neîngrădit, în condiții de totală egalitate. În această perspectivă națiunile nu vor mai fi despărțite în mod artificial, ci vor conlucra în scopul progresului și bunăstării fiecăreia, păstrîndu-se, desigur, anumite organizări teritoriale în funcție de gradul dezvoltării economico-sociale a popoarelor, de afinitățile istorice, de cultură și de limbă.

PARTEA A X-A

RELAȚIILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE ȘI COOPERAREA ÎN PRODUCȚIE CU ALTE STATE

Partidul pornește de la faptul că lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. Aceasta constituie o necesitate obiectivă și pentru progresul economic și social al țării noastre. De aceea partidul va acționa pentru amplificarea relațiilor economice și a cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii cu toate celelalte popoare.

Relațiile economice și cooperarea cu țările socialiste

În cadrul raporturilor economice externe ale României, relațiile economice și cooperarea în producție cu țările socialiste vor deține ponderea principală. Vom acționa consecvent pentru extinderea în continuare a specializării și cooperării în producție cu toate țările socialiste, în interesul progresului rapid al fiecăreia, al propășirii generale a socialismului.

Pornim de la faptul că cooperarea economică și tehnico-științifică, schimbul de valori materiale și de tehnologii constituie un factor deosebit de important al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, al punerii în valoare a resurselor și posibilităților lor și, implicit, al întăririi forței socialismului în ansamblu. Într-o lume în care se mai fac simțite consecințele vechii politici imperialiste, colaborarea economică și tehnico-științifică a țărilor socialiste este menită să afirme cu putere forța principiilor noi, marxist-leniniste de cooperare între state, să promoveze un tip nou de raporturi internaționale, fără precedent în istorie, bazate pe deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne, avantaj reciproc și întrajutorare. Orice formă de cooperare economică sau tehnico-științifică trebuie să țină seama de interesele fiecărui popor, să contribuie la progresul economic și social rapid al fiecărei țări. Colaborarea trebuie să ducă la înflorirea fiecărei economii naționale, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare a tuturor țărilor socialiste, la propășirea generală a socialismului. Prin relațiile de colaborare de tip nou promovate între ele, țările socialiste vor demonstra superioritatea incontestabilă a socialismului ca mod de organizare a societății și a raporturilor internaționale.

România va participa activ la colaborarea în cadrul C.A.E.R., la înfăptuirea „Programului complex" pe baza principiilor adoptate în comun privind respectarea riguroasă a suveranității și independenței naționale, liberul consimțămînt al statelor, întrajutorarea tovărășească și avantajul reciproc. Această cooperare trebuie să asigure creșterea rolului fiecărui partid și stat în conducerea și planificarea propriei economii naționale. Activitatea de

colaborare în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc trebuie să ducă la acțiuni concrete care să contribuie la sprijinirea eforturilor statelor membre mai puțin dezvoltate industrial pentru accelerarea progresului lor economic și tehnic. Prin aceasta se va releva tot mai evident că socialismul este singura orînduire capabilă să lichideze urmările politicii de inegalitate din trecut, să asigure progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor, să pună bazele unei vieți economice internaționale cu adevărat echitabile.

Extinderea cooperării în producție între țările socialiste în cadrul C.A.E.R. nu trebuie să aibă ca rezultat formarea unei grupări economice închise, ci, dimpotrivă, să favorizeze participarea fiecărei țări socialiste la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice cu alte state. C.A.E.R. trebuie să creeze cadrul corespunzător menit să favorizeze participarea la activitatea sa atît a celorlalte țări socialiste, cît și a altor state interesate.

În acest spirit și pe baza acestor principii țara noastră va participa la diferite forme de cooperare, inclusiv la crearea de întreprinderi și societăți mixte de producție. O atenție deosebită vom acorda dezvoltării colaborării tehnico-științifice, factor tot mai important pentru progresul economic și social, pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului.

România va dezvolta de asemenea relații economice și cooperarea cu toate celelalte țări socialiste. În extinderea relațiilor economice și de cooperare în producție și tehnico-științifice cu toate țările socialiste partidul pornește de la faptul că întărirea continuă a fiecărui stat socialist, egalizarea nivelurilor de dezvoltare reprezintă o necesitate pentru progresul general al socialismului, pentru afirmarea în lume a unei ordini economice noi, bazate pe egalitate și avantaj reciproc. Relațiile economice și de

cooperare dintre țările socialiste trebuie să fie un exemplu de raporturi echitabile între state libere și suverane, exercitînd o puternică influență internațională, contribuind la creșterea prestigiului și forței de atracție a socialismului în lume.

Schimburile economice și cooperarea în producție cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care acționează pentru dezvoltarea economico-socială independentă

În etapa următoare România va amplifica și diversifica în continuare relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare, cu toate țările care acționează pentru dezvoltarea economico-socială independentă. Se vor extinde formele noi, reciproc avantajoase, de cooperare în producție cu aceste țări, inclusiv formarea de societăți și întreprinderi mixte. Cooperarea în producție va răspunde intereselor reciproce de ridicare a industriei, agriculturii și altor ramuri economice, va accelera progresul economico-social al fiecărei țări, va contribui la lichidarea subdezvoltării, la mersul mai rapid înainte al statelor care au pășit pe calea dezvoltării independente.

Colaborarea cu aceste țări se înscrie în principiile generale ale politicii externe a României, ca o expresie a solidarității cu lupta lor pentru emancipare economică, socială și națională, a sprijinirii dezvoltării lor pe calea progresului, ca o contribuție internațională la cauza luptei pentru dreptul la afirmarea liberă, independentă a fiecărei națiuni, împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste pe plan mondial. Colaborarea strînsă cu aceste țări capătă o tot mai mare însemnătate pentru progresul general al umanității, pentru instaurarea unei ordini economice noi, echitabile în viața internațională, pentru cauza destinderii și păcii în lume.

Schimburile economice și cooperarea cu țările capitaliste dezvoltate

Pornind de la necesitatea participării active la diviziunea internațională a muncii și de la principiile coexistenței pașnice între statele cu orînduiri sociale diferite, România va promova consecvent o politică de extindere a relațiilor economice cu toate țările, inclusiv cu cele capitaliste dezvoltate. Cooperarea în producție și formarea de societăți mixte va așeza pe o bază mai trainică relațiile economice ale României cu aceste state.

Pornind de la dezvoltarea vertiginoasă a revoluției tehnico-științifice mondiale, de la importanța științei și tehnicii pentru creșterea accelerată și modernizarea forțelor de producție, partidul va acorda o importanță deosebită participării României la cooperarea internațională pe tărîm tehnico-științific. Accesul la cuceririle științei contemporane, la tehnologiile moderne reprezintă o condiție obiectivă pentru progresul fiecărei națiuni. De aceea partidul nostru va acționa împotriva tendințelor restrictive care se manifestă în acest sens pe plan internațional, împotriva practicilor discriminatorii în circulația valorilor tehnico-științifice, a caracterului secret al informației științifice — fenomene care frînează progresul general al popoarelor pe drumul civilizației și bunăstării. Țara noastră își va aduce contribuția proprie la îmbogățirea tezaurului științei și tehnicii universale, la lărgirea continuă a schimburilor de valori tehnico-științifice, la unirea eforturilor generale pentru mersul înainte al întregii omeniri.

La baza relațiilor economice externe ale României vor sta principiile deplinei egalități în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, respectului riguros al independenței și suveranității fiecărui stat.

România va milita pentru dezvoltarea neîngrădită a colaborării și cooperării internaționale, pentru schimbul liber și echitabil de valori care să nu ducă sub nici o formă la subordonarea economiei unui stat de către altul, la crearea de grupări închise, la ridicarea de bariere artificiale în calea comerțului și cooperării.

Lichidarea subdezvoltării și dezvoltarea economică armonioasă a tuturor statelor, crearea unei noi ordini economice internaționale

Una din problemele stringente ale lumii, care trebuie să-și găsească o soluție corespunzătoare, este lichidarea subdezvoltării. Partidul Comunist Român consideră că starea de subdezvoltare a unor state este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile. Lichidarea decalajelor existente impune o politică nouă în relațiile internaționale. Este evident că fenomenele actualei crize economico-financiare sînt consecința ridicării unor state pe seama altora, a îngustării posibilităților de dezvoltare economică drept urmare a accentuării decalajului între statele avansate și cele în curs de dezvoltare, a consumului nerațional, a risipei materiilor prime și surselor energetice într-o serie de țări. Prin eforturile unite ale popoarelor, următorul sfert de veac trebuie să ducă la lichidarea marilor decalaje dintre nivelurile de dezvoltare ale statelor, la realizarea unui progres rapid al fiecărei țări. O condiție esențială a lichidării subdezvoltării este respectarea dreptului tuturor statelor de a fi deplin stăpîne pe bogățiile naționale, de a le folosi în interesul propriu.

Dezvoltarea economico-socială independentă și, cu atît mai mult, făurirea unei noi orînduiri sociale cer eforturi susținute din partea fiecărui popor. Lichidarea subdez-

voltării impune concentrarea tuturor forțelor umane și mijloacelor materiale pentru progresul rapid al industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, formarea cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate. În același timp, popoarele în curs de dezvoltare trebuie să-și lărgească permanent colaborarea cu țările socialiste, cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială și, pe această cale, să capete acces la toate cuceririle științei și tehnologiei ; numai organizînd viața economico-socială pe baze științifice moderne se poate asigura reducerea decalajelor față de țările avansate.

Țările rămase în urmă trebuie să beneficieze de un ajutor mai substanțial din partea țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. În această ordine de idei colaborarea economică, tehnică și științifică, schimburile comerciale echitabile, stabilirea unui raport just între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale trebuie considerate ca o necesitate obiectivă, ca un principiu firesc și nu ca un dar, ca un ajutor. Tot astfel nici creditele acordate la dobînda pieței, pe principii economice, nu pot fi considerate ajutor. Numai dacă țările in curs de dezvoltare primesc credite cu dobîndă mică sau fără dobîndă, sau credite nerambursabile se poate vorbi de ajutor. Ajutor este, de asemenea, formarea cadrelor în condiții avantajoase sau fără plată.

Chiar în condițiile primirii unui ajutor substanțial, sub diferite forme, dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări depinde, pînă la urmă, de munca poporului. A concepe dezvoltarea economico-socială independentă ca un rezultat al ajutorului din afară înseamnă a condamna țara la rămînere în urmă. Factorul hotărîtor al dezvoltării economico-sociale îl constituie munca și eforturile fiecărui popor. De aceasta depinde atît folosirea eficientă a mijloacelor și resurselor proprii, cît și a avantajelor colaborării internaționale, inclusiv a ajutorului din partea altor state.

Desigur, colaborarea internațională, ajutorul fără condiții constituie un factor important pentru progresul rapid al țărilor în curs de dezvoltare. În actuala etapă a revoluției tehnico-științifice colaborarea, participarea la diviziunea internațională a muncii sînt o necesitate. Nici un popor nu se poate izola, nu poate renunța la colaborarea internațională fără grave urmări în dezvoltarea sa economico-socială.

Pentru lichidarea rămînerii în urmă, pentru dezvoltarea economico-socială independentă și făurirea unei noi orînduiri sociale, trebuie pornit atît de la folosirea maximă a mijloacelor umane și materiale proprii, cît și de la extinderea colaborării internaționale și folosirea ajutorului necondiționat al altor state. Îmbinarea armonioasă a factorului intern și extern — ce se condiționează reciproc — constituie expresia unei politici juste a fiecărui popor, a forțelor revoluționare din fiecare țară.

În activitatea economică internațională trebuie să se țină seama de necesitatea ridicării mai rapide a țărilor în curs de dezvoltare și apoi a apropierii lor din punct de vedere economic de statele dezvoltate. Menținerea decalajelor economice afectează grav însăși evoluția economică generală, constituie un factor de îngustare a pieței mondiale, de criză economică, reduce pînă la urmă posibilitățile de dezvoltare și a țărilor înaintate economic. Lichidarea subdezvoltării, egalizarea nivelurilor de dezvoltare ale statelor constituie, de aceea, o necesitate obiectivă a progresului general, inclusiv al țărilor avansate, un imperativ al colaborării pe baze noi, echitabile între toate popoarele lumii, al creării condițiilor pentru înlăturarea cauzelor de încordare și animozitate internațională, pentru destindere, securitate și pace.

Numai în acest cadru vor putea fi depășite și fenomenele de criză a materiilor prime și energiei. Cauza dezvoltării generale cere să se asigure accesul tuturor statelor atît la materii prime, cît și la tehnologiile moderne.

Analiza evoluției internaționale arată că în perioada următoare se va accentua interdependența economică între state. În aceste condiții, menținerea unor disproporții mari în nivelul de dezvoltare va genera, inevitabil, instabilitate economică. Disproporțiile economice, fenomenele de criză economică și monetară, indiferent în ce parte a lumii se ivesc, se vor reflecta, pînă la urmă, asupra tuturor statelor. De aceea, este necesar să se acționeze pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe principii de egalitate și echitate, care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor. Este un imperativ major al viitorului lichidarea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace.

Așezarea relațiilor economice pe baze noi impune înlăturarea restricțiilor și barierelor din calea schimburilor și colaborării între state; viața arată că menținerea îngrădirilor și barierelor artificiale nu favorizează situația țărilor sau a grupurilor respective, ci, dimpotrivă, constituie factori de agravare a întregii dezvoltări economice internaționale. Relațiile economice, cooperarea internațională trebuie să se desfășoare pe baze care să excludă orice presiune sau amestec al unor țări în treburile interne ale altora.

Este necesar să se acționeze mai unitar pentru realizarea unui nou sistem monetar care să asigure un raport echitabil între monedele naționale. Un deziderat economic internațional esențial este crearea unui raport just între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale, pornindu-se de la legități obiective care să permită comensurarea justă a valorii diferitelor produse, înlăturarea

politicii inechitabile față de țările slab dezvoltate, exportatoare de materii prime.

În cadrul noii ordini economice și politice internaționale, se cere acordată o atenție deosebită problemei alimentației. Sînt necesare măsuri hotărîte în vederea creșterii mai rapide a producției agricole, punerii în valoare a unor noi resurse, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, realizării unor vaste lucrări de irigații, îmbunătățiri funciare și ameliorare a solului, dezvoltării rapide a producției de îngrășăminte și alte substanțe chimice necesare producției agricole. Sînt, totodată, necesare eforturi susținute din partea oamenilor de știință în vederea producerii de noi soiuri de semințe de înaltă productivitate, de noi rase de animale aclimatizate zonelor din țările în curs de dezvoltare.

Problemele legate de lichidarea fenomenului subdezvoltării, de instaurarea unei ordini economice noi în lume se cer rezolvate cu participarea activă a tuturor statelor, într-un spirit de dreptate și echitate, cu respectarea riguroasă a intereselor fiecărui stat, ale fiecărei națiuni, creîndu-se condiții ca fiecare popor să poată beneficia neîngrădit de cuceririle științei și tehnicii, ale civilizației moderne. În soluționarea acestor probleme va trebui să crească rolul Organizației Națiunilor Unite și al altor organisme economice internaționale. De asemenea, va trebui să sporească rolul organismelor internaționale în soluționarea problemei monetare, în realizarea unui raport just și echitabil între diferitele monede naționale, la un curs real, bazat pe legile economice.

Promovarea unor relații economice noi, de deplină egalitate între state, constituie o necesitate obiectivă a întăririi prieteniei între popoare și a consolidării păcii în lume; de aceea toate popoarele sînt chemate să acționeze pentru promovarea largă a unor asemenea relații pe plan mondial.

Pornind de la toate aceste considerente, România va participa activ la schimburile și cooperarea economică internațională, la activitatea diferitelor organisme economice mondiale, aducîndu-și contribuția la soluționarea tuturor problemelor internaționale, la realizarea unei noi ordini economice mondiale, la progresul general al popoarelor, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, a echității în viața internațională contemporană.

PARTEA A XI-A

SCHIMBĂRILE PETRECUTE ÎN RAPORTUL DE FORȚE MONDIAL ; PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII INTERNAȚIONALE

Analiza marxist-leninistă a evenimentelor internaționale atestă cu putere că în lume se produc mari transformări revoluționare, sociale și naționale, care schimbă radical raportul de forțe pe plan mondial în favoarea forțelor progresiste, antiimperialiste.

Se accelerează tot mai mult criza imperialismului și a sistemului capitalist, a cărui sferă de acțiune se îngustează continuu, determinînd ascuțirea contradicțiilor economice, politice și sociale, evidențiind astfel tot mai puternic caracterul istoricește perimat al orînduirii capitaliste. Se poate spune că ne aflăm la începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist, care cuprinde toate sferele vieții societății și afectează, într-o măsură mai mare sau mai mică, toate continentele. Această situație deosebit de complexă grăbește procesul revoluționar de schimbare a raportului de forțe pe plan internațional în favoarea progresului social, a forțelor ce se pronunță pentru o lume mai bună și mai dreaptă. Contradicția fundamentală a epocii noastre

este contradicția dintre sistemul mondial capitalist, perimat din punct de vedere istoric, și sistemul mondial socialist, care asigură înfăptuirea aspirațiilor vitale ale popoarelor. Ascuțirea la extrem a contradicțiilor sistemului capitalist pune cu tot mai multă putere în fața popoarelor necesitatea lichidării stărilor de lucruri anacronice, care contravin noilor forțe de producție, noilor forțe sociale și naționale ce se afirmă impetuos și își impun dreptul la viață atît pe plan național cît și pe plan internațional. Nădejdea omenirii se îndreaptă tot mai evident spre idealul comunismului. Misiunea istorică a comunismului este eliberarea popoarelor, a întregii omeniri de exploatare și asuprire socială și națională, realizarea unei lumi a dreptății și egalității pe plan național și internațional, salvarea omenirii de război și asigurarea unei păci trainice pe planeta noastră.

Evenimentul istoric ce a inaugurat epoca acestor profunde schimbări revoluționare în întreaga lume a fost victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, făurită de masele muncitoare din Rusia în frunte cu Partidul Comunist creat și condus de Lenin. Popoarele sovietice au construit cu succes noua orînduire socială, transformînd Uniunea Sovietică într-un mare stat socialist, care, prin amploarea dezvoltării forțelor de producție, prin progresul tehnico-științific înregistrat, prin politica sa de pace, joacă un rol deosebit de important în viața internațională.

Triumful luptei revoluționare și trecerea la edificarea socialismului în perioada postbelică într-un șir de țări din Europa, Asia și America au determinat transformarea socialismului într-o uriașă forță mondială. Sistemul socialist mondial — rezultat al unui proces istoric legic, al victoriei orînduirii socialiste într-o serie de state ale lumii, al trecerii a noi țări pe calea făuririi noii orînduiri sociale, al materializării ideilor socialismului în viața popoarelor la scara unei mari părți a planetei noastre — exercită o

influență tot mai puternică asupra dezvoltării sociale contemporane, asupra întregului curs al vieții internaționale.

O însemnătate internațională istorică a avut victoria revoluției socialiste în China. Progresele Republicii Populare Chineze în economie și știință, în construirea noii societăți, obținute sub conducerea Partidului Comunist Chinez, rolul ei activ pe arena mondială aduc o mare contribuție la accentuarea superiorității forțelor socialismului în lume.

Prin succesele obținute în toate domeniile de activitate economico-socială, prin politica lor externă consacrată cauzei progresului și păcii în lume, țările socialiste exercită o înrîurire tot mai mare asupra întregii dezvoltări istorice contemporane.

Țările socialiste cuprind peste 30 la sută din populația planetei noastre și dau aproape 40 la sută din producția mondială de bunuri materiale, avînd o pondere tot mai mare în întreaga dezvoltare a civilizației moderne.

Un rol de mare răspundere revine, de asemenea, țărilor socialiste în evoluția istorică actuală, prin noul tip de relații internaționale pe care sînt chemate să-l ofere omenirii, bazat pe colaborarea egală și întrajutorare în scopul realizării unei lumi a dreptății sociale și naționale, a colaborării și păcii mondiale.

În viața internațională se accentuează, de asemenea, tot mai mult rolul țărilor care se pronunță pentru o politică de dezvoltare economico-socială independentă, care înfăptuiesc măsuri de trecere a bogățiilor naționale în propriile mîini, acționează împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru relații internaționale noi, bazate pe dreptate și echitate.

În același timp, se intensifică mișcarea de eliberare națională, pentru lichidarea rapidă a colonialismului, crește în intensitate lupta forțelor revoluționare, democratice, progresiste de pretutindeni, se activizează tot mai mult mișcarea popoarelor pentru imprimarea unui curs

nou vieții internaționale, în o amploare tot mai mare frontul antiimperialist mondial.

Viața arată că imperialismul, capitalismul în general, nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial, că politica sa economică duce la risipă de bunuri materiale și de forță de muncă, generează crize de energie și de materii prime, crize economice în general, accentuează inegalitățile pe plan mondial, împărțirea lumii în bogați și săraci.

Actuala criză mondială, care cuprinde toate laturile vieții economico-sociale, demonstrează cu putere că vechile relații interne și internaționale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forțe de producție, dezvoltării impetuoase a revoluției tehnico-științifice, nu mai pot oferi soluții corespunzătoare — în interesul maselor largi populare, al progresului — problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană. Societatea omenească este tot mai mult confruntată cu contradicțiile create de orînduirea capitalistă, de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă. Legitățile obiective, dialectica socială, necesitățile progresului societății reclamă sfărîmarea vechilor cătușe care pun în pericol însăși civilizația umană, cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat, cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general. Orînduirea capitalistă și-a încheiat misiunea istorică și trebuie să facă loc noii orînduiri sociale în stare să asigure progresul rapid al tuturor popoarelor, realizarea unei lumi mai drepte. Această misiune istorică revine orînduirii socialiste, care deschide noi perspective pentru creșterea forțelor de producție și pentru satisfacerea cerințelor de consum în mod rațional și echitabil.

Pornind de la aceste realități se poate aprecia că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în România vor avea loc într-o

epocă de mari prefaceri revoluționare, sociale și naționale mondiale.

Și în continuare, în ultimul sfert al secolului al XX-lea se vor petrece, fără îndoială, mari transformări și schimbări în raportul de forțe mondial în favoarea forțelor progresului, ale socialismului. Ca rezultat al succeselor dobîndite de țările socialiste — care vor cunoaște o puternică dezvoltare și în viitor — vor crește în continuare prestigiul și forța de atracție ale socialismului. Noi și noi popoare vor trece pe calea socialistă; se va restrînge aria mondială a capitalismului.

Dezvoltarea internațională pune la ordinea zilei necesitatea intensificării luptei pentru lichidarea totală a colonialismului și neocolonialismului, a oricăror forme de exploatare și asuprire a altor națiuni, pentru dobîndirea independenței naționale de către toate popoarele lumii, pentru dezvoltarea lor economico-socială suverană.

Analizînd cursul evenimentelor internaționale contemporane, putem presupune că în viitor se va intensifica procesul de așezare a relațiilor dintre state pe baze noi. Se vor afirma tot mai puternic principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, ale renunțării la forță și amenințarea cu forța în relațiile dintre state. Va crește și mai mult rolul forțelor antiimperialiste, ale socialismului și păcii în accelerarea progresului social, a dezvoltării democratice a societății umane.

În același timp, vor avea loc, fără îndoială, noi încercări ale forțelor reacționare, imperialiste de a împiedica sau întîrzia procesul transformării revoluționare a lumii, al înfăptuirii politicii de colaborare și pace între națiuni. De aceea va trebui să se acționeze pentru întărirea unității țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, socialiste, democratice, a mișcărilor de eliberare națională, a tuturor forțelor antiimperialiste, a popoare-

lor care se pronunţă pentru o politică nouă de destindere şi pace.

Analiza materialist-dialectică şi istorică a vieţii internaţionale demonstrează că procesul transformărilor revoluţionare şi noua politică privind relaţiile între state corespund necesităţilor de progres al întregii omeniri. Pentru transformarea posibilităţii în realitate trebuie acţionat însă cu toată fermitatea şi în cea mai strînsă unitate. Stă în puterea forţelor revoluţionare, progresiste, a popoarelor să acţioneze cu succes pentru transformarea lumii şi aşezarea ei pe baze noi, pentru făurirea orînduirii socialiste. Prin luptă unită popoarele pot asigura instaurarea unei ere noi de pace şi colaborare internaţională.

Trecerea a noi popoare, în viitor, pe calea socialismului şi comunismului

Partidul Comunist Român porneşte de la premisa că în viitor transformările revoluţionare vor cunoaşte o şi mai mare diversificare. Fiecare popor, pornind de la principiile generale ale socialismului ştiinţific, va trece la socialism pe o cale proprie; fiecare partid, fiecare popor vor îmbogăţi prin experienţa lor tezaurul universal al teoriei şi practicii revoluţiei, al construcţiei socialiste. În legătură cu trecerea în viitor a noi popoare spre socialism trebuie pornit nu de la scheme şi şabloane lipsite de viabilitate, ci de la cerinţele imperioase ale vieţii, de la realităţile sociale noi din fiecare ţară.

În perspectiva istorică a schimbărilor revoluţionare ce se vor produce în lume, capătă o însemnătate excepţională problema căilor şi formelor revoluţiei socialiste şi edificării noii orînduiri sociale. În legătură cu trecerea la socialism pe căi paşnice sau nepaşnice, experienţa mondială demonstrează că aceasta depinde de condiţiile

concrete ale desfăşurării luptei revoluţionare şi de gradul împotrivirii reacţiunii, a claselor răsturnate de la putere. De aceea, pregătindu-se pentru înfăptuirea revoluţiei socialiste, partidele comuniste, clasa muncitoare, forţele revoluţionare trebuie să aibă în vedere ambele posibilităţi. Ele trebuie să fie gata să folosească orice cale, în funcţie de condiţiile concrete, pentru a cuceri puterea politică şi a trece la transpunerea în viaţă a obiectivelor revoluţiei socialiste. După victoria revoluţiei, proletariatul trebuie să-şi creeze mijloacele necesare desfăşurării cu succes a procesului revoluţionar, înfăptuirii în practică a măsurilor de transformare socialistă a societăţii. În oricare din cazuri, preluînd puterea politică, proletariatul, în alianţă cu celelalte mase muncitoare, trebuie să-şi creeze propriile sale instrumente, propria forţă armată care să asigure salvgardarea cuceririlor revoluţionare împotriva reacţiunii interne şi externe.

Trecerea pe calea socialismului nu se poate înfăptui decît prin lupta forţelor revoluţionare, progresiste din fiecare ţară. Acestea trebuie să-şi întărească unitatea, să-şi asigure sprijinul ferm al majorităţii populaţiei, să acţioneze în concordanţă cu condiţiile istorice sociale şi naţionale din ţara respectivă. Problema instaurării orînduirii socialiste într-o ţară sau alta nu poate fi soluţionată decît de fiecare popor. Socialismul nu poate fi adus sau impus din afară; el constituie o necesitate istorică obiectivă a dezvoltării sociale şi se realizează prin lupta forţelor revoluţionare, progresiste din fiecare ţară.

Diversitatea condiţiilor social-economice şi politice concrete, particularităţile şi tradiţiile istorice ale fiecărei ţări vor determina o gamă largă a formelor de trecere spre socialism, noi şi noi modalităţi concrete, experimente şi soluţii în edificarea societăţii socialiste. Desigur, esenţial pentru socialism este şi va fi întotdeauna natura puterii politice şi a relaţiilor de producţie, trecerea puterii de stat în mîinile oamenilor muncii şi statornicirea proprie-

tăţii socialiste asupra principalelor mijloace de producţie, eliminarea exploatării omului de către om, înfăptuirea principiilor socialiste de repartiţie. Dar tot atît de adevărat este că legile generale se manifestă în condiţii concrete, că generalul se realizează prin particular, că atît lupta pentru cucerirea puterii, cît şi procesul edificării orînduirii noi se deosebesc în funcţie de particularităţile fiecărei ţări. Analizînd procesele care au loc în lume, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, spunea :

„Este evident că trecerea spre noua societate, ca şi forţele care participă la acest proces vor fi inevitabil tot mai diferite. Datoria partidelor comuniste este de a ţine seama de condiţiile specifice, de a elabora în fiecare caz platforma politică care să faciliteze antrenarea în şuvoiul revoluţionar a tuturor categoriilor interesate în schimbarea rînduielilor sociale, în înfăptuirea principiilor socialismului. Generalizarea teoretică a aspectelor noi care apar în lupta pentru transformarea societăţii constituie o contribuţie a fiecărui partid la dezvoltarea gîndirii şi practicii sociale, la definirea perspectivelor evoluţiei societăţii în noua etapă istorică".

O importanţă deosebită prezintă trecerea spre socialism a ţărilor în curs de dezvoltare, a statelor care au păşit pe calea dezvoltării de sine stătătoare. Pentru aceste ţări trecerea la socialism se impune astăzi ca o necesitate obiectivă a progresului economico-social rapid, a lichidării într-un timp istoric cît mai scurt a stării de subdezvoltare. În condiţiile dezvoltării vertiginoase a forţelor de producţie moderne, a revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, calea capitalistă nu mai oferă acestor ţări posibilitatea unui progres rapid. Numai socialismul poate asigura concentrarea în mîinile întregului popor şi folosirea unitară, dirijată, cu maximum de randament a mijloacelor necesare dezvoltării accelerate a forţelor de producţie, făuririi unei baze tehnico-economice moderne. Numai reorganizînd pe baze socialiste industria şi agricultura, în cadrul unui plan unic, prin dirijarea nemijlocită de către societate a acestei activităţi, popoarele respective vor putea lichida rămînerea în urmă din punct de vedere economic şi social, îşi vor putea făuri o economie de sine stătătoare, se vor putea ridica la nivelul ţărilor avansate. Pentru ţările în curs de dezvoltare, trecerea la socialism este un imperativ istoric, o etapă inevitabilă ; acest adevăr este confirmat de întreaga experienţă de pînă acum a edificării socialismului pe plan mondial.

Datorită acţiunii legilor sociale obiective, accelerării procesului de concentrare a producţiei şi muncii, adîncirii contradicţiilor sociale, luptei revoluţionare a proletariatului şi celorlalte mase muncitoare, trecerea spre socialism se va produce, mai devreme sau mai tîrziu, şi în ţările capitaliste dezvoltate. Desigur, formele de trecere spre socialism a acestor ţări vor fi determinate de condiţiile istorice noi ; gradul înalt al dezvoltării şi concentrării forţelor de producţie va uşura în mare măsură sarcinile revoluţiei socialiste şi ale edificării noii orînduiri.

Ţinînd seama de faptul că într-o serie de ţări capitaliste dezvoltate există mai multe partide muncitoreşti, precum şi alte partide şi organizaţii progresiste ce se pronunţă pentru o înnoire a societăţii, colaborarea între comunişti, socialişti şi alte organizaţii progresiste, inclusiv masele de catolici, apare ca o necesitate obiectivă pentru asigurarea majorităţii în lupta pentru răsturnarea vechii orînduiri şi transformarea revoluţionară a societăţii. Încă Marx şi Engels în „Manifestul Partidului Comunist" — lucrarea care a pus piatră de temelie socialismului ştiinţific — arătau că **„Comuniştii nu sînt un partid deosebit, opus celorlalte partide muncitoreşti... Tezele teoretice ale comuniştilor nu se bazează nicidecum pe idei, pe principii inventate sau descoperite de cutare sau cutare reformator al lumii. Ele nu sînt decît expresia generală a condiţiilor**

efective ale luptei de clasă existente, ale mişcării istorice care se desfăşoară sub ochii noştri..." *.

Transformarea societăţii pe baze noi, punerea în concordanţă a caracterului relaţiilor de producţie cu nivelul forţelor de producţie sociale constituie o necesitate istorică, un proces inevitabil al dezvoltării societăţii omeneşti — pe care le înţeleg, în care sînt interesate şi pentru care luptă, într-o formă sau alta, diferite forţe sociale. Pornind de la această situaţie trebuie abordată şi problema pluralităţii partidelor, a colaborării lor în cucerirea puterii politice, a existenţei lor, în continuare, în perioada edificării orînduirii noi, socialiste. Problema pluralităţii partidelor trebuie înţeleasă în strînsă legătură cu condiţiile sociale, cu particularităţile istorice specifice ale dezvoltării societăţii contemporane. Se poate realiza o colaborare strînsă, în condiţiile păstrării fizionomiei proprii fiecărui partid şi organizaţie, pe baza unui program comun de transformare revoluţionară a societăţii. Fără îndoială că dezvoltarea luptei sociale va evidenţia noi forme şi experienţe, îmbogăţind tezaurul teoriei şi practicii revoluţionare mondiale.

Baza materială avansată a ţărilor capitaliste dezvoltate va face posibil ca, prin aplicarea principiilor socialiste de repartiţie, să se obţină într-un termen mai scurt ridicarea nivelului de trai material şi cultural al maselor largi populare. De aceea, este necesar ca la aprecierea rezultatelor obţinute de popoarele care edifică noua orînduire socială să se ţină întotdeauna seama de stadiul de la care au pornit, de nivelul dezvoltării forţelor de producţie, al ştiinţei şi culturii, de condiţiile generale de viaţă pe care le-au moştenit de la orînduirea precedentă. Numai în această lumină pot fi apreciate în mod just uriaşele succese obţinute într-o perioadă istorică scurtă de o serie de popoare care au înfăptuit revoluţia socialistă ; numai pe această bază se poate evidenţia întreaga superioritate a socialismului ca nou mod de producţie şi proprietate, ca nouă formă a relaţiilor de producţie şi repartiţie socială.

* Manifestul Partidului Comunist, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 69.

O ţară poate fi caracterizată drept socialistă în funcţie de transformările revoluţionare ce se produc în structura societăţii respective, de organizarea pe baza principiilor socialismului a economiei şi întregii vieţi sociale. România va dezvolta relaţii cu noile ţări care vor trece pe calea socialismului ca şi cu celelalte ţări socialiste pe baza principiilor egalităţii şi respectului mutual, a independenţei naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti. Ţara noastră va milita pentru o strînsă colaborare cu toate ţările socialiste, cu toate statele care trec pe calea socialismului — în forme cît mai variate — în vederea dezvoltării economico-sociale a fiecărei ţări, a creşterii forţei socialismului în lume.

Socialismul este o realitate economico-socială ; el reprezintă un proces istoric de dezvoltare obiectivă a societăţii omeneşti pe trepte noi, superioare. Pe această cale vor porni tot mai multe popoare, va trece pînă la urmă întreaga omenire — deoarece ea constituie o lege a însăşi dezvoltării sociale, socialismul reprezentînd viitorul omenirii. Sistemul socialist mondial nu este un organism în care se poate intra numai pe baza unui certificat sau a unei autorizaţii de liberă trecere. El s-a afirmat pe plan internaţional ca nou mod de producţie, ca un sistem de relaţii de producţie şi sociale, odată cu victoria socialismului în mai multe state. Sistemul socialist mondial nu constituie o organizare supranaţională a ţărilor socialiste, ci este o realitate istorică obiectivă a dezvoltării economico-sociale contemporane. El este realitatea transformărilor pe scara mondială a societăţii omeneşti, rezultatul trecerii a tot mai multor popoare pe calea noii orînduiri, al schimbării revoluţionare a relaţiilor de producţie, al înfăptuirii principiilor socialiste de repartiţie şi de convieţuire între oameni şi popoare.

Partidul Comunist Român se va călăuzi și în viitor neabătut după principiile socialismului științific, după atotbiruitoarea învățătură marxist-leninistă, dezvoltînd larg colaborarea și solidaritatea internațională cu țările socialiste, cu țările care se dezvoltă independent, cu partidele comuniste, cu mișcările revoluționare și progresiste de pretutindeni.

Considerăm că în marile transformări revoluționare viitoare, în realizarea unei ordini noi, democratice, în relațiile internaționale, a unei politici de pace, un rol tot mai important vor avea masele largi populare, acțiunea lor conștientă pentru dezvoltarea fiecărei națiuni și a vieții internaționale în general în concordanță cu cerințele progresului social, cu aspirațiile de libertate, dreptate socială și pace ale popoarelor.

PARTEA A XII-A

POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI

a) În centrul activității internaționale a României va sta colaborarea cu toate țările socialiste — factor de cea mai mare importanță pentru dezvoltarea socialistă a țării noastre, ca și a tuturor țărilor socialiste.

Vom acorda în continuare o atenție deosebită dezvoltării relațiilor cu Uniunea Sovietică, marea țară socialistă de care ne leagă vechi raporturi de colaborare și prietenie. Vom intensifica relațiile și colaborarea cu țările socialiste vecine și cu celelalte țări socialiste din Europa. Colaborarea cu Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste europene reprezintă un factor de importanță covîrșitoare pentru securitatea și colaborarea multilaterală în Europa și în întreaga lume. O atenție deosebită vom acorda dezvoltării relațiilor de colaborare cu Republica Populară Chineză, mare țară socialistă. În același timp, vom intensifica colaborarea cu celelalte țări socialiste din Asia. De

asemenea, vom dezvolta în continuare relațiile cu Cuba socialistă.

Partidul Comunist Român va acționa cu toată fermitatea pentru depășirea divergențelor dintre țările socialiste, pentru întărirea unității lor pe baza principiilor marxism-leninismului și ale internaționalismului proletar, pentru afirmarea relațiilor de tip nou întemeiate pe deplină egalitate, pe respectul reciproc al independenței, neamestecul în treburile interne și întrajutorarea tovărășească. Prin aceasta țările socialiste vor demonstra superioritatea socialismului și în domeniul relațiilor interstatale.

Pornind de la răspunderea pe care o are față de propriul popor și față de cauza generală a socialismului, Partidul Comunist Român nu va participa în nici un fel la blamarea altor partide frățești sau altor țări socialiste, făcînd tot ce depinde de el pentru a contribui la întărirea solidarității, unității și coeziunii dintre țările socialiste, la creșterea forței, prestigiului și autorității socialismului în lume.

b) România va acționa cu consecvență pentru amplificarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care luptă pentru dezvoltarea lor independentă. Vom așeza la baza colaborării și solidarității cu aceste țări, în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, respectul dreptului fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a-și făuri viitorul așa cum dorește. Această solidaritate are drept scop întărirea independenței și suveranității naționale a fiecărui stat. Vom sprijini activ lupta tuturor popoarelor și mișcărilor de eliberare națională împotriva dominației străine, pentru libertate și independență.

c) Pornim în mod constant de la faptul că atît timp cît mai există țări cu orînduiri sociale diferite trebuie să se

asigure colaborarea pașnică între ele. Vom promova consecvent principiile coexistenței pașnice, acționînd pentru lărgirea relațiilor de colaborare cu țările capitaliste dezvoltate, în interes reciproc, în scopul instaurării unei politici de destindere și pace în lume. La baza relațiilor internaționale ale României vom așeza neabătut principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

Securitatea și pacea în Europa

Partidul Comunist Român va acționa cu toată consecvența pentru realizarea unei largi colaborări între toate statele europene, pe baza deplinei egalități, respectului reciproc al independenței, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Securitatea europeană presupune o largă colaborare între toate statele — economică, tehnico-științifică, culturală — înlăturarea oricăror bariere și restricții în vederea extinderii cooperării multilaterale.

Este necesară realizarea tuturor măsurilor care să dea garanția deplinei securități fiecărei națiuni europene, să facă imposibile imixtiuni în treburile interne sau presiuni de orice fel asupra vreunui stat european. În acest scop se impun acțiuni hotărîte pentru desființarea bazelor militare de pe teritoriul altor state, retragerea trupelor străine și reducerea treptată a trupelor naționale — în cadrul măsurilor generale de dezarmare. Partidul Comunist Român consideră necesar să se depună eforturi susținute pentru a se ajunge la desființarea concomitentă a Pactului N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia. Înfăptuirea secu-

rității europene fiind incompatibilă cu existența blocurilor militare opuse.

Instaurarea unor relații noi în Europa, asigurarea securității tuturor națiunilor reprezintă o sarcină fundamentală a tuturor popoarelor europene, de aceasta depinzînd însuși progresul lor viitor. În actuala etapă de dezvoltare există reale posibilități de a se înfăptui acest deziderat al popoarelor, de a transforma Europa într-un continent al colaborării și păcii. Aceasta va constitui o cucerire de importanță istorică nu numai pentru Europa, ci pentru întreaga omenire.

În cadrul politicii generale de înfăptuire a securității europene, Partidul Comunist Român va milita neabătut pentru colaborare multilaterală între statele balcanice, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă fără arme nucleare și baze militare străine, într-o zonă a păcii și colaborării.

Înscriem înțelegerile regionale ca parte integrantă a politicii de securitate și pace în Europa și în întreaga lume. Totodată, Partidul Comunist Român consideră că înțelegerile regionale, diferitele grupări economice sau de altă natură nu trebuie să ducă la divizarea Europei. Securitatea europeană presupune colaborare egală între toate statele. Europa nu poate fi împărțită; pentru a se asigura pacea și securitatea, ea trebuie să rămînă o entitate unitară.

Înfăptuirea unei păci trainice, a dezarmării generale, în primul rînd a dezarmării nucleare — sarcini primordiale ale partidului

Viața demonstrează că socialismul și pacea sînt indisolubil legate într-o unitate dialectică. Concentrarea tuturor eforturilor și resurselor societății pentru edificarea

socialismului și comunismului impune în mod obiectiv asigurarea unor condiții de pace. Prin însăși natura orînduirii sale, prin concepția sa generală, ideologică și politică, socialismul aspiră în mod vital spre pace și colaborare între națiuni. De aceea lupta pentru pace reprezintă unul din obiectivele fundamentale ale țărilor care edifică societatea socialistă — deci și al României —, ale forțelor socialismului pe plan mondial.

În contextul mișcării pentru pace un loc central ocupă lupta pentru dezarmarea generală, care să permită concentrarea mijloacelor materiale și umane în scopul dezvoltării economico-sociale, al ridicării bunăstării poporului.

Cursa înarmărilor, extinderea armelor nucleare, chimice, bacteriologice și a altor mijloace de distrugere în masă creează grave pericole pentru pacea omenirii, pentru însăși civilizația umană. Cresc an de an cheltuielile militare, însumînd în 1974 circa 270 miliarde dolari. Uriașe forțe științifice umane și mijloace tehnice sînt folosite în scopul înarmării. De aceea, mai mult ca oricînd este imperios necesară intensificarea luptei popoarelor pentru oprirea înarmărilor, pentru trecerea la măsuri reale de dezarmare și, în primul rînd, de dezarmare nucleară, chimică și bacteriologică.

Partidul Comunist Român, pornind de la interesele poporului român, ale păcii și progresului în întreaga lume, consideră de datoria sa să acționeze cu tot mai multă intensitate pentru trecerea la înfăptuirea măsurilor de dezarmare. Este necesar să se facă totul pentru ca în decursul următorului sfert de veac să se realizeze oprirea cursei înarmărilor, reducerea bugetelor militare, alocarea sumelor rămase disponibile pentru dezvoltarea economico-socială a popoarelor, pentru lichidarea subdezvoltării.

Este necesar să se oprească producția de arme nucleare și să se treacă la distrugerea stocurilor existente. Fiecare stat care deține arme nucleare să-și asume în mod solemn obligația de a înceta producerea de noi arme și de a trece la distrugerea celor existente — în cadrul unor acorduri corespunzătoare. Numai astfel se va putea împiedica proliferarea armelor atomice și înlătura cu adevărat pericolul unui război termonuclear distrugător.

Se impun, de asemenea, măsuri hotărîte pentru reducerea trupelor, desființarea bazelor militare străine, a blocurilor militare, adoptarea de angajamente solemne care să pună capăt oricărei agresiuni sau amestec în treburile altor state.

Partidul Comunist Român consideră că înfăptuirea dezarmării generale și, în primul rînd, a celei nucleare, lichidarea tuturor armamentelor de distrugere în masă constituie îndatoriri vitale ale tuturor popoarelor; România va face totul pentru a contribui la înfăptuirea acestui deziderat primordial al omenirii.

Democratizarea relațiilor internaționale

În următoarea etapă a vieții internaționale este necesar să se intensifice lupta pentru lichidarea deplină a vechii politici imperialiste de forță și dictat, a colonialismului, neocolonialismului, a oricăror forme de ingerință în treburile interne și presiune asupra altor popoare. Se impune să se pornească în mod hotărît de la respectarea principiilor dreptului internațional, de la soluționarea tuturor problemelor litigioase dintre state pe cale pașnică, prin tratative. Rezolvarea marilor probleme care preocupă astăzi omenirea, democratizarea vieții internațio-

nale se pot asigura numai cu participarea egală a tuturor țărilor lumii. Viața demonstrează că în etapa actuală marile probleme ale vieții internaționale nu mai pot fi soluționate de un grup de state; găsirea unor soluții viabile și trainice impune participarea tuturor statelor interesate, a tuturor popoarelor la lupta pentru colaborare și pace.

Recunoscînd rolul important pe care îl au țările mari pe arena mondială, Partidul Comunist Român apreciază totodată că va crește continuu rolul țărilor mici și mijlocii în soluționarea tuturor problemelor internaționale. Aceasta va da garanția că rezolvarea problemelor va corespunde mai bine intereselor tuturor națiunilor, cauzei păcii și colaborării generale.

În realizarea unei noi ordini internaționale, a democratizării relațiilor dintre state, un rol tot mai important revine Organizației Națiunilor Unite, altor organisme internaționale. Popoarele cer ca Organizația Națiunilor Unite să-și sporească contribuția la promovarea trainică în viața internațională a relațiilor noi, bazate pe principiile deplinei egalități în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, pe renunțarea la forță și la amenințarea cu folosirea forței în raporturile interstatale, pe respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și alege de sine stătător calea dezvoltării economico-sociale și politice. Pornind de la aceasta, Partidul Comunist Român va acționa cu consecvență pentru întărirea rolului Organizației Națiunilor Unite și celorlalte organisme internaționale, pentru perfecționarea și democratizarea lor, pentru participarea tuturor statelor la activitatea acestora, a forurilor lor de conducere, pentru aplicarea principiului consensului în adoptarea tuturor hotărîrilor.

Se impune îmbunătățirea normelor dreptului internațional, adoptarea de noi norme și principii de relații internaționale corespunzător cerințelor conviețuirii popoarelor pe bază de deplină egalitate și respect mutual, ale asigurării progresului fiecărei națiuni în concordanță cu dorința și aspirațiile sale legitime, ale edificării unei păci trainice pe planeta noastră.

PARTEA A XIII-A

SOLIDARITATEA INTERNAȚIONALĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN CU PARTIDELE FRĂȚEȘTI

Îndeplinindu-și îndatoririle naționale față de clasa muncitoare, față de poporul român, Partidul Comunist Român va dezvolta în continuare o largă colaborare internațională, extinzînd relațiile de solidaritate cu mișcarea revoluționară de pretutindeni, cu toate partidele comuniste și muncitorești.

Întreaga istorie a mișcării muncitorești din România, a Partidului Comunist Român cuprinde pagini nepieritoare de solidaritate internaționalistă cu forțele revoluționare din celelalte țări. De la primele începuturi mișcarea muncitorească din România a avut legături strînse cu Internaționala Comunistă, cu Marx și Engels — făuritorii socialismului științific. Revoluționarii români au fost prezenți pe baricadele Comunei din Paris, aducîndu-și contribuția de sînge la prima revoluție proletară din lume. Ei s-au călăuzit tot timpul de ideile socialismului științific, s-au inspirat din experiența revoluțio-

nară internațională. În timpul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — moment istoric epocal care a marcat începutul trecerii omenirii pe calea socialismului — revoluționarii români s-au aflat alături de revoluționarii ruși în lupta împotriva reacțiunii, a intervenției străine. Ei și-au adus contribuția modestă la victoria uriașei bătălii duse de proletariatul din Rusia, de partidul lui Lenin. Comuniștii și antifasciștii români au luptat în brigăzile internaționale în timpul războiului civil din Spania, în mișcarea de rezistență din Franța și din alte țări, au dat mari jertfe în lupta generală împotriva fascismului.

În același timp, luptele de clasă desfășurate în România, activitatea mișcării noastre revoluționare, a Partidului Comunist Român s-au bucurat întotdeauna de sprijinul și solidaritatea forțelor revoluționare internaționale.

Solidaritatea internațională s-a manifestat deci atît prin ajutorul primit de mișcarea noastră revoluționară, de Partidul Comunist Român, cît și prin sprijinul acordat de revoluționarii și comuniștii români altor partide, lupte revoluționare din diferite țări. Se poate spune că spiritul internaționalismului proletar, solidaritatea revoluționară trec ca un fir roșu prin întreaga istorie a mișcării revoluționare din România, a Partidului Comunist Român.

În etapa următoare a dezvoltării societății umane — etapă ce se va caracteriza, fără îndoială, prin noi și mari transformări revoluționare, sociale și naționale, prin trecerea a noi și noi state pe calea socialismului — întărirea solidarității internaționale cu toate mișcările revoluționare progresiste, cu partidele comuniste și muncitorești va constitui o orientare permanentă a Partidului Comunist Român. Partidul nostru va acționa neabătut

pentru dezvoltarea colaborării internaționale cu toate partidele comuniste și muncitorești, pentru întărirea solidarității în lupta consacrată progresului social, cauzei socialismului și păcii.

Creșterea rolului partidelor comuniste și muncitorești

Ca rezultat al faptului că partidele comuniste au ținut seama, într-o măsură mai mare, de problemele concrete din fiecare țară, pornind de la condițiile specifice în care își desfășoară activitatea, ele au obținut succese tot mai însemnate, au devenit puternice forțe politice pe plan național, joacă un rol activ în desfășurarea evenimentelor atît din țara respectivă, cît și pe arena internațională.

Partidul nostru apreciază că în următoarea etapă a dezvoltării istorice va crește și mai mult rolul partidelor comuniste și muncitorești în organizarea și conducerea luptelor revoluționare de transformare a societății omenești, pentru instaurarea unei ordini noi internaționale, pentru pace trainică. În aceste împrejurări este necesară întărirea și creșterea influenței tuturor partidelor pe plan național — premisă hotărîtoare a îndeplinirii în bune condiții a misiunii lor istorice. Se cere, totodată, întărirea colaborării și solidarității între toate partidele comuniste și muncitorești pe baza principiilor marxist-leniniste și internaționalismului proletar, care presupun deplina egalitate, respectarea dreptului fiecărui partid de a-și elabora autonom linia politică generală, strategia și tactica luptei revoluționare.

Se înțelege că în condițiile creșterii și diversificării activității partidelor comuniste și muncitorești nu mai

este posibilă existența vreunui centru care să-și propună coordonarea activității partidelor comuniste și muncitorești. Trebuie realizată o colaborare bazată pe deplina egalitate, care să excludă orice amestec în treburile interne ale altor partide, problemele ce se ivesc urmînd a fi discutate în mod tovărășesc de la partid la partid, de la conducere la conducere.

Apariția unor deosebiri de păreri asupra diferitelor probleme ale dezvoltării contemporane, care în actualele condiții sînt inevitabile, nu trebuie să afecteze în nici un fel relațiile de colaborare și solidaritate între partide. Solidaritatea internațională este incompatibilă cu amestecul în treburile interne sau cu sprijinirea unor grupări sau elemente fracționiste dintr-un partid sau altul. Asemenea acțiuni aduc mari daune unității și forței partidelor, sînt incompatibile cu marxism-leninismul, cu internaționalismul proletar. Creșterea forței și autorității în rîndurile clasei sale muncitoare, ale maselor populare este condiția primordială a înfăptuirii de către fiecare partid a rolului său istoric. Întărirea unității fiecărui partid constituie atît garanția desfășurării cu succes a luptei revoluționare pe plan național, cît și o condiție a întăririi unității și solidarității partidelor comuniste și muncitorești pe plan internațional.

Avînd în vedere marile sarcini ce revin în etapa următoare partidelor comuniste și muncitorești, Partidul Comunist Român consideră că trebuie făcut totul pentru realizarea unei unități de tip nou în mișcarea comunistă internațională, bazată pe egalitate și respectul independenței fiecărui partid, pe ideologia comună marxist-leninistă. O asemenea unitate și solidaritate internațională a partidelor comuniste și muncitorești de tip nou, superior, va fi incomparabil mai trainică, ducînd totodată la creșterea forței comuniștilor, a rolului lor în transformarea revoluționară a societății, în instaurarea păcii în lume.

Întărirea unității forțelor care militează pentru dezvoltarea progresistă a societății

În viața internațională contemporană un rol tot mai important revine clasei muncitoare, organizațiilor ei politice și profesionale, sindicatelor. Avînd rolul principal în dezvoltarea producției de bunuri materiale, în perfecționarea procesului de producție, clasa muncitoare, vital interesată în abolirea vechilor relații bazate pe exploatare și asuprire, în realizarea unei politici noi, atît pe plan național, cît și internațional, se afirmă drept cea mai puternică forță socială a procesului revoluționar mondial. Bătăliile de clasă care au loc în diferite țări capitaliste evidențiază creșterea combativității și forței proletariatului. Întărirea unității clasei muncitoare, a mișcării sindicale este o condiție primordială pentru creșterea contribuției muncitorilor, a organizațiilor lor la viața politică, atît pe plan național, cît și internațional.

O mare însemnătate în înfăptuirea noii politici internaționale, în lupta pentru pace o au femeile, care reprezintă mai mult de jumătate din populația planetei noastre și sînt vital interesate în dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărei națiuni, în excluderea războiului din istoria viitoare a relațiilor între popoare.

În multe țări, ca și în general pe plan internațional, țărănimea, clasă socială cu un rol deosebit de important în producția de bunuri materiale, constituie o puternică

forță revoluționară. În colaborare cu clasa muncitoare, ea reprezintă un remarcabil factor de progres al țărilor în curs de dezvoltare care promovează o politică independentă, constituie pretutindeni un important detașament de luptă pentru o politică internațională nouă.

O altă categorie socială, care aduce o contribuție de mare însemnătate la dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, deci la întregul progres al societății omenești, este intelectualitatea, al cărei număr și pondere socială cresc continuu în epoca modernă. Intelectualitatea este vital interesată într-o politică nouă, de pace, de respect al independenței fiecărei națiuni, de concentrare a forțelor și resurselor statelor, a cuceririlor științei și culturii, spre ridicarea bunăstării și fericirii popoarelor. Interesele vitale proprii cer intelectualității să acționeze în strînsă unitate și alianță cu proletariatul, cu țărănimea, cu celelalte forțe sociale progresiste pentru făurirea unei lumi mai bune, mai drepte.

O uriașă energie revoluționară în transformarea societății o aduce tineretul, vital interesat să se pună capăt vechii politici imperialiste, să se asigure condiții optime de învățămînt și de viață, dornic să se pregătească pentru a participa cu întregul său elan la înfăptuirea dezideratelor arzătoare ale fiecărui popor și ale întregii omeniri, la organizarea vieții sociale pe baze noi, la crearea unei lumi mai bune și mai drepte.

În multe țări, inclusiv în țări dezvoltate, categoriile mijlocii reprezintă încă o importantă forță socială — și trebuie acționat ca ele să participe activ, alături de clasa muncitoare, de celelalte forțe sociale, la lupta pentru înfăptuirea dezideratelor de pace și colaborare ale popoarelor.

Deși nu reprezintă o categorie socială aparte, prin rolul pe care îl joacă în stat, prin caracterul său organizat

și disciplinat, armata constituie o forță de cea mai mare importanță. De aceea, trebuie acționat ca armata să fie pusă în slujba intereselor fiecărui popor, a politicii de dezvoltare economico-socială de sine stătătoare a fiecărei țări, a transformării revoluționare a societății, a apărării independenței și suveranității fiecărei națiuni, a păcii și colaborării internaționale.

Trecînd în revistă forțele care acționează în direcția dezvoltării democratice, progresiste a omenirii, se poate aprecia că există toate condițiile pentru lichidarea vechii politici, bazate pe inegalitate și asuprire, pentru instaurarea unor relații noi care să asigure dezvoltarea liberă și independentă a tuturor națiunilor, conlucrarea lor fructuoasă într-un climat de pace și securitate. Pentru ca aceste posibilități să devină realitate este necesar să se asigure unirea tuturor forțelor revoluționare, progresiste, antiimperialiste — atît pe plan național, cît și internațional — pentru creșterea continuă a rolului lor în viața social-politică a lumii. Unirea strînsă a acestor forțe, creșterea influenței partidelor comuniste și muncitorești în rîndul lor constituie un factor determinant pentru transformarea revoluționară a societății omenești, pentru instaurarea egalității, colaborării și respectului reciproc între națiuni.

Colaborarea Partidului Comunist Român cu alte organizații politice

Colaborarea strînsă între comuniști, socialiști și social-democrați, între toate organizațiile muncitorești este o cerință obiectivă a creșterii rolului clasei muncitoare, al forțelor progresiste din fiecare țară, a desfășurării cu succes a luptei de transformare revoluționară a societății. De aceea, Partidul Comunist Român va intensifica cola-

borarea cu partidele socialiste și partidele social-democrate în lupta pentru o lume mai dreaptă și pentru pace. Dezvoltarea socială contemporană, evenimentele internaționale impun mai mult ca oricînd întărirea pe baze noi a unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor revoluționare, progresiste. O importanță primordială are, în această direcție, dezvoltarea continuă a colaborării și unității dintre comuniști și socialiști. În vederea realizării acestui țel este necesar să se pornească de la ceea ce unește, de la experiența pozitivă de pînă acum și să se acționeze din ambele părți pentru depășirea oricăror greutăți, spre a se ajunge la o adevărată reconciliere istorică între partidele comuniste și socialiste, la întărirea colaborării lor.

Partidul Comunist Român va promova tot mai larg colaborarea cu partidele progresiste de guvernămînt din țările ce se pronunță pentru dezvoltarea economico-socială independentă, cu mișcările de eliberare națională. Această colaborare este un factor important în lupta pentru abolirea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru o politică nouă, democratică, în viața internațională.

Partidul Comunist Român va extinde relațiile cu diferite partide democratice burgheze, cu alte mișcări democratice și progresiste, în scopul întăririi colaborării între popoare, al triumfului politicii de destindere și pace.

Vom acționa cu fermitate pentru întărirea unității între partidele comuniste și muncitorești, partidele socialiste, social-democrate, partidele progresiste, democratice, mișcările progresiste, între toate forțele antiimperialiste, considerînd că de această unitate depinde ca ultimul sfert al secolului nostru să intre în istorie ca o perioadă de mari transformări revoluționare, de creare a unei ordini noi, democratice în relațiile internaționale.

Partidul nostru va milita neabătut pentru a-și aduce contribuția la dezvoltarea progresistă a societății umane, la realizarea de noi transformări revoluționare în lume, la accelerarea progresului material și spiritual universal. Concentrîndu-și eforturile pentru ridicarea pe o treaptă superioară a societății românești, partidul și poporul nostru vor participa activ la lupta generală a forțelor înaintate pentru inaugurarea unei ere noi în viața internațională, pentru ca sfîrșitul acestui secol să marcheze excluderea războaielor din viața internațională, eliberarea popoarelor de povara cheltuielilor militare și de spectrul pericolului nuclear, înfăptuirea aspirațiilor vitale ale tuturor națiunilor de libertate și bunăstare, de transformare a naturii și societății spre binele și fericirea omului.

PARTEA A XIV-A

PROGRAMUL PARTIDULUI — CĂLĂUZĂ PENTRU ÎNTREGUL POPOR

Acționind în spiritul principiilor cuprinse în acest Program, Partidul Comunist Român va participa activ la întreaga viață internațională, își va aduce contribuția la înfăptuirea noii politici și a noilor relații internaționale. El va analiza, pe baza concepției științifice a materialismului dialectic și istoric, desfășurarea evenimentelor și fenomenelor sociale, elaborînd strategia și tactica în concordanță cu schimbările ce vor avea loc în fiecare etapă de dezvoltare, cu condițiile concrete istorice, sociale și naționale. Dînd expresie voinței întregului popor, partidul va acționa pentru dezvoltarea continuă a solidarității cu țările socialiste, cu forțele revoluționare, antiimperialiste de pretutindeni, cu toate popoarele, în lupta pentru înfăptuirea unei lumi mai bune, mai drepte, pentru progres social și pace internațională.

Programul Partidului Comunist Român se întemeiază pe analiza materialist-dialectică a dezvoltării istorice contemporane, a tendințelor de viitor, înarmînd partidul cu principiile de bază ale luptei pentru transformarea revoluționară a societății. Programul trasează direcțiile generale de orientare și acțiune; Congresele partidului, Comitetul Central vor trebui să stabilească, în concor-

danță cu etapa respectivă de dezvoltare, măsurile politice, ideologice și organizatorice pentru înfăptuirea orientărilor Programului.

Programul constituie o călăuză sigură pentru toți comuniștii, pentru întregul popor, în munca și lupta pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în România.

Înfăptuirea Programului impune întărirea continuă a rîndurilor partidului, a unității sale politice, ideologice și organizatorice, întărirea disciplinei și dezvoltarea democrației de partid, desfășurarea unei largi munci de unire a eforturilor întregului popor. Numai astfel partidul își va îndeplini în bune condiții rolul său de forță politică conducătoare a întregii națiuni.

Partidul cheamă comuniștii, întregul popor să facă totul pentru a se situa la înălțimea marilor momente istorice pe care le trăim, a sarcinilor ce revin țării în perioada următoare, să acționeze în așa fel încît înfăptuirea prevederilor Programului să inaugureze o nouă epocă în istoria României, să asigure edificarea fermă a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre noi culmi de progres și civilizație, spre comunism. Trebuie să avem permanent în vedere că înfăptuirea Programului, triumful comunismului în țara noastră nu pot fi decît rodul activității conștiente a maselor largi populare, al întregului popor. Poporul este cel care va făuri, în concordanță cu năzuințele sale, cea mai dreaptă orînduire din lume, orînduirea comunistă.

Este pentru prima dată cînd partidul nostru dispune de un document care sintetizează viața și lupta de două milenii a poporului român, activitatea maselor populare, a mișcării revoluționare, istoria însăși a partidului. Programul este carta teoretică, ideologică și politică a partidului, documentul de bază care dă răspuns celor mai complexe probleme ale muncii și luptei poporului și partidului nostru, ale perspectivelor dezvoltării viitoare a țării. Progra-

mul constituie expresia marxismului creator în România.

Adoptat în unanimitate de Congresul al XI-lea, de întregul partid, de masele largi populare, Programul Partidului Comunist Român exprimă voința și înțelepciunea colectivă a partidului, a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate. Exprimînd voința și năzuințele întregii noastre națiuni, Programul partidului poate fi denumit pe drept cuvînt Programul poporului român de ridicare a patriei pe culmile luminoase ale civilizației comuniste.

Realizarea Programului partidului va ridica societatea noastră pe noi culmi de progres și civilizație, va spori bunăstarea materială și spirituală a întregului popor, va asigura națiunii noastre un loc demn în marea familie a țărilor socialiste, a popoarelor libere. Aceasta va spori contribuția României la creșterea prestigiului socialismului pe plan mondial, la înfăptuirea noii ordini democratice în relațiile internaționale, la instaurarea unei păci trainice, la victoria socialismului și comunismului în întreaga lume.

Cetățeni ai României socialiste, în deplină unitate, sub conducerea Partidului Comunist Român, să luptăm pentru realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului pe pămîntul patriei noastre!

În lupta împotriva exploatării și asupririi sociale și naționale, a dominației străine, popoarele, oamenii muncii de pretutindeni, n-au de pierdut decît lanțurile robiei; în schimb, ei au de cîștigat, în această luptă, libertatea și independența, dreptul de a-și făuri o viață nouă, propriul destin, un viitor fericit. Să se întărească necontenit unitatea clasei muncitoare din toate țările, a forțelor revoluționare și antiimperialiste, a tuturor popoarelor în lupta pentru o lume mai dreaptă, pentru progres social și o pace trainică pe planeta noastră!

CUPRINS

Apărut 1975

Comanda nr. 8 400/50 079
Combinatul Poligrafic
„Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

Lei 3,50